

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Tomáš VINTR

MĚSTO LIBEREC A SPORT: GEOGRAFICKÁ STUDIE

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.

Olomouc 2014

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Tomáš VINTR (R 120234)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Město Liberec a sport: geografická studie

Title of thesis: The city of Liberec and sport: geographical study

Vedoucí práce: doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.

Rozsah práce: 108 stran, 22 vázaných příloh

Abstrakt: Hlavním cílem této práce bylo hodnocení aktivního a pasivního přístupu ke sportu v Liberci, jako dílčí složky kvality života. Výsledné poznatky by měly posloužit Katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci k řešení grantového projektu zkoumajícího kvalitu života města Olomouce s názvem Urbánní a suburbánní kvalita života: geografický pohled. Tento projekt se zaměřuje na výzkum kvality života obyvatel Olomoucka. Hlavní součástí výzkumu je řada dotazníkových šetření týkajících se kvality života. Konkrétně je zkoumána doprava, kultura, sport, zdravotnictví, sociální služby apod. V této práci bylo zhodnoceno sportovní odvětví kvality života obyvatel Liberce, které by mělo posloužit ke komparaci olomouckého sportu s libereckým, jakožto obdobně velkých měst počtem obyvatel i rozlohou.

Klíčová slova: aktivní přístup, dotazníkové šetření, fotbal, hokej, kvalita života, Liberec, pasivní přístup, sport

Abstract: The main objective of this study was to reviews the active and passive approach to sport in Liberec, as a partial component the quality of life. The resulting knowledge should serve to the Department of Geography, Faculty of Science Palacký University in Olomouc for the grant project investigating the quality of life in Olomouc called Urban and suburban quality of life: a geographical perspective. This project focuses on the research of quality of life in region Olomouc. The main part of the research is a series questionnaire surveys relating to quality of life. Specifically examined is transport, culture, sport, health, social services etc. In this study was to evaluate the sports sector the quality of life inhabitants of Liberec, which should serve to for comparison Olomouc with Liberec sport, as a similarly large cities of population and area.

Keywords: active approach, questionnaire survey, football, hockey, quality of life, Liberec, passive approach, sport

Prohlašuji, že zadanou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pod vedením doc.
RNDr. Václava Touška, CSc. a v seznamu jsem uvedl veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci, dne 23. dubna 2014

.....

Podpis

Děkuji panu doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc. za čas, vstřícný přístup, data, materiály, odborné rady a připomínky, které mi poskytl v průběhu vypracování diplomové práce. Tuto práci věnuji Jemu k narozeninám a doufám, že bude přínosem k hodnocení výzkumu kvality života. Dále děkuji Mgr. Davidu Fiedorovi za pomoc při vyhodnocení dotazníkového šetření.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tomáš VINTR**
Osobní číslo: **R120234**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Město Liberec a sport: geografická studie**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- a) rešerše literatury k problematice geografie sportu
- b) analýza vybavenosti města sportovními zařízeními
- c) analýza úspěšnosti sportovních klubů v hierarchii dlouhodobých soutěží včetně návštěvnosti
- d) příprava dotazníkového šetření ve věci zkoumané problematiky a jeho realizace
- e) vyhodnocení dotazníkového šetření
- f) zobecnění poznatků

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

Bale, J. (2003): Sports geography
Dejonghe, T. (2008): Editorial: Sport geography
Hala, V. (2008): Nástin koncepce financování tělesné kultury a sportu
Hopkins, J. (2008): The theater of sport
Choutka, M. (2004): Olympismus

Vedoucí diplomové práce: **Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **20. listopadu 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2014**

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

L.S.

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 20. listopadu 2012

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 REŠERŠE LITERATURY	11
2.1 Literatura geografie sportu	11
2.2 Literatura o kvalitě života.....	12
2.3 Regionální literatura o sportu v Liberci	13
3 SPORT V GEOGRAFII	14
4 GEOGRAFICKÁ POLOHA ÚZEMÍ MĚSTA LIBERCE.....	16
5 HISTORIE SPORTU V LIBERCI.....	18
5.1 Od počátku sportu v Liberci do konce 2. sv. války	18
5.1.1 Zimní sporty na Ještědu do konce 2. sv. války	19
5.2 Poválečný vývoj sportu v Liberci do současnosti	20
5.2.1 Poválečný vývoj zimních sportů na Ještědu	22
5.2.2 MS 2009 v klasickém lyžování v Liberci.....	22
5.2.3 Armádní středisko Dukla Liberec.....	24
5.2.4 Volejbalový klub Dukla Liberec	26
5.2.5 FC Slovan Liberec.....	26
5.2.6 Bílí Tygři Liberec	28
6 VYBAVENOST LIBERCE SPORTOVNÍMI ZAŘÍZENÍMI	30
6.1 Přehled sportovních zařízení Liberce a komparace s Jabloncem nad Nisou.....	31
6.1.1 Bazén Liberec	36
6.1.2 Stadion U Nisy	37
6.1.3 Tipsport Arena.....	38
6.1.4 Sportpark Liberec	39
7 PŘÍSTUP OBYVATEL LIBERCE KE SPORTU	41
7.1 Metodika dotazníkového šetření	41
7.2 Sestavení dotazníku.....	42
7.3 Reprezentativnost dotazníkového šetření	43
7.4 Aktivní přístup obyvatel Liberce ke sportu.....	48
7.4.1 Aktivní přístup ke sportu - sportovní činnosti a návštěvy sportovních zařízení.....	53
7.4.2 Aktivní přístup ke sportu - omezení sportovních aktivit	55
7.5 Pasivní přístup obyvatel Liberce ke sportu	60
7.5.1 Pasivní přístup ke sportu - návštěvnost sportovních akcí	62
7.5.2 Pasivní přístup ke sportu - faktory ovlivňující návštěvnost.....	66

7.5.3 Návštěvnost dvou nejpopulárnějších sportů v Liberci hokeje a fotbalu	69
7.6 Porovnání přístupu ke sportu obyvatel Liberce s Olomoucí	75
8 ZÁVĚR	77
9 SUMMARY	80
10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	81
10.1 Tištěná literatura	81
10.2 Internetové zdroje.....	83
SEZNAM PŘÍLOH.....	86

1 ÚVOD

Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci dostala k řešení mezi roky 2011 - 2014 grantový projekt s názvem Urbánní a suburbánní kvalita života: geografický pohled. Tento projekt se zaměřuje na výzkum kvality života obyvatel Olomoucka, tedy na Olomouc a jeho suburbánní zázemí zahrnující 21 okolních obcí. Hlavní součástí výzkumu je řada dotazníkových šetření týkajících se kvality života. Konkrétně je zkoumána doprava, kultura, sport, zdravotnictví, sociální služby apod.

Tato práce se zabývá výzkumem kvality života ze sportovního hlediska, ale nikoliv ve městě Olomouci, nýbrž v Liberci. To vychází ze dvou důvodů: prvním je již existující práce, která zkoumá sportovní kvalitu života v Olomouci a byla sepsána jako diplomová práce v roce 2012 Markem Čermákem. Druhým důvodem je fakt, že výsledná kvalita života této již existující práce, ale i dalších prací zabývajících se Olomoucí, by měla být konfrontována s dalšími krajskými městy, jež jsou velikostně i počtem obyvatel podobné Olomouci. Na základě těchto důvodů vznikla práce zkoumající sport ve městě Liberci, která by následně měla posloužit ke komparaci s Olomoucí a k lepšímu výslednému vyhodnocení kvality života v Olomouci.

Po úvodních obecných kapitolách následuje seznámení s historií profesionálních a amatérských sportovců působících v Liberci, druhů sportů a jejich vývojem provozovaným od prvopočátků sportovních aktivit po současnost. Zde jsou popsány nejvýznamnější úspěchy libereckých sportovců, ale i směr, kterým se sport v Liberci ubíral a dále ubírá.

Další kapitola se týká sportovní vybavenosti města, která přibližuje možnosti obyvatel, jak a kde se můžou sami sportovně seberealizovat. Kromě výčtu sportovní vybavenosti jsou charakterizovány i ty nejvýznamnější sportovní zařízení volnočasových aktivit v Liberci a dotace, které putují na sport a tělovýchovu.

Hlavní kapitola se týká samotného výzkumu, jehož součástí je rozsáhlé dotazníkové šetření. Kvalita života je zde zkoumána ve dvou směrech. Jedna část analyzuje aktivní přístup obyvatel ke sportu v Liberci, jejich volnočasové aktivity a případná omezení, která jim v jejich pohybové stránce brání. Druhá část hodnotí pasivní, tedy divácký přístup obyvatel ke sportu v Liberci, zejména je kladen důraz na frekvenci návštěvnosti a na preferované sportovní odvětví. V obou případech je důležitým prvkem

dostupnost sportovišť v rámci města a případná dojíždka, proto je dotazníkové šetření hodnoceno na základě místních částí Liberce.

Díky znalosti místních poměrů Liberce i Olomouce je možno stanovit dílčí hypotézy. Prvním takovým předpokladem je vyšší rozmanitost sportovních aktivit v Liberci, kterou určují především vhodnější podmínky pro zimní sporty, než jaké jsou v okolí Olomouce. S tím souvisí i předpoklad, že v Liberci se bude věnovat aktivnímu sportu a zejména lyžařským sportům, vyšší procento respondentů. Zajímavé bude určitě i srovnání věnování se jízdě na kole, která v rovinaté Olomouci má lepší předpoklady pro širší spektrum osob. Na druhou stranu právě členité Jizerské hory i Ještědský hřbet jsou vyhledávanými místy libereckých (ale i jiných) cyklistů.

Další hypotézy se týkají návštěvnosti sportovních utkání a akcí. Primárním předpokladem pro Liberec je, že nejnavštěvovanější sporty jsou fotbal a hokej, který ze sportů je v Liberci populárnější ukáže až analýza dotazníkového šetření. Osobní domněnkou autora¹ této práce je, že hokej bude mírně navštěvovanější destinací. Vzhledem k tomu, že v Liberci se hraje nejvyšší hokejová i fotbalová soutěž, znamená to rovnoměrnější dělení návštěvníků a tedy hypotézu, že fotbal v Olomouci může mít vyšší průměrný počet návštěvníků než liberecký fotbal a to z důvodu nižší konkurence ostatních sportů v Olomouci.

Hlavními cíli práce jsou hodnocení sportovní aktivity obyvatel a jejich návštěvnost sportovních událostí v Liberci. K dílčím cílům se řadí porovnání veškerého sportovního vyžití z hlediska Liberce, místních částí, pohlaví, věku, vzdělanosti a případně podle dalších identifikačních kritérií. Zjištění problémů obyvatel se sportovními aktivitami (jako jsou sportovní vybavenost a dojíždka) v jednotlivých místních částech. Potvrzení či vyvrácení popsaných hypotéz. Na závěr srovnání hlavních výsledků výzkumu s Olomoucí.

---

¹ Autor této diplomové práce je obyvatel města Liberce.

² Oddělení Stráže nad Nisou se Svárovem působí ve výsledných katastrálních mapách Liberce neprakticky

2 REŠERŠE LITERATURY

2.1 Literatura geografie sportu

Moderní sport se začínal rozvíjet s nástupem industrializace v Anglii v polovině 19. stol. a nedlouho poté se objevila i první literatura zkoumající sport z hlediska prostorové diferenciaci, sociálního, kulturního i ekonomického života. První takové publikace jejich autoři ještě nepovažovali za literaturu geografie sportu, ale jistý náznak zde patrný je, například v Hilderbrandově článku (The Geography of Games z roku 1919) popisu sportů typických pro určité národy.

Spojení sportu s geografii se dále velmi dobře rozvíjelo při olympijských hrách. Jednu takovou studii provedl po olympiádě roku 1952 v Helsinkách finský geograf Ernst Jokl, který řešil geografický původ účastníků v závislosti na sportovním odvětví a míře jejich úspěšnosti. Práce je řešena tehdy revoluční kvantitativní metodou a obsahuje řadu statistických údajů, které se pro nejrůznější sportovní hodnocení staly velmi oblíbené. Naopak Terence Burley (A note of the geography of sport, 1966) se díky rychle se rozvíjícímu sportu i mezi obyčejnými lidmi, snažil přikládat větší význam výzkumu právě amatérského sportování, které má silné sociologické dopady na společnost.

Asi nejvýznamnějším autorem zabývajícím se geografii sportu je Angličan John Bale, autor desítek publikací a článků, který se snaží ukázat, že sport je z hlediska geografie významným leč opomíjeným tématem. Jeho stěžejní dílo je Sports Geography (2. vydání 2003), kde popisuje sportovní geografii a snaží se jí vymezit vůči ostatním dílčím geografickým i sociologickým vědám. V knize jsou popsány závislosti mezi obyvateli daného území, sportem, prostředím a ekonomickým dopadem na území. Celkově se autor snaží o propojení dopadu sportu na kvalitu života lidí. Z dalších Baleových publikací je to například Sport, space and the city (1993).

Z dalších zajímavých prací lze jmenovat Roosjena a Van Dama, kteří se mimo jiné věnovali výzkumu kvality života a zvýšené kriminalitě v blízkosti velkých fotbalových stadionů na příkladu Nizozemska.

Geografie sportu se zdála být dobře se rozvíjející vědou, když od roku 1987 vycházel Mezinárodní žurnál sportovní geografie (Sport and Place: An international journal of sports geography), kde autoři publikovali své nejrůznější studie a příspěvky. Za zakladatele moderní sportovní geografie je považován John Rooney, který byl

šéfredaktorem tohoto periodika. Časopis roku 2000 zanikl z důvodu nízkého finančního kapitálu a také proto, že většina geografů se nepovažovala přímo za geografy sportovní a této činnosti se věnovala spíše okrajově.

Ani v české literatuře neexistuje geografie sportu jako taková. Sportu se věnují geografové především na univerzitách v diplomových či bakalářských pracích jako součást výzkumu kvality života obyvatel v území. Nejzajímavějším vědeckým pojednáním je tak 4. číslo časopisu Geografické rozhledy z roku 2012 s názvem Geografie sportu, které se z větší části věnuje této problematice. Je zde popsáno, jak široké možnosti výzkumu geografie sportu nabízí a také jak je pomalu objevována širší geografickou veřejností.

2.2 Literatura o kvalitě života

Téma kvality života se začalo rozvíjet po druhé světové válce, kdy se lidé snažili o změnu svého osobního životního stylu. Tento trend se brzy projevil i v literatuře. Jednu z prvních studií *Quality of life in the United States: An excursion into the new frontier of socioeconomic indicators* představil (1969) J. O. Wilson. Zde popsal socioekonomické ukazatele jako zdraví, sociální péči, vzdělání, ekonomickou strukturu, místní správu a životní podmínky, které by sloužily k hodnocení jednotlivých složek kvality života. Zároveň tak stanovil, že kvalita života lze hodnotit podle dílčích ukazatelů či jako celek.

Díky šíři studovaných zájmů jmenujme dále jen několik významných autorů děl z hlediska geografie. Na základě dotazníkových šetření zaměřených na uspokojení životních potřeb, které probíhalo ve městech USA, vznikla v roce 1976 kniha *The quality of american life* (A. Campbell a kol.), kde byla poprvé použita metoda výzkumu spokojenosti, která se užívá dodnes. Dalším významným dílem je Helburnovo *Geography and the quality of life* (1982). Helburn zde prosazoval názor, že kvalita života obyvatel je úzce závislá na prostředí, ve kterém žijí. Problémem pak podle něj jsou sociální rozdíly mezi skupinami obyvatel a apeluje na jejich snížení.

Autor řady publikací a článků týkající se kvality života a především jejího měření je Michael Pacione, který tvrdí, že kvalita života je výsledek individuálního přístupu člověka k prostředí, kde žije. Problematikou se zabýval zejména ve vztahu k městu např.: *Urban environmental quality and human wellbeing - a social geographical perspective* (2003), kde hodnotí sociálně geografická hlediska v reálném světovém kontextu a uvedl seznam

možných výstupů kvality života pro budoucí výzkum.

Z dalších autorů píšících o kvalitě života z hlediska prostoru je to Mitchell (2001), Massam (2002), van Kamp (2003) ad. Z autorů působících v ČR jsou to Slováci Andráško (Dve dimenzie kvality života v kontexte percepcí obyvatelov miest a vidieckych obcí, 2005), Ira, Andráško (Kvalita života z pohľadu humánnej geografie, 2007) a Češi Ouředníček s Temelovou (Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života, 2011).

2.3 Regionální literatura o sportu v Liberci

Z regionální literatury mnoho zdrojů není. Většinou se jedná o ročenky či výroční zprávy jednotlivých klubů (např.: sborníky za jednotlivé sezóny Dukly Liberec, FC i AC Slovanu Liberec či Bílých Tygrů Liberec). Případně publikace zaměřené přímo na jednotlivé kluby. Takto je velmi dobře popsána historie FC Slovanu Liberec v edici Fotbalové kluby ČR (2004) od A. Růžičky a kol.

O sportu obecně píše Roman Karpaš a kol. (2004) v Knize o Liberci. Historie sportu je součástí celkového vývoje Liberce a je zde popsána od počátků sportovních aktivit německých obyvatel Liberce v polovině 19. stol. do přelomu tisíciletí. V knize se vychází ze starých výročních zpráv jednotlivých německých sportovních uskupení a na ně navazujících českých spolků.

Další ucelenou publikací je Ještěd, hora sportů a turistiky (2012), kterou sepsali významní propagátoři sportování na Ještědském hřbetu Josef Lukeš a Vladimír Vele. Tito dva se nemalou měrou podíleli na rozvoji Ještědského lyžařského areálu již od 50. let. V knize popisují nejen historii využívání Ještědu, ale i své osobní vzpomínky či vzpomínky dalších významných osob spojených s touto horou.

Poslední složku informací tvoří Technická Univerzita Liberec, speciálně Katedra tělesné výchovy, na které existuje řada studií týkajících se sportu a to zejména lyžování. Zajímavé jsou publikace Physical Educations and Sport 2000, 2002 a 2004, Liberec - Euroregion Nisa, které mimo jiné hodnotí sport v Liberci a vliv na Euroregion Nisa.

3 SPORT V GEOGRAFII

Sport je jednou z lidských aktivit, která dosáhla globálního rozšíření a významně dnes ovlivňuje politiku, ekonomiku i vztahy mezi národy. Vzhledem k tomu, že sport je předmětem zájmu široké veřejnosti i odborníků, zabývá se jím řada vědních oborů jako ekonomie, sociologie, historie a také geografie (Geografické rozhledy, 2012).

V současnosti lze považovat sport za jeden nejdůležitějších a nejpopulárnějších prvků zdravého životního stylu. Sport vyplňuje volnočasové aktivity a zabraňuje tak sociálně patologickým jevům (Čermák, 2012). Napomáhá k aktivnímu rozvíjení myšlení jedinců, k vlastní seberealizaci a snaží se o kvalitní vyplnění volného času, zejména u problematické mladé generace. Proto je velmi důležité budování sportovních návyků už u dětí, neboť se ukazuje, že lidé zřídka začínají sportovat až ve vyšším věku. Handicapovaným napomáhá integrovat se do společnosti a překonávat bariéry, brání jim v plnohodnotném způsobu života. Na reprezentačním poli zase zvyšuje standard států, národní sounáležitost a smysl pro fair-play.

Spojení sportu s geografii si geografická společnost dlouho neuvědomovala a přitom právě sport je jednou z lidských aktivit, které se odehrávají v prostoru a čase. Jednotlivá sportovní odvětví jsou z drtivé většiny závislá na přírodním prostředí, ekonomické situaci a kulturních znacích (Bale, 2003). Také sportovci mají rozmanitý sociální či kulturní původ a podle toho se dají vymezovat jednotlivá sportovní odvětví typická pro určité oblasti světa. Existují však i výjimky. Tou nejznámější je fotbal, který lze provozovat prakticky všude na světě, jelikož se jedná o velmi jednoduchý a nízkonákladový sport. Podobně jednoduše se lze věnovat běhání, volejbalu, basketbalu nebo bojovým sportům (Geografické rozhledy, 2012).

O geografii sportu toho nebylo mnoho napsáno, protože je stále brána spíše jako okrajová činnost výzkumu geografů, která nedostává takový prostor jako třeba výzkum kvality života. Ovšem je třeba si uvědomit, že sport je součástí kvality života obyvatel a to velmi významnou. Ať už se jedná o aktivní přístup, kdy lidé využívají sportoviště za účelem vlastní seberealizace. Pak je z geografického hlediska zajímavé (a z hlediska územního rozvoje i žádoucí) sledovat vybavenost lokalit sportovními zařízeními (kvalitu), dojížděku obyvatel za sportovišti (kvantitu) a spokojenost obyvatel (subjektivní hodnocení). Další významnou složkou pro geografický výzkum je sledovanost a návštěvnost sportovních akcí, které mají obrovský význam a jsou nedílnou součástí kvality života v podobě

pasivních volnočasových aktivit (Bale, 2003). Vždyť právě sportovní události jsou těmi nejsledovanějšími na světě např.: letní olympijské hry, mistrovství světa ve fotbale, ragby, kriketu či tenisové grandslamy.

Sport je dnes především velký byznys, proto je důležité sledovat a hodnotit ekonomickou stránku. Odhaduje se, že sportovní průmysl vytváří celosvětově hodnotu HDP okolo 600 miliard dolarů ročně. Tato částka zahrnuje výdaje na výstavbu sportovní infrastruktury, pořádání sportovních akcí, prodej sportovního zboží a pronájem sportovišť (Andreff in: Geografické rozhledy, 2012). Ekonomická stránka sportovního průmyslu ve státech koreluje s jejich ekonomickou vyspělostí. Vyspělejší státy dokážou vyprodukovat vyšší příjmy a také se věnují vyšší škále sportovních odvětví než státy méně rozvinuté. Tomuto problému je třeba přikládat větší váhu. Dokonce již několik let existují studie na podporu rozvojových zemí (případně chudších regionů) právě formou zlepšení sportovní infrastruktury. Touto cestou lze dosáhnout vyšší prostorové sportovní vyváženosti a rozšířit i méně známá sportovní odvětví do nových částí světa (Novotný, 2000). K finanční stránce sportovních aktivit patří neodmyslitelně i sázení. Tady je poněkud těžší prostorově diferencovat sázení obyvatel jednotlivých sociálních skupin, protože se jedná o značně individuální činnost, přesto i zde se dá v oblasti výzkumu pokročit a toto téma tak je velkou výzvou pro ekonomy, sociology i geografů.

Sport je tedy součástí geografických věd jako jedna z dílčích složek kvality života. Pokud na něj bude pohlíženo jako na samostatné geografické odvětví, bude možné rozvíjet a analyzovat souvislosti mezi ekonomickou, sociální a kulturní sférou sportovních činností v prostoru a čase. Pak bude lidská společnost moci přetvářet a zdokonalovat sportovní struktury tak, aby co nejlépe vyhovovaly poptávce po aktivním i pasivním sportovním vyžití. Jednou z takových snah, zatím však většinou v teoretické rovině rozvojových konceptů, je výstavba sportovních zařízení s rekreačními účely, namísto obrovských areálů (typu olympijský park) pro vrcholové sportovce. Právě tato stavebně jednodušší a levnější zařízení by měla přispět k vyšší míře občanské spokojenosti a tedy i k lepšímu způsobu kvality života.

4 GEOGRAFICKÁ POLOHA ÚZEMÍ MĚSTA LIBERCE

Město Liberec je situováno na severu Čech v Žitavské pánvi obklopené horskými systémy. Z jihozápadu je ohraničeno Ještědským hřbetem a ze severovýchodu jej oddělují Jizerské hory. V těsné blízkosti jihovýchodním směrem se nachází město Jablonec nad Nisou. Liberec leží v nadmořské výšce 325 - 1012 m n. m., což znamená, že východní část Ještědského hřbetu s nejvyšším vrcholem Ještěd spadá přímo do katastru obce, stejně jako část Jizerských hor jak je patrné z obrázku 1. Nejnižším bodem (325 m n. m.) je koryto řeky Lužické Nisy v severozápadní části katastru, která protéká centrální částí Liberce a společně s rychlostní silnicí číslo 35 dělí Liberec na dvě poloviny.

Silnice R 35 tvoří hlavní dopravní spojení se 100 km vzdáleným Hradcem Králové a v Turnově na ní navazuje silnice R 10, která spojuje Liberec s Mladou Boleslaví a Prahou, kam směřuje hlavní dojížděkový proud z Liberce za prací a studiem. V severní části Liberce se k této hlavní komunikaci města připojuje silnice č. 13 vedoucí z Děčína přes Českou Lípou a Liberec do Frýdlantu a dále do Polska. Samotná silnice č. 35 pokračuje do Hrádku nad Nisou a do německé Žitavy. Poslední významnou komunikací je silnice č. 14, která spojuje Liberec s Jabloncem nad Nisou a dále pokračuje Podkrkonoším do Východních Čech.

Obdobnými směry jako silniční síť vede i ta železniční. Z Liberce po železnici je možné cestovat pěti směry: Frýdlant, Jablonec nad Nisou a Tanvald, Turnov (Jaroměř, Pardubice), Česká Lípa (Ústí nad Labem) a Hrádek nad Nisou (Žitava, Varnsdorf).

Liberec je od roku 1990 statutárním městem a v roce 2000 se navíc stal krajským městem Libereckého kraje. Se svými 102 113 obyvateli (ČSÚ, 2013) se řadí na páté místo v České republice. Současná katastrální výměra činí 106,09 km² a dělí Liberec do 26 katastrálních území. Z této výměry tvoří 35 % zemědělská půda, z níž více než polovina jsou louky a pastviny. Zbýlé dvě třetiny je půda nezemědělská, přičemž lesní půda tvoří 40 % a na zastavěnou plochu připadá pouhých 25 % z celkové rozlohy (Atlas životního prostředí Libereckého kraje, 2008).

Území města je rozčleněno na 33 místních částí (zvané též městské čtvrti), z toho 32 městských čtvrtí spravuje liberecký magistrát, ale Vratislavice nad Nisou jsou od 1. 7. 1991 samostatným městským obvodem s vlastním starostou (Statutární město Liberec, 2011). Zůstaly však součástí města na rozdíl od následujících obcí, které se úplně

osamostatnily. 1. září 1990 se od Liberce odtrhly Stráž nad Nisou (Liberec XXVI.) se Svárovem (Liberec XXVII.)², které se spojily v jednu obec a Šimonovice (Liberec XXXIX.) s Minkovicemi (Liberec XXXVIII.), které se rovněž sloučily dohromady. Dne 1. ledna 1993 se ještě oddělily Jeřmanice (Liberec XXXVII.) a Dlouhý Most (Liberec XXXVI.) (Historický lexikon obcí, 2006).

Liberec je kromě krajského a okresního města od roku 2004 také sídlem Německo-česko-polského Euroregionu Nisa, který vznikl již v roce 1991 a je tak nejstarším euroregionem Střední Evropy.

Obr. 1: Administrativní vymezení města Liberce na základě katastrálního dělení (zdroj: Geoportál Libereckého kraje, 2014). Vlastní zpracování.

² Oddělení Stráže nad Nisou se Svárovem působí ve výsledných katastrálních mapách Liberce neprakticky (viz. Obr. 1).

5 HISTORIE SPORTU V LIBERCI

5.1 Od počátku sportu v Liberci do konce 2. sv. války

Liberec (německy Reichenberg) byl v pol. 19. stol. po Praze, Brně a Plzni čtvrtým nejvýznamnějším městem na území současné České republiky (Historický lexikon obcí, 2006). Vzhledem k tomu, že drtivou většinu obyvatelstva tvořili Němci (do konce 2. sv. války jejich podíl neklesl pod 90 %), proto byly první sportovní organizace německé. Liberec se od pol. 19. stol. zejména díky prosperujícímu textilnímu průmyslu rychle rozvíjel. Vzniklý kapitál byl využit k budování železniční a silniční sítě, pro rekreační a turistické účely, ale také pro kulturní a sportovní rozvoj.

Již v 60. letech 19. stol. byl založen Německý tělovýchovný spolek (DTR³). Jeho český protějšek vznikl o čtvrtstoletí později a byl jím Sokol. Ten prožil rozkvět za první republiky, kdy kromě sportovní činnosti, se sokolové starali i o kulturní aktivity. Během 2. sv. války byl Sokol rozpuštěn a řada členů zahynula v koncentračních táborech.

Dalším z prvních založených spolků byl německý Cyklistický klub, který uspořádával závody regionálního významu a udržel se do 2. sv. války. Významnějšího ohlasu na národní i mezinárodní úrovni dosáhl liberecký tenis, jehož vznik z konce 19. stol. je spojen opět s německým obyvatelstvem. V meziválečném období zde působil liberecký rodák Roderich Menzel, v té době nejlepší tenista Československa (Karpaš, 2004).

Němečtí obyvatelé fotbalu na přelomu století nepropadli jako ti čeští, přesto bylo jasné, že téměř celoněmecký Liberec bude mít svůj první klub právě německý. Stalo se tak roku 1904, kdy byl založen Reichenberg Sport Klub. Druhým německým klubem byl DFC⁴.

To Češi v menšině měli o poznání složitější situaci, plocha k provozování kopané jim nebyla nabídnuta, ale ani to je neodradilo a roku 1910 se z několika uskupení vytvořil klub Čechie. V Horním Růžodole vznikl v té době ještě napůl český a napůl německý klub Sparta. Na základech Sparty v roce 1912 vznikl Rapid, původně německý, ale roku 1922 definitivně přešel do českých rukou. V té době je založen druhý český klub, na základech Čechie vznikne SK Liberec ve 30. letech přejmenovaný na Slavii. Oba dva české kluby byly trnem v oku německé radnici, která jim jejich činnost vůbec neusnadňovala a vzájemně mezi nimi vytvářela rivalitu (Růžička, 2004).

Po první světové válce započal svou atletickou činnost Reichenberg Sport Klub.

³ DTR - Deutscher Turnverein Reichenberg.

⁴ DFC - Deutscher Fussball Club Reichenberg.

Družstvo žen patřilo k nejlepším oddílům v ČSR. Mezi muži vynikal překážkář Ernst Berndt, který startoval na OH 1936 v Berlíně a běžec středních tratí Fred Rössler (Karpaš, 2004).

5.1.1 Zimní sporty na Ještědu do konce 2. sv. války

Počátky sportu v okolí Ještědu sahají do druhé poloviny 19. stol. a jsou spojeny s rychle se rozvíjející turistikou. Později se turistické aktivity začaly organizovat a v roce 1884 vznikl Německý horský spolek pro Ještědské a Jizerské hory (DGVJI⁵). Spolek se až do konce 2. sv. války stal hlavním propagátorem německé turistiky na Liberecku. K jeho největším zásluhám patří vybudování horského hotelu na Ještědu (1907), výstavba rozhleden, značení cest a publikační činnost zejména vydávání ročenek. Po padesáti letech existence měl DGVJI přes 8000 členů (Lukeš, Vele, 2012).

Od roku 1899 existoval při České besedě i liberecký odbor Klubu českých turistů. O jeho vznik se mimo jiné zasloužil známý propagátor české kultury Václav Šamánek. Odbor však zdaleka neměl takový význam jako jeho německý protějšek. Svou činnost rozvíjel převážně v okolí Plání pod Ještědem, zatímco DGVJI okupoval Ještěd. Díky výborným sněhovým podmínkám pak oba spolky rozvíjely na Ještědském hřbetu zimní sporty a patřily k průkopníkům lyžování v Českých zemích.

Nejstarší zprávy o libereckém lyžování jsou z konce 19. stol. a stojí za nimi Liberecký fotbalový klub (Reichenberger Fussballklub), který uspořádal první závody na lyžích (Lukeš, Vele, 2012). Ještědský hřbet zaznamenal brzy prudký rozvoj zimních sportů a to z několika důvodů. Předně to byl Ještěd samotný, který jako tisícimetrový (1012 m n. m.) vrchol nabízí dostatečné podmínky. Díky německým i českým spolkům zde byla dostatečná síť chat, pohostinství a upravovaných cest. Samozřejmě, že důležitý byl i Liberec jako blízké centrum se silným finančním a materiálním zázemím.

Zajímavé byly odlišnosti obyvatel v oblíbenosti zimních sportů. Němci si oblíbili sáňkování a první sáňkařská dráha byla zprovozněna už roku 1909, zatímco Češi propadli jízdě na lyžích na Pláních.

Ještěd, který využívali jako první němečtí obyvatelé, posloužil v roce 1909 k výstavbě sáňkařské dráhy, která byla odborníky i závodníky, již roku 1910, ohodnocena jako nejlepší v Evropě. Této dráze se dostalo takového ohlasu, že zde bylo v roce 1914

---

⁵ DGVJI - Der Deutsche Gebirgsverein für das Jeschken und Isergebirge.

uspořádáno historicky první mistrovství Evropy v jízdě na saních. Vítězem se tehdy stal Rudolf Kauschka, známý liberecký propagátor jízdy na saních, turistiky, horolezectví a sportu obecně. Mistrovství tenkrát přihlíželo neuvěřitelných 25 000 diváků většinou německého původu. Ještě v období mezi válkami měla sáňkařská dráha značný mezinárodní význam, ale 2. sv. válka dalšímu rozvoji zamezila.

K rozvoji lyžování dochází po první světové válce z počátku spojené se Sokolem a KČST⁶. Během 30. let se na Pláních konala řada závodů na celostátní úrovni. Historie skokanských můstků sahá v Liberci až do roku 1925, kdy byl na Pláních postaven první můstek s konstrukčním bodem 25 metrů, který byl do 2. sv. války několikrát rekonstruován.

5.2 Poválečný vývoj sportu v Liberci do současnosti

Po 2. sv. válce byli němečtí obyvatelé Liberce nuceni opustit své domovy a tak se otevřel prostor pro české sportovce, často navazující na německou tradici na již vybudovaném německém zázemí z meziválečného období. Zároveň docházelo k obnově původních českých sportovních spolků a sportovišť.

Nejrychlejší poválečné obnovy v oblasti sportu dosáhl v Liberci Sokol, který se svou velikostí řadil k nejvýznamnějším v republice. Ovšem z politických důvodů byl v roce 1952 přetvořen na TJ Lokomotivu Liberec. TJ Lokomotiva Liberec byla významná sportovní organizace, která zahrnovala 17 sportovních odborů a oddílů. Některé z těchto oddílů působily v nejvyšších národních soutěžích a řada sportovců dosáhla úspěchů na mezinárodní úrovni (Karpaš, 2004).

Po druhé světové válce pokračovali v tenisové tradici Češi, kterým sloužilo kvalitně vybudované německé zázemí. Liberecký tenis se dostal pod TJ Lokomotivu a zabýval se především výchovou mládeže. Nejznámějším odchovancem mládežnického libereckého tenisu se stal Martin Damm, který spolu s Indem Leanderem Paesem zvítězil ve čtyřhře na US open v roce 2006.

Atleti byli sdruženi do Slovanu Liberec, kde měli ovšem hlavní postavení fotbalisté. Významným představitelem atletiky v 50. a 60. letech byl vytrvalec Mirko Gräf, který

---

⁶ KČST - Klub československých turistů.

uspěl i v reprezentaci. Poté se stal dlouholetým trenérem běžců ve Slovanu a vychoval řadu kvalitních sportovců. V posledních letech z řad atletů svými výkony vyčnívá liberecká rodačka překážkářka Zuzana Hejnová, která však je členkou atletického oddílu Dukla Praha.

Velké oblibě v poválečných letech se těšila kanoistika provozována dlouhé roky na vodní nádrži Harcov. Významným reprezentantem byl v 70. letech kajakář Miroslav Kocum. Úpadek kanoistiky v Liberci nastal v 80. letech, kdy vodní nádrž Harcov neměla již dostatečné zázemí pro reprezentační účely. Na přehradě tak alespoň zůstaly sportovní potápěči, kteří dlouhodobě tvoří základ české reprezentace.

Plavecké sporty se mohly rozvíjet pouze tam, kde existovaly kryté plavecké bazény, které umožňovaly celoroční provoz. To bylo v Liberci možné až od roku 1985, kdy byl vybudován plavecký stadion. Rychle se zde začalo pěstovat závodní plavání, skoky do vody, vodní pólo a synchronizované plavání. Díky kvalitní systematické přípravě už od mládežnických let se podařilo několika plavcům i plavkyním probojovat do české reprezentace jako například Heleně Strakové a Lence Maňhalové (Karpaš, 2004).

Z dalších sportovních odvětví typických pro Liberec je lukostřelba. Ta se v Liberci začala plně rozvíjet od 50. let 20. stol. v Dynamu Liberec, které udávalo novátorský trend a snažilo se nezaostávat pozadu za světem. Lukostřelci z Dynama Liberec získali celou řadu národních titulů. Jedním z nejznámějších je nestor liberecké lukostřelby Emil Weiss (Karpaš, 2004).

Od roku 1970 se v Liberci ujaly skoky na trampolíně jako samostatná sportovní disciplína organizovaná v Lokomotivě Liberec. V této činnosti vynikl pětinasobný mistr republiky Miroslav Patrman a nově Zita Frydrychová, která se dostala na olympijské hry 2012 v Londýně.

Významných úspěchů dosáhla od vzniku samostatné České republiky celá řada dalších libereckých sportovců v nejrůznějších sportovních odvětvích. Například liberecký rodák Tomáš Enge se stal prvním Čechem, který se zúčastnil automobilových závodů formule 1. Petra Piskačová se zase stala vicemistryní světa a mistryní Evropy v karate. Z kolektivních sportů kromě fotbalu, hokeje a volejbalu⁷ se od roku 2000 výrazně prosadil florbal, zejména ten ženský. Florbalistky FBC Crazy Girls zvítězily mezi roky 2001 - 2006 šestkrát v řadě v nejvyšší domácí soutěži.

---

⁷ podrobně popsány níže

5.2.1 Poválečný vývoj zimních sportů na Ještědu

Po 2. sv. válce došlo k obnovení organizované lyžařské činnosti, kterou vykonával nově vytvořený Lyžařský klub Liberec, později reorganizovaný v Tělovýchovnou jednotu Ještěd. Její členové, ale i další brigádníci se velkou měrou zasloužili o vybudování lyžařského areálu na svazích Ještědu. Zimní středisko Ještěd později přejmenováno na Sportovní areál Ještěd, bylo několikrát modernizováno a v současnosti se dá říci, že nabízí jedny z nejkvalitnějších podmínek pro sportovní aktivity v České republice.

Ke znovuoobnovení a rekonstrukci slavné sáňkařské dráhy došlo až na konci 50. let. Dráhu poté využívali sáňkaři z Dukly do roku 1984. Od té doby postupně chátrala a i přes několik pokusů o její obnovení, došlo na konci 90. let k celkové devastaci a tím se tak uzavřelo jedno slavné sportovní odvětví na Ještědu (Lukeš, Vele, 2012).

O vybudování skokanských můstků v Ještědském areálu se nejvíce zasloužil mezinárodně uznávaný odborník, bývalý skokan a trenér skokanů Dukly Liberec Miloslav Bělonožník. Výstavba můstků proběhla v letech 1964 - 1967 a celkové náklady dosáhly výše 1 250 000 Kčs (Lukeš, Vele, 2012). Postupně se můstky upravovaly do dnešní podoby. Rozsáhlé rekonstrukce proběhly v roce 1986 a v letech 2005 - 2008 v souvislosti s plánovaným MS v klasickém lyžování 2009.

Na Ještědském hřbetu je provozována celá řada dalších zimních (akrobatické lyžování, snowboarding, skiboby i běžecké lyžování) i letních (běhy do vrchu, závody na horských kolech a bezmotorové létání na rogalech či paragliding) sportovních činností.

5.2.2 MS 2009 v klasickém lyžování v Liberci

Nápad na uspořádání MS v klasickém lyžování byl prezentován funkcionářem Svazu lyžařů České republiky Romanem Kumpoštem již roku 1998 a tehdy se jednalo o MS 2003, kde společně kandidoval Liberec, Bedřichov a Janov nad Nisou. Po dalších dvou neúspěšných pokusech se město Liberec pokusilo samostatně o uspořádání MS. Na kongresu 4. června 2004 v Miami bylo pořadatelství pro rok 2009 Liberci přiděleno, který porazil Oslo v poměru 11:4. Zde bylo také rozhodnuto, že se na šampionátu v Liberci poprvé uspořádá závod ve skoku žen (MS v klasickém lyžování Liberec, 2009).

Do čela organizačního výboru byl městem Liberec dosazen Roman Kumpošt. Kvůli ochraně Jizerských hor bylo třeba postavit zcela nový běžecký areál. K tomuto účelu byla

vybrána rozsáhlá plocha na okraji Liberce ve Vesci. Dále došlo k rekonstrukci skokanských můstků, výstavbě zázemí pro sportovce, novináře i diváky v areálu na Ještědu a k rekonstrukci kolejí Technické Univerzity Liberec v Harcově, kde byla většina sportovců a jejich realizačních týmů ubytována. Celkem se rekonstrukce vyšplhaly na částku přes 730 mil. korun (Lukeš, Vele, 2012).

V roce 2007 byl odvolán Roman Kumpošt z důvodu údajně špatného hospodaření. Na jeho místo byla zvolena Kateřina Neumannová, pod jejímž vedením se podařilo práce na počátku roku 2008 dokončit. Ještě v únoru téhož roku byly uspořádány kontrolní závody, které zkomplikovaly vysoké teploty, jež neumožňovaly umělé zasněžování, a sníh se musel dovážet z Jizerských hor. To vyvolalo vlnu kritiky na nevhodné umístění lyžařského areálu.

Samotné mistrovství světa v klasickém lyžování proběhlo od 18. února do 1. března 2009 a na nedostatek sněhu si rozhodně nemohl nikdo stěžovat. Naopak v Liberci byl vyhlášen kalamitní stav, přesto se organizátorům podařil zajistit bezproblémový průběh, který byl po stránce sportovní i organizační hodnocen pozitivně. Tato skutečnost byla v médiích zcela zastíněna ekonomickými problémy kolem mistrovství. Šampionát navštívilo na 200 000 diváků a jednalo se tak o jednu z nejvýznamnějších akcí pořádanou v České republice (MS v klasickém lyžování Liberec, 2009).

Celkově částka za přípravu dosáhla daleko vyšší cifry, než se předpokládalo, tedy přes 1,5 mld. korun. Z toho 1,1 mld. poskytl stát, zbytek se rozdělil mezi město Liberec a Liberecký kraj. Náklady na samotné pořádání mistrovství činily 600 mil. korun a měly být kompenzovány z prodeje marketingových práv a vstupenek. Příjmy však na pokrytí nákladů nestačily a tak po sobě organizační výbor zanechal dluh ve výši 108 mil. korun vůči více než stovce firem. V roce 2011 se od tohoto dluhu distancoval stát a později i město Liberec a Liberecký kraj (Lukeš, Vele, 2012). Stále tak není jasné, kdo dluhy firmám uhradí.

Nově vybudovaný areál ve Vesci se po mistrovství stal dějištěm mezinárodních sportovních akcí (např.: závody světového poháru ve sprintu v roce 2011, 10. zimní evropský festival mládeže a závody světového poháru sdruženářů). Využít jej může i veřejnost a to jak v zimě pro běh na lyžích, tak v letní sezóně pro in-line bruslení a cyklistiku.

5.2.3 Armádní středisko Dukla Liberec

Z hlediska sportovního má svou nezastupitelnou roli v historii československého a českého zimního sportu AS Dukla Liberec. První Armádní sportovní družstvo lyžování bylo založeno roku 1956 v Liberci z důvodu vhodných přírodních podmínek a budovaného lyžařského zázemí. V Dukle Liberec se vystřídala řada československých a později i českých reprezentantů ze všech lyžařských odvětví.

Mezi významné postavy běžeckého lyžování patřil Stanislav Henych, který získal na MS 1974 stříbrnou medaili v běhu na 50 km a v 80. letech se stal úspěšným trenérem běžců Dukly. V té době zde působili reprezentanti Benc, Korunka, Nyč, Švanda a Martin Petrásek, kteří dosahovali vynikajících výsledků hlavně ve štafetě⁸ (Lukeš, Vele, 2012).

V roce 1994 přišla do Dukly Kateřina Neumannová, která patřila mezi nejlepší běžkyně ve své době. Bohatou kariéru zakončila zlatou medailí na ZOH 2006 v Turíně v běhu na 30 km volnou technikou. Přestože největších úspěchů dosáhla Neumannová, její výsledky mezi ženami z Dukly Liberec jsou ojedinělé. Více se v posledním desetiletí prosazovali muži pod vedením Miroslava Petráska, kteří tvoří z drtivé většiny reprezentační tým (Jiří Magál, Martin Koukal, Milan Šperl, Dušan Kožíšek, Aleš Razým a Martin Jakš).

K nejvýznamnějším odvětvím Dukly Liberec patří již od svého vzniku skok na lyžích. I v tomto odvětví se Dukla může pochlubit celou řadou reprezentantů. Mezi lety 1960 - 1970 trénoval skokany bývalý závodník Zdeněk Remsa spolu s Miloslavem Bělonožníkem, kterým se povedlo vytvořit kvalitní skokanský tým, ve kterém byli Dalibor Motejlek (první československý světový rekordman v letech na lyžích), Rudolf Höhnle a dva roky zde závodil i Jiří Raška jako voják základní služby v Liberci. Dalibor Motejlek se stal později trenérem a vedl další úspěšnou generaci skokanů z let osmdesátých. Nejúspěšnějším byl Pavel Ploc, jenž získal několik medailí z olympijských her i z mistrovství světa, mimo jiné byl i světovým rekordmanem v letech na lyžích letem dlouhým 181 metrů. Další úspěšný reprezentant byl Jiří Malec, který se stal i jedním ze zakladatelů skoku „V“ stylu.

V 90. letech zde byla další úspěšná skupina skokanů pod vedením Zbyňka Hubače. Do Dukly Liberec přišli Ladislav Dluhoš, František Jež, Jiří Parma a mistr světa v letech na lyžích z Planice 1994 Jaroslav Sakala. Poté následovalo období bez výraznějších úspěchů až do roku 2005, kdy vynikl Jakub Janda, který se stal v sezóně 2005/2006 spolu

---

⁸ Na ZOH 1988 v Calgary a MS 1989 v Lahti získali bronzové medaile.

s Janne Ahonenem děleným vítězem Turné čtyř můstků a vítězem světového poháru.

Už od vzniku Dukly Liberec se rozvíjela i kombinace obou předešlých disciplín, tedy severská kombinace. V ní reprezentanti nedosahovali takových úspěchů jako třeba skokani, přesto se v každé generaci našel vždy kvalitní reprezentant. V 60. letech Štefan Olekšák, v 70. letech Tomáš Kučera a v 90. letech největších úspěchů zaznamenal Ladislav Rygl ml.

Ve sjezdovém lyžování sportovci z Dukly neměli na mezinárodním poli takové výsledky, přesto díky kvalitním podmínkám patřili k československé a české špičce (např.: nejlepší sjezdař 70. let Miloslav Sochor byl 16x mistrem republiky). Zlom nastal až na přelomu tisíciletí s příchodem Lucie Hrstkové, Ondřeje Banka, Borka a Petry Zakouřilových ad.

Z dalších odvětví se od roku 1997 v Dukle rozvíjí akrobatické lyžování zastoupené olympijským vítězem v akrobatickém skoku Alešem Valentou, Nikolou Sudovou a její sestrou Šárkou, které závodí v jízdě v boulích, snowboardcrossařem Michalem Novotným a olympijskou vítězkou ve snowboardcrossu ze Soči (2014) Evou Samkovou.

Mezi lety 1969 - 1984 měli v Dukle svou činnost také sáňkaři, kteří tak navazovali na své německé předchůdce na Ještědu. Vladimír Resl s Jindřichem Zemanem tvořili úspěšný dvojsedadlový pár. Mezi jednotlivci se kromě nich prosadili ještě Miloš Morávek a Petr Urban. Sáňkařský sport byl v Dukle znovu obnoven v roce 2007. Kvůli likvidaci sáňkařské dráhy na Ještědu se trénuje mimo Liberec nejčastěji v Německu. Kromě sáňkařů byli v roce 2002 do Dukly zařazeni i bobisté. Reprezentační posádku tvoří duo Ivo Danilevič s Romanem Gomolou, kteří společně s Janem Kobiánem a Radkem Řeckou reprezentují ve čtyřbobech.

Tradici v Liberecké Dukle si již od roku 1971 vybuodovala jízda na skibobech. Mezi lety 1995 - 2000 čeští reprezentanti z Dukly (Hafner, Hlaváč, Ježek, Krejčí a Kudrnovský) dosahovali vynikajících výsledků. Celkem získali 12 titulů mistra světa (Lukeš, Vele, 2012).

5.2.4 Volejbalový klub Dukla Liberec

Historie armádního volejbalu v Liberci začíná vznikem ATK⁹ Praha v roce 1948. V průběhu dalších let prošel klub řadou reorganizací a změn až roku 1969 pevně zakotvil v Liberci. VK Dukla vždy patřila k ligové mužské špičce, o čemž svědčí pět titulů mistra ČSR (1973, 1975, 1976, 1980 a 1983) a dva tituly mistra ČR v letech 2001 a 2003 (VK Dukla Liberec, 2013). Od té doby se tým probojoval šestkrát do extraligového finále a pětkrát¹⁰ v něm podlehl soupeři. Řada hráčů Dukly se prosadila i na reprezentační scéně jako například Vladimír Petlák, Jaroslav Tomáš, Jaroslav Stančo, Drahomír Koudelka, Lubomír Zajíček, Vlastimír Lenert ad. (Karpaš, 2004). Dukla tradičně reprezentuje ČR i v evropských soutěžích, kde patří k uznávaným týmům.

Ženský volejbal byl organizován z ekonomických důvodů pod TJ Textilanou (později Volejbalový klub Efekta Liberec). Reprezentační dres oblékly například tyto hráčky Vilma Kafková-Luterová, Alena Fojtová-Podzimková, Zdena Langmajerová-Banýrová ad. (Karpaš, 2004).

5.2.5 FC Slovan Liberec

Po 2. sv. válce dochází na území Liberce ke vzniku dalších klubů a k jejich různému sjednocování a přejmenování. Důležitý byl milník 1958, kdy došlo k založení TJ Slovanu Liberec sloučením odvěkých rivalů Jiskry (bývalý Rapid) se Slavojem (bývalá Slavia), ve kterém působil talentovaný útočník Ladislav Přešný, který jako první liberecký hráč hrál krátce (v roce 1953) za reprezentaci (Růžička, 2004).

Během následujících třech desítek let přebíral Slovan Liberec vůdčí roli v libereckém fotbalu, avšak po celou dobu bojoval na hranici druhé a třetí nejvyšší ligy. Postup do nejvyšší soutěže se Slovanu podařilo v roce 1993 pod vedením trenéra Vlastimila Petržely, kdy došlo k rozdělení Československé federální ligy na dvě samostatné soutěže. Slovanu tak pro postup stačilo páté místo. V prvních sezónách v nejvyšší lize patřili k oporám týmu reprezentanti brankář Ladislav Maier a útočník Josef Obajdin.

Prvním větším úspěchem Slovanu bylo vítězství v domácím poháru v sezóně

⁹ ATK - Armádní tělovýchovný klub.

¹⁰ Současná sezóna 2013/2014, kdy VK Dukla Liberec opět hraje extraligové finále, ještě nebyla ukončena.

1999/2000, které mu zajistilo účast v poháru UEFA¹¹ v sezóně následující. Velký úspěch Slovan zaznamenal v ročníku 2001/2002 pod trenérem Ladislavem Škorpílem, kdy nejenže získal jako první mimopražský tým domácí mistrovský titul, ale také v poháru UEFA došel do čtvrtfinále, kde jej zastavila až dortmundská Borussia, což je v historii Slovanu bráno jako největší klubový úspěch. V následující sezóně hrál dokonce předkolo Ligy mistrů (FC Slovan Liberec, 2012).

V dalších letech se Slovan umísťoval v horních patrech ligové tabulky s pravidelnou účastí ve třetí nejvyšší evropské soutěži poháru Intertoto. V sezóně 2005/2006 trénoval klub Vítězslav Lavička, který se Slovanem získal druhý mistrovský titul a další účast v předkole Ligy mistrů, do které se sice neprobojoval, ale prošel alespoň do základní skupiny poháru UEFA, ze které jen těsně nepostoupil do vyřazovacích bojů (FC Slovan Liberec, 2012).

Následovalo držení se Slovanu v popředí mezi českými týmy s občasnou účastí v předkolech pohárové Evropy. Nevýrazné roky přerušil až třetí mistrovský titul v roce 2012. Jaroslav Šilhavý se tak stal třetím trenérem, který dovedl Liberec k titulu. Slovan sice v další sezóně neuspěl v evropských soutěžích, ale třetím místem v lize dostal další šanci probojovat se do Evropské ligy, kterou využil. V sezóně 2013/2014 tak hrál její základní část a postoupil i do jarních vyřazovacích bojů, kde skončil před branami osmifinále.

Za dvacet sezón se v klubu vystřídala řada hráčů, kteří se prosadili ve Slovanu, v zahraničních klubech i v domácích reprezentacích. Mezi ty nejúspěšnější se řadí Roman Týce, Leandro Hernán Lazzaro Liuni¹², Jan Nezmar, Tomáš Janů, Jiří Štajner, Václav Koloušek, Antonín Kinský, Jan Polák, Marek Čech, Tomáš Zápotočný, Filip Hološko, Andrej Kerić, Michal Breznaník, Theodor Gebre Selassie ad. (FC Slovan Liberec, 2012).

---

¹¹ Druhá nejvyšší evropská fotbalová soutěž, nyní Evropská liga.

¹² První Argentinec v české fotbalové lize.

5.2.6 Bílí Tygři Liberec

První český hokejový klub v Liberci vznikl v roce 1934 a stal se jím SK Rapid Horní Růžodol. Činnost klubu přerušila 2. sv. válka. Po válce krátce existovaly v Liberci tři kluby, později dva a roku 1956, kdy byl vystavěn zimní stadion (dnešní Svijanská aréna), došlo ke sloučení v jeden klub Lokomotivu Liberec. V roce 1961 se klub přejmenoval na HC Stadion Liberec. Během 70. a 80. let hrál Stadion střídavě 1. Národní hokejovou ligu¹³ a 2. ligu (Bílí Tygři Liberec, Historie, 2013).

Na přelomu 80. a 90. let se Stadion propadl do finančních potíží a postupně upadal. Ze dna se klub začal dostávat v roce 1994 po vstupu Petra Syrovátka, který se stal novým spolujednatel. Začala reorganizace celého klubu, výchova mládeže a snaha dostat liberecký hokej do povědomí veřejnosti. Hned v první sezóně se povedlo Liberci postoupit do 1. ligy (Bílí Tygři Liberec, Historie, 2013).

V roce 2000 bylo rozhodnuto, že dojde k celkové změně image. Klub od té chvíle vystupuje pod názvem Bílí Tygři Liberec. Ve své první sezóně pod novým jménem obsadili konečné druhé místo. Ročník 2001/2002 znamenal pro Bílé Tygry obrovský milník. Tým vedený Josefem Jandačem zvítězil v základní části i v následném play-off. Poprvé v historii tak hráči Liberce dostali šanci poprat se v baráži o postup do extraligy, což se jim po vítězství nad Kladnem povedlo (Bílí Tygři Liberec, Historie, 2013).

V prvních dvou sezónách se Bílí Tygři snažili hlavně o vyhnutí se baráži k tomu jim pomohl i nový trenér Josef Paleček. Zlom nastal v roce 2004, kdy do Liberce přestoupil olympijský vítěz a mistr světa brankář Milan Hnilička. Navíc kvůli probíhající výluce v NHL se do týmu dostali hráči Jiří Fischer, Aleš Kotalík, Jaroslav Modrý, Václav Nedorost a Radim Vrbata. To byl dobrý základ pro premiérový postup do play-off, v němž Tygři dokráčeli až do semifinále a obsadili konečné třetí místo (Bílí Tygři Liberec, Historie, 2013).

Před sezónou 2005/2006 čekalo klub stěhování ze staré Svijanské arény do multifunkční Tipsport Areny¹⁴. Nová hala se stala pro soupeře obávanou, když Bílí Tygři vytvořili ligový rekord v domácí neporazitelnosti a základní část zakončili bez jediné domácí porážky. Po vítězství v základní části následovalo zklamání ihned ve čtvrtfinále a to znamenalo konečné páté místo. I v následujícím roce dokázali hráči Liberce zvítězit v základní části a po vyřazení v semifinále získali svůj druhý bronz.

¹³ Druhá nejvyšší hokejová soutěž v tehdejší Československu.

¹⁴ Více o Tipsport Areně v kapitole 6.1.3.

V následujících sezónách se Liberec pohyboval na předních příčkách extraligové tabulky. V play-off však nejdále došel třikrát „jen“ do semifinále. Do týmu se přesunul liberecký navrátilcec veterán a český reprezentant Petr Nedvěd a spolu s ním brankář Marek Pinc. Dále zde působili slovenští reprezentanti Andrej Podkonický a Milan Bartovič (Bílí Tygři Liberec, Historie, 2013).

V létě roku 2012 se v klubu začalo výrazně šetřit a šanci tak dostali mladí hráči. Těm se vůbec nevedlo a extraligu museli zachránit až v rozšířené baráži¹⁵. V dosud poslední sezóně se Bílí Tygři po nevýrazných výkonech probojovali alespoň do předkola play-off a obsadili konečné deváté místo.

---

¹⁵ Od sezóny 2012/2013 se hraje rozšířená baráž, kde ve skupině bojují dva poslední týmy z extraligy a dva nejlepší z 1. ligy.

6 VYBAVENOST LIBERCE SPORTOVNÍMI ZAŘÍZENÍMI

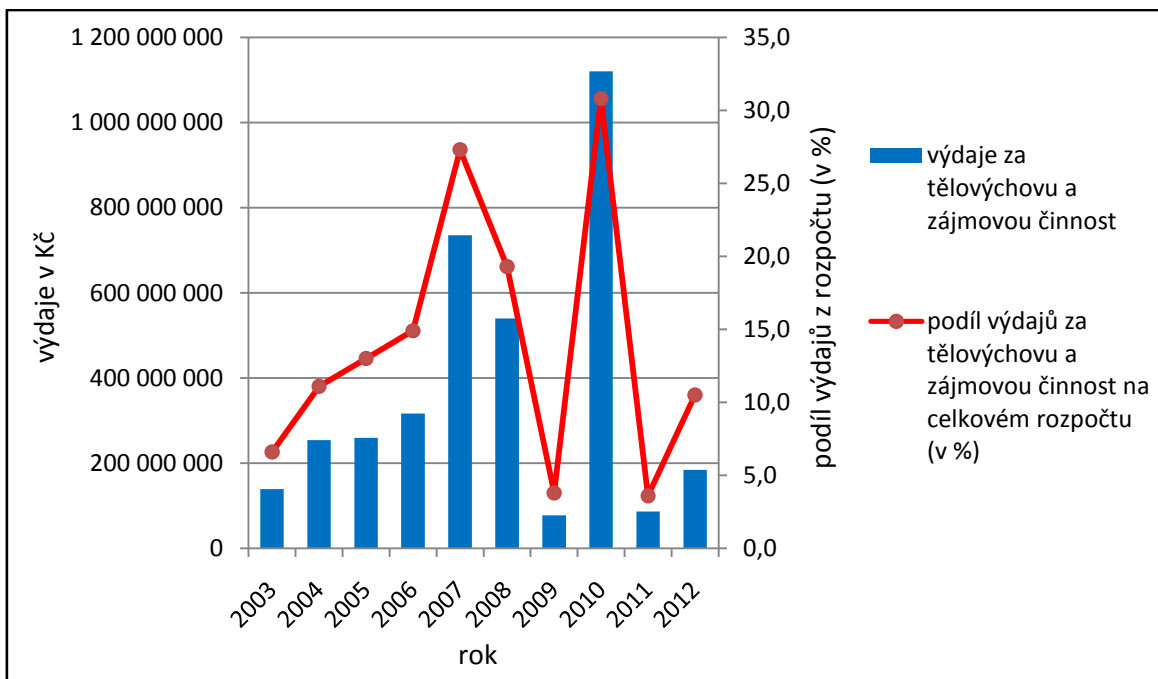
Rozvoj sportovní vybavenosti má své místo jak v současném územním plánu z roku 2002, tak v návrhu nového územního plánu, který by měl být definitivně schválen během letošního roku (2014) a v platnost by mohl vejít od roku 2015. V tomto návrhu je řečeno, že městské sportovní areály je potřeba územně stabilizovat popřípadě rozšiřovat na plochách k tomu určených. Dále je zde zmíněno, že sportovní areály, které už neslouží svému původnímu účelu, mají být zmodernizovány na jiné sportovní plochy (např.: bývalá střelnice ve Starém Harcově má být využita jako areál outdoorových sportů) nebo využity jinak (Nový územní plán, 2014). Ve spolupráci s územním plánem řeší budoucnost sportovní vybavenosti Liberce také strategie regionálního rozvoje pro období 2014 - 2020 a s tím i související rozpočet města a celé financování údržby a výstavby sportovních zařízení.

Sport respektive tělovýchova hraje v rozpočtu Liberce důležitou roli zejména, když zde proběhlo MS v klasickém lyžování v roce 2009. Do roku 2005 se výdaje města na sport a tělovýchovu pohybovaly mezi 5 - 15 %. V roce 2006¹⁶ se Liberci zvýšily výdaje o 500 mil Kč. To bylo projevem zejména ve výstavbě a rekonstrukci sportovních zařízení, jejichž podíl na celkovém rozpočtu města se zvýšil o 12 procentních bodů (Viz. Obr. 2). Obdobně tomu bylo i následující rok, kdy se v oblasti sportu a tělovýchovy proinvestovalo přes 500 mil Kč.

Doslova extrémní pak byl rok 2009, kdy proběhlo již zmiňované mistrovství a město vložilo do sportovních zařízení 1,1 mld. Kč, což činilo téměř třetinu ročního rozpočtu. Tak vysokou částku město nikdy předtím neinvestovalo a to ani do rozsáhlé rekonstrukce a modernizace univerzity. Pro město zůstalo mistrovství takovým černým mezníkem v dalším rozpočtovém financování, protože právě díky němu se dluh Liberce zvýšil o 1,5 mld., který se i kvůli ekonomické krizi, doposud nepodařilo výrazněji snížit. Přestože město ročně splácí nemalou částku úroků z veřejného dluhu, snaží se zároveň o vyrovnaný rozpočet. To se projevuje výraznými úsporami v některých oblastech občanské vybavenosti, zejména úsporami v oblasti sportovní vybavenosti, jejíž podíl na rozpočtu Liberce opět klesl na 5 - 10 % ročně (Rozpočet obce, 2013).

---

¹⁶ Rozpočet Liberce je uváděn k roku následujícímu, než ve kterém byl využit a to kvůli vyúčtování města (Viz. Obr. 2).

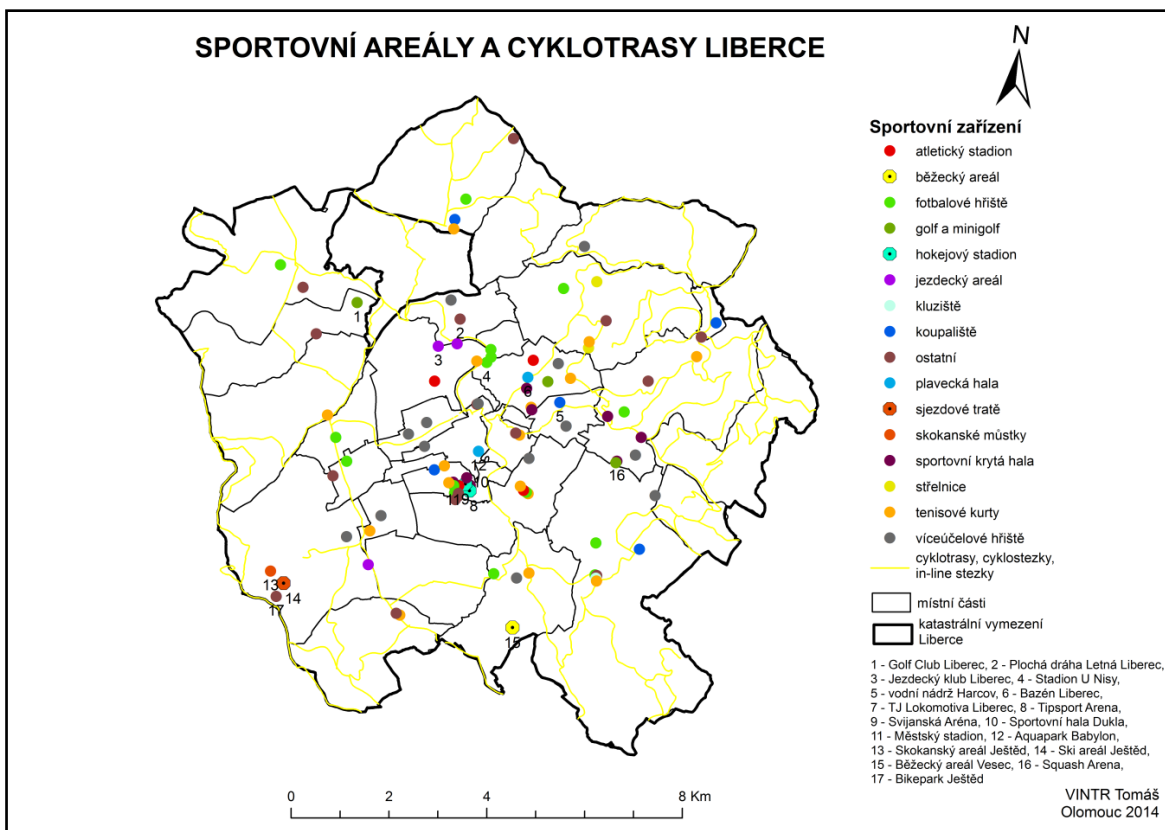

Obr. 2: Výdaje města Liberce za tělovýchovu a zájmovou činnost dle rozpočtu v období 2003 - 2012 (zdroj: Rozpočet obce, 2013). Vlastní zpracování.

6.1 Přehled sportovních zařízení Liberce a komparace s Jabloncem nad Nisou

Za dobu existence Liberce doznala sportovní vybavenost řadu proměn a dle nového územního plánu jsou připraveny další dílčí zásahy (z drtivé většiny) do rozšiřování sportovních prostor.

Na území Liberce se nyní nachází cca 160 vnitřních a vnějších sportovních prostor. Na obrázku 3 je zakresleno 97 sportovišť venkovního charakteru a vnitřní sportoviště typu krytých hal. Chybí zde tedy školní tělocvičny, posilovny, fitcentra, bowlingové herny apod. Nejvíce sportovišť je ploch s tenisovými kurty, kterých je 18, a jsou rozmístěny rovnoměrně po celém Liberci. Fotbalových hřišť s trávou ať už přírodní či umělou bylo zaznamenáno 15, mezi nimi i fotbalový Stadion U Nisy. Dalších 14 hřišť je víceúčelových tzn., že se nejedná o pouze fotbalová hřiště, ale často slouží i jako atletická dráha, volejbalové či tenisové hřiště.

Obr. 3: Sportovní vybavenost¹⁷ města Liberce (zdroj: Geoportál Libereckého kraje, 2014; Mapový portál města Liberce, 2014). Vlastní zpracování.

Jedním z plošně největších areálů je hřiště Golf Club Liberec mezi Machnínem a Karlovem pod Ještědem o celkové ploše 40 ha. Hřiště je vyhledávané zejména díky technické náročnosti. Jeho problémem je, že se nachází ve větrné oblasti a to brání pořádání významnějších sportovních akcí, proto je zejména využíván rekreaty. Liberec má ještě jedno golfové hřiště, doslova mini hřiště a to ve Starém Harcově. Toto hřiště připomíná spíše minigolf, přesto jde o zmenšeninu golfového hřiště. Přímo v Liberci se nachází také jedno venkovní minigolfové hřiště.

V těsném zázemí centra Liberce se nacházejí celkem 4 atletické stadiony v čele s Městským stadionem, který je součástí Sportparku Liberec, a kde trénují zejména atleti AC Slovanu Liberec. Městský stadion lze rovněž využívat jako fotbalové hřiště. Stadion Letka v Růžodole I. rovněž patří Slovanu Liberec a využívá jej zejména mládež. Stadion ve Starém Městě je armádní a je doplněn o horolezeckou stěnu. Poslední stadion patří ke komplexu sportoviště Základní školy Dobiášova v Rochlici, která se profiluje jako

¹⁷ V mapě nejsou znázorněny školní tělocvičny a vnitřní sportovní prostory typu posiloven apod.

sportovně zaměřená škola.

Další sportovně zaměřenou základní školou ovšem na plavání je ZŠ 5. května. Bazén Liberec je nedaleko od ní, ten využívá celá liberecká veřejnost i přespolní. Druhou krytou plaveckou plochou je moderní Aquapark Liberec, který se nachází v Centru Babylon. Aquapark na rozdíl od Bazénu Liberec je využíván především turisty a návštěvníky Liberce. Ve městě je také 5 koupališť z toho 3 umělé a přírodní „Kačák“ a vodní nádrž Harcov známější jako Liberecká přehrada, která mimo letní sezónu slouží v zimě i jako plocha pro veřejné bruslení. Kromě současných koupališť existují ještě tři bývalé přírodní, které oficiálně neumožňují možnost sportu a rekreace.

Z Dalších venkovních sportovišť je možné najít dvě jízdárny pro koně s jedním rozsáhlejším jezdeckým areálem, střelnici a lukostřelnicí, hřiště plážového volejbalu, skatepark, plochou dráhu či přírodní horolezeckou stěnu Hanibal v centru města, která byla využita jako pozůstatek odtěžení žuly při stavebních úpravách v dolní části centra města (Městské informační centrum Liberec, 2014).

Ve městě je možné najít 9 sportovních krytých hal. Čtyři z nich jsou součástí Sportparku Liberec, dále zde nalezneme Squash Arenu, sportovní halu TUL či sokolovnu TJ Lokomotivy Liberec. Samostatnou kategorii potom tvoří dva zimní stadiony, starší Svijanská Aréna, která představuje tréninkovou hokejovou plochu a své hokejové zápasy zde hraje žactvo a junioři a multifunkční Tipsport Arena. K veřejnému bruslení je určené celoroční kluziště ve Vratislavicích nad Nisou.

Liberec je především znám jako město zimních sportů s kvalitním zázemím. Přímo pod Ještědem je to rozsáhlý komplex sjezdových tratí se skokanskými můstky sdružených do Ski areálu Ještěd. Sjezdové tratě slouží jak lyžařům, tak snowboardistům, pro které byl speciálně vybudován snowpark na Obřím Sudu na Javorníku v těsné blízkosti u Liberce. Některé sjezdové tratě slouží v letních měsících jako Bikepark Ještěd s vybudovanými chodníky pro downhill.

Úzký vztah ke Ski areálu má největší (48 ha) liberecká sportovní plocha Běžecký areál Vesec, který slouží v zimních měsících ke klasickému lyžování zejména pak k pořádání regionálních i mezinárodních závodů ve všech věkových kategoriích. Ve zbytku roku je pak využíván jako plocha pro in-line bruslení či cyklistické závody. Při běžeckých závodech na lyžích může areál pojmout až 35 000 návštěvníků. Nejvíce při jednom závodě se jich zde sešlo 20 000 a to 20. února 2009, kdy v rámci MS probíhal závod na 15 km

klasicky mužů s Lukášem Bauerem, který vybojoval stříbrnou medaili.

Cyklistická doprava není v Liberci tak rozšířená jako třeba v Olomouci nebo v Pardubicích. Liberec je dopravně složitě a přehuštěné město kvůli orografickým překážkám a stavebním činnostem z let před rokem 1990, takže cyklisté ke svým potřebám využívají především Jizerské hory, Ještědský hřbet a Český Ráj. I tak je Liberec protkán řadou cyklotras (Viz. Obr. 3), tedy cest (většinou silnic) sloužících veřejné dopravě s možností využití pro cyklisty a jejich napojení na cyklotrasy v okolních horách.

Libercem prochází i několik značených cyklotras regionálního významu, jsou to trasy: č. 14 vedoucí z Rožďalovic (okres Nymburk), která po 125 km¹⁸ končí na hraničním přechodu v Hrádku nad Nisou, dále cyklotrasa č. 3006 vedoucí ze Stráže nad Nisou a končící po 73,5 km ve Filipovce na Frýdlantsku a cyklotrasa č. 3036, která je čistě liberecká o délce 22 km. Dále zde najdeme úseky cyklotras č. 3007 vedoucí na Ještěd, č. 3020 začínající u vodní nádrže Harcov, která dále pokračuje do Jizerských hor a cyklotrasa s názvem Na kole na nákup, která směřuje od Lužické Nisy do Průmyslové zóny Sever k nákupnímu centru (Cyklotrasy, 2014).

Klasická cyklostezka vybudovaná čistě pro cyklisty a in-line bruslaře je v Liberci pouze jedna. Tou je cesta o celkové délce 2,7 km vedoucí z centra města podél Lužické Nisy kolem Stadionu U Nisy do Starých Pavlovic.

Dalšímu rozvoji sportu a sportovních ploch ve městě mělo pomoci zvolení Liberce jako jedno z deseti Evropských měst sportu pro rok 2012¹⁹. Liberec se stal vůbec prvním českým městem, které toto ocenění získalo (Aces Europe, 2014). Ve městě se celý rok konaly nejrůznější sportovní akce s důrazem přiblížit české i evropské veřejnosti Liberec, místní sportovce a hlavně sportovní zázemí města. Liberec tak lze považovat za město s kvalitním sportovním zázemím a s významným potenciálem do budoucna v oblasti dojížděky za sportovním vyžitím.

Z hlediska kvality i kvantity jsou liberecká sportoviště regionálně nejvýznamnější, ale i ve městech okresu Liberec lze nalézt několik významných sportovišť. V Hrádku nad Nisou, který má 7500 obyvatel, bylo z prostředků Euroregionu Nisa postaveno Sportovní centrum North Point s tenisovými kurty, bowlingovými dráhami, minigolfem, koupalištěm, ledovou plochou a s víceúčelovými hřišti (Sportovní centrum North Point,

---

¹⁸ z toho přes Liberec vede třináctikilometrový úsek této cyklotrasy

¹⁹ Evropským hlavním městem sportu se v roce 2012 stal Istanbul.

2013). Dále zde stojí fotbalový stadion s atletickou dráhou s umělým povrchem.

Poměrně dobře je na tom s vybavením Jablonné v Podještědí. Zde kromě fotbalového hřiště, je možno využívat atletický stadion a zrekonstruované tenisové centrum. V Českém Dubu je to Podještědský sportovní areál s fotbalovými hřišti, tenisovými kurty a umělým koupalištěm. Obdobně je na tom sportovní areál v nedalekých Hodkovicích nad Mohelkou.

Po Liberci je v okrese nejlépe vybaven Frýdlant, který má stejně jako Hrádek nad Nisou 7500 obyvatel, a jehož sportovní areál obsahuje fotbalový stadion s atletickou dráhou, zimní stadion a víceúčelovou sportovní halu. Ve Frýdlantu se nachází i plavecký areál s vnitřním a venkovním bazénem a také tenisový klub s kurty.

Z největších měst okresu je z hlediska vybavenosti na tom velmi špatně Chrastava (6200 obyvatel). Pouze nerekonstruované fotbalové hřiště a atletická dráha jsou pro takové město nedostačující. Proto většina obyvatel využívá ke sportovním účelům nedaleký Liberec.

Sousední Jablonec nad Nisou, který je oproti Liberci třikrát menší rozlohou a má dvakrát méně obyvatel, vlastní řadu sportovních zařízení. Stejně jako v Liberci se zde nachází Městský plavecký bazén se dvěma tobogány a s 25 metrovým (tedy o polovinu menším) bazénem. V blízkém okolí je vodní nádrž Mšeno známá jako Jablonecká přehrada, která je naopak větší než Liberecká přehrada a nabízí více příležitostí pro vodní sporty. Také v Jablonci najdeme jednu Městskou sportovní halu se čtyřmi hřišti a to je zřejmě největší rozdíl oproti Liberci, kde Sportpark Liberec je rozsáhlý komplex budov. Venkovní fotbalové a basebalové hřiště, in-line stezka apod. nejsou součástí tohoto prostoru jako v libereckém Sportparku, ale jsou umístěny v nově vystavěném Areálu volnočasových aktivit, který je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (Sport Jablonec, 2014).

Fotbalové zázemí prvoligového klubu FK Baumit Jablonec tvoří Chance Arena v areálu Střelnice o kapacitě 6280 míst, kde mimo to je umístěn i atletický stadion a atletická hala. Jak fotbalový stadion tak atletický jsou zmodernizovány a uzpůsobeny k pořádání mezinárodních zápasů a závodů (Sport Jablonec, 2014).

Kde však jablonecké sportoviště výrazně zaostává za libereckým, je Městský zimní stadion s kapacitou pro pouhých 1500 diváků. Je to však pochopitelné, protože tým HC Vlci Jablonec hraje 2. českou hokejovou ligu západ (Sport Jablonec, 2014) Dále jsou to

sjezdové tratě, kdy v Jablonci je pouze jediný a o poznání menší areál Ski centrum Dobrá Voda nad Střelnicí.

Liberec vlastní Běžecký areál ve Vesci zato v Jablonci mají Sportovní biatlonový areál v Břízkách se střelnicí, který se nachází východně od vodní nádrže Mšeno. Areál nabízí pět různě dlouhých okruhů, na kterých trénuje česká biatlonová reprezentace (SKP Jablonec, 2013). V Břízkách jsou i tenisové kurty a fotbalový stadion s atletickou dráhou.

V následujících kapitolách jsou konkrétně popsány tyto sportoviště: Bazén Liberec, Stadion U Nisy, Tipsport Arena a Sportpark Liberec²⁰.

6.1.1 Bazén Liberec

Plavecký bazén na Tržním náměstí vedle areálu LVT²¹ byl otevřen 1. 5. 1985. Od roku 1994 probíhá v celém komplexu postupná rekonstrukce, kdy je původně ryze sportovní zařízení přetvářeno na sportovně-rekreační areál, který dnes poskytuje veškeré služby, pro všechny věkové kategorie, spojené s moderním plaveckým bazénem (Bazén Liberec, 2013).

Mimo sportovního plaveckého využití poskytuje bazén široký prostor pro aktivní formy odpočinku s řadou doplňkových aktivit. V hlavní části je klasický padesátimetrový závodní bazén s osmi dráhami doplněný o skokanská prkna, výukový bazén pro děti, vířivky, saunu, fitness centrum a další doplňkové služby. Ozdobou jsou pak dva tobogány, přičemž ten novější se řadí se svou délkou 150 m k nejdelším v Evropě (Bazén Liberec, 2013).

Od roku 2012 je novinkou částečně dotovanou z evropských fondů přístavba s krátkým 25 metrovým bazénem a s potápěčskou věží pro výcvik potápěčů. Tuto dostavbu město Liberec jako vlastník libereckého bazénu zadalo známé stavební společnosti SYNER. Celková cena tohoto projektu bez DPH činí téměř 116 mil. korun (SYNER, Bazén Liberec, 2014).

---

²⁰ Ski areál Ještěd a Běžecký areál Vesec již byly popsány v kapitolách 5.2.1 respektive 5.2.2 o historii sportu v Liberci.

²¹ LVT - Liberecké výstavní trhy.

6.1.2 Stadion U Nisy

Historie Stadionu U Nisy, jehož vlastníkem je město Liberec, se začala psát již v roce 1933, kdy tento pozemek vyhradila liberecká radnice pro český fotbalový klub SK Liberec. Stadionu se dlouhou dobu říkalo „Pod chudobincem“, protože se nacházel přímo pod chudobincem a starobincem (dnešním Domovem mládeže).

Slovan ve své 60 leté historii několikrát vystřídal své domovské působiště, nejčastěji se jednalo o Městský stadion. Ten býval využíván tehdy, když se rekonstruoval Stadion U Nisy. První významná rekonstrukce přišla v 70. letech. Otevření se dočkal roku 1978 při derby s Jabloncem. Další azyl v podobě Městského stadionu zažili hráči Slovanu v letech 1982 - 1986 (FC Slovan Liberec, 2011).

V roce 1993 postoupil Slovan Liberec do nejvyšší domácí ligy, ale Stadion U Nisy nesplňoval ligové parametry. Zejména počet 500 míst k sezení z celkových 5575 byl nedostačující, přesto klub dostal výjimku pro první sezónu. Město však muselo přistoupit k postupné přestavbě celého stadionu. Ve druhé sezóně se Slovan stěhoval zase na Městský stadion a U Nisy začala první etapa přestavby. Tou bylo odbourání žulového skalního masívu a vybudování kryté Hlavní (jižní) tribuny o kapacitě 2500 diváků. Špatný stav trávníku znemožňoval nejen zápasy, ale také trénink hráčů, proto bylo vystavěno tréninkové hřiště s umělou trávou a upraven byl i trávník na stadionu.

V sezóně 1997/1998 proběhla jedna z největších rekonstrukcí, kdy se klub naposledy stěhoval na Městský stadion. Hřiště bylo rozšířeno do současné podoby o klasických rozměrech 105 x 68 m. Došlo k dostavbě Hlavní tribuny a za oběma brankami byly postaveny zatím nekrytá Západní (kapacita 1500 diváků) a Východní tribuna (kapacita 1800 diváků). Od 18. 10. 1998 tedy hraje Slovan Liberec své domácí zápasy na Stadionu U Nisy (FC Slovan Liberec, 2011).

Od roku 2000 kdy Slovan začal pronikat do evropských pohárů, došlo ještě k několika rekonstrukcím, tak aby stadion splňoval evropské parametry. Takovým prvním impulsem byl zápas poháru UEFA dne 9. 11. 2000 proti FC Liverpool, kdy bylo potřeba zbudovat umělé osvětlení, což se nakonec stihlo a domácí zápas nebyl ohrožen. Také byla nově vystavěna Severní tribuna o kapacitě 2500 zastřešených míst a k ní dvě rohová pásma po 600 místech pro fanklub hostů a domácích. Stadion tak získal od sezóny 2001/2002 konečnou kapacitu 9900 míst (FC Slovan Liberec, 2011).

Díky úspěchům ze sezóny 2001/2002 v poháru UEFA a následným finančním

odměnám si Slovan mohl dovolit rozšířit rozcvičovací prostory hráčů pod Hlavní tribunou, VIP zónu a také vystavět vyhřívaný trávník. O rok později hrál Slovan předkolo Ligy mistrů a i díky této události se může, jako jeden z prvních v ČR, Stadion U Nisy pyšnit velkoplošnou obrazovkou. Poslední velká rekonstrukce přišla v roce 2004, kdy se liberecké radnici na podruhé, i když redukovane, podařilo schválit finanční plán na dostavbu střeš nad Západní a Východní tribunou a diváckého zázemí včetně fanshopu a restaurace (FC Slovan Liberec, 2011).

Kromě domácích zápasů Slovanu Liberec v minulosti Stadion U Nisy hostil i českou fotbalovou reprezentaci a to čtyřikrát. Třikrát se jednalo o kvalifikační zápas ve skupině, z toho jednou o postup na MS 2006 proti Andoře²² a dvakrát o postup ME 2008 proti San Marinu a Kypru a pak ještě jednou o přátelský zápas proti Lotyšsku. Ve všech čtyřech utkáních česká reprezentace svého soupeře porazila.

6.1.3 Tipsport Arena

Tipsport Arena je moderní víceúčelová hala vystavěná v letech 2003 - 2005 v Horním Růžodole, jejímž vlastníkem je společnost Stadion s.r.o., která patří do skupiny SYNER Group. Aréna je součástí Sportparku Liberec (Viz. následující kapitola).

Již na počátku 21. století městští radní zahájili diskuzi o přestavbě sportovního areálu na Jeronýmově ulici kolem Městského stadionu. Největší debatu rozpoutala rekonstrukce Svijanské haly či stavba nové multifunkční arény. V roce 2003 se zastupitelstvo města v rámci strategického rozvoje i oživení turistického ruchu rozhodlo ke stavbě nové arény. Již 5. září 2003 byl položen základní kámen a o tři dny později se začalo se stavbou, kterou opět vykonávala stavební společnost SYNER, jejíž součástí je právě hokejový klub Bílí Tygři Liberec. Původní finanční plán se pohyboval okolo 750 mil. Kč. Na konci března 2005 bylo rozhodnuto o navýšení rozpočtu o 140 mil. Kč kvůli rekonstrukci bezprostředního zázemí arény a ostatních sportovišť v celém Sportparku. Rozpočet na výstavbu se tak vyšplhal na konečných 890 mil. Kč (Sportpark Liberec, Informace o aréně, 2014).

Dne 28. 6. 2005 byl v aréně uspořádán první zkušební koncert sloužící k odhalení

---

²² V tomto zápase česká reprezentace zaznamenala nejvyšší vítězství v historii samostatného českého fotbalu a to 8:1.

chyb, vyzkoušení zvukové a světelné aparatury a jako zatěžkávací zkouška pro pořadatele, které se zúčastnilo téměř 8000 lidí. Nová aréna dostala jméno po svém sponzorovi sázkové kanceláři Tipsport. Dne 8. září 2005, tedy přesně dva roky po položení základního kamene, byla Tipsport Arena slavnostně otevřena a již 11. září zde hráli své první utkání Bílí Tygři proti Spartě Praha (Bílí Tygři Liberec, Historie, 2013).

O multifunkčnosti arény svědčí snadná manipulace s vnitřním vybavením včetně ledové plochy. Na hokejové utkání je konečná kapacita 7500 míst (z drtivě většiny k sezení) včetně bezbariérových míst pro handicapované a navíc je zde 48 skiboxů a 106 míst pro média. Maximální kapacita Tipsport Areny je při pořádání koncertů, a sice 9000 míst. Aréna zabírá plochu 27 069 m² a její rozměry jsou 107 m délky, 97 m šířky a 26 m výšky. Kromě multimediální kostky se čtyřmi projekčními plochami, obepíná vnitřní prostor multimediální pás z LED technologie, který je dlouhý 256 m (Sportpark Liberec, Informace o aréně, 2014).

Herní plocha kluziště byla až do sezóny 2012/2013 60 x 29 m. V nadcházejícím ročníku se šířka o metr rozšířila (Sportpark Liberec, Informace o aréně, 2014). Užší hřiště typově připomínalo kluziště v zámořských soutěžích i to byl jeden z důvodů, proč zde proti Liberci v říjnu 2010 nastoupil k přátelskému zápasu tým Boston Bruins, jenž Bílé Tygry přehrál 7:1. Tipsport Arena se stala mezi ročníky 2005/2006 - 2008/2009 hostitelem české části hokejového seriálu Euro Hockey Tour. Mimo to Liberec spolu s Pardubicemi v roce 2008 pořádal MS juniorů do 20 let v ledním hokeji, kdy se v Liberci hrála skupina bez českého týmu a poté souboje o udržení (Bílí Tygři Liberec, Tipsport Arena, 2013). Roku 2005 hostila Tipsport Arena i tenisovou baráž o udržení v elitní skupině Davis Cupu, kde česká reprezentace podlehla Německu a spadla do nižší skupiny.

6.1.4 Sportpark Liberec

Jak bylo zmíněno v předešlé kapitole, zbylých 140 mil. Kč se rozdělilo mezi rekonstrukci a výstavbu ostatních sportovních ploch, které byly postupně otevírány a vytvořili tak současný moderní komplex sportovního zázemí pro sportovce i širokou veřejnost ať už z řad diváků nebo za účelem jejich sportovních potřeb.

Naproti Tipsport Areně se nachází hala míčových sportů se třemi tělocvičnami pro florbal, volejbal, čtyři dvorce pro badminton, tenisový kurt s umělým povrchem

a stoly pro stolní tenis. Podél arény je další indoorový areál tzv. Krček, pojmenovaný kvůli svému protáhlému tvaru, který nabízí bowlingovou plochu, kuželnu, gymnastický sál s trampolínami, sál bojových sportů, hernu stolního tenisu a dokonce střelnici (Sportpark Liberec, Členění sportovišť, 2014).

Za centrální Rotundou s restaurací, prodejem vstupenek a informačním centrem v jedné podobě je rekonstruovaná Svijanská aréna se dvěma plochami pro veřejné bruslení, trénink hokejistů i pro zápasy juniorů a žáků. Dále zde jsou umístěny tenisový areál se třemi antukovými kurty a s hřištěm pro plážový volejbal, Městský stadion, dvě fotbalová hřiště, hřiště pro americký fotbal o rozměrech 117 x 76 m, atletické odhodiště pro technické disciplíny a basebalový stadion. V této části je umístěna i okružní in-line dráha. Zcela na okraji je umístěná sportovní hala Kort vhodná pro většinu míčových her. (Sportpark Liberec, Informace o aréně, 2014).

7 PŘÍSTUP OBYVATEL LIBERCE KE SPORTU

7.1 Metodika dotazníkového šetření

Za základní data pro výzkum přístupu obyvatel Liberce ke sportu bylo použito dotazníkové šetření, které bylo provedeno podle výsledků sčítání obyvatel místních částí (městských čtvrtí) Liberce z 26. 3. 2011.

Nejprve bylo nutné stanovit počet dotazníků. Základem pro tuto hodnotu se stal nejméně 0,5% vzorek obyvatel místních částí Liberce ve věku 15+. Těch po odečtení věkové kategorie 0 - 14 let, je dle SLDB²³ (2011) v Liberci 88 102. Osoby ve věku 0 - 14 let byly z dotazníkového šetření vyřazeny v důsledku možnosti vyhodnocení dotazníku podle vzdělanosti a ekonomické aktivity. Následovaly ještě dva parametry, které postupným výpočtem stanovily konečnou hodnotu dotazníků.

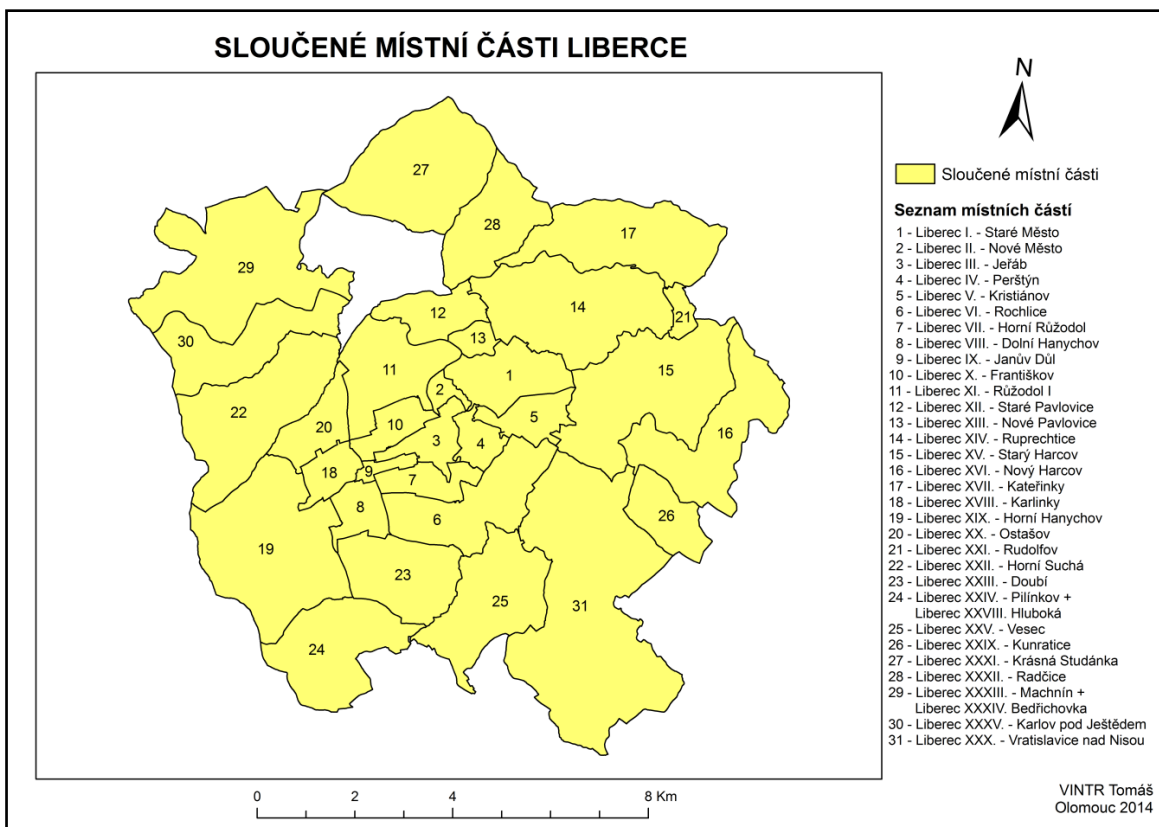
Prvním parametrem z nich bylo stanovení minimálního počtu 100 obyvatel za městskou čtvrť. To kvůli hodnocení dotazníkového šetření ve všech městských částech, protože čtvrti s méně než 100 obyvateli by nedosáhly 0,5% vzorku. Tímto krokem došlo ke sloučení početně nevyhovujících čtvrtí s početnějšími, konkrétně spojení sousedních čtvrtí Pilínkova s Hlubokou a Machnína s Bedřichovkou. Z celkového počtu 33 čtvrtí se tak stalo 31 sloučených částí (Viz. Obr. 4).

Posledním parametrem dotazníkového šetření bylo určení minimálního počtu dotazníků, protože i přes daná kritéria dosahoval 0,5% vzorek u značné části městských čtvrtí velmi nízkých absolutních hodnot. Proto bylo nakonec stanoveno minimum pěti dotazníků za každou městskou čtvrť.

Po zakomponování všech těchto kritérií dosáhl celkový počet dotazníků hodnoty 483 za celý Liberec, což představuje 0,55% výsledný vzorek z celkového počtu obyvatel bez věkové skupiny 0 - 14 let (Viz. Tab. 1).

---

²³ SLDB - Sčítání lidu, domů a bytů.

Obr. 4: Místní části Liberce dle určených kritérií (zdroj: Geoportál Libereckého kraje, 2014). Vlastní zpracování.

7.2 Sestavení dotazníku

Samotné dotazníkové šetření zkoumalo aktivní a pasivní přístup ke sportu v Liberci, jak zněl i jeho název. Uskutečnilo se od ledna do března roku 2014 a byli dotazováni lidé bydlící trvale či přechodně v Liberci. Sběr respondentů proběhl dvojitým způsobem. 150 dotazníků bylo získáno pomocí internetové aplikace Google documents a zbylé osobními rozhovory autora této práce s respondenty. Zejména mladší populace využila internetového šetření a vhodně tak doplnila věkovou strukturu, kterou z osobních rozhovorů tvořili lidé věkově starší.

Dotazník vycházel z diplomové práce Marka Čermáka (2012) Sport a město Olomouc: příspěvek ke geografii sportu. Byl lehce upraven pro konkrétní sportovní podmínky v Liberci a rozdělen do tří částí na aktivní přístup ke sportu, pasivní přístup ke sportu a identifikační údaje o celkové délce 19 otázek (Viz. Příloha 1).

První část aktivní přístup ke sportu obsahuje sedm otázek. Z toho čtyři otázky jsou uzavřené (ANO/NE) a tři z nich v případě kladné odpovědi s možností doplnění vlastní

odpovědi. Další dvě otázky jsou otevřené a jedna výběrová. Celkově tato část dotazníku zkoumá, jestli obyvatelé Liberce aktivně sportují a v případě kladné odpovědi je zjišťována konkrétní sportovní aktivita, využívání sportovních zařízení a omezení (pracovní, časové a dostupnostní).

Ve druhé části je řešen pasivní přístup ke sportu, kde je pět uzavřených otázek, přičemž dvě jsou s možností kombinace více odpovědí. Základní otázka směřuje na sledování sportovních událostí. Dále následuje zjišťování přímé návštěvnosti sportovních klání, které je posléze rozvedeno dotazy na preferenci sportovního odvětví, na důvody návštěvnosti a na typ dopravy pro návštěvu sportovní akce.

Poslední část dotazníku tvoří sedm otázek o identifikačních údajích. Kromě čtyř základních zjišťovaných údajů, tedy pohlaví, věku, vzdělání a samozřejmě bydliště, jsou zjišťovány doplňkově i zaměstnání, rodinný stav a počet dětí ve věku 0 - 14 let v domácnosti, které byly vyjmuty při zadávání kritérií pro počet dotazníků. Na základě těchto identifikačních údajů jsou postupně vyhodnoceny jednotlivé otázky.

7.3 Reprezentativnost dotazníkového šetření

V následující kapitole je vyhodnocena reprezentativnost dotazníkového šetření. Důležitou úlohu pro vyhodnocení a závěry sehrál náhodný výběr respondentů, avšak se snahou přiblížit se u základních identifikačních údajů (místní části, pohlaví, věk a vzdělání) alespoň 0,5% vzorku. Jak sběr dotazníků dopadl vzhledem k reprezentativnosti, je uvedeno v následujícím textu a tabulkách.

Absolutně nejvíce dotazníků (79) bylo získáno v nejzalidněnější Rochlici, což je největší sídliště v Liberci, kde žije výrazná komunita sociálně slabších vrstev. Další početně významné čtvrti jsou Staré Město, Ruprechtice, Starý Harcov a Vratislavice nad Nisou, kde bylo získáno přes 30 dotazníků. Za ekonomicky bohatší čtvrtí lze označit Nový Harcov. Výrazně vyšších procentuálních vzorků respondentů bylo dosaženo ve čtvrtích Rudolfovo, Kunratice a Karlov pod Ještědem, které mají jen těsně přes 100 obyvatel (Viz. Tab. 1).

Tab. 1: Reprezentativnost dotazníkového šetření podle místních částí Liberce.

místní části Liberce	počet respondentů	poč. obyv. ve věku 15+	podíl respondentů na obyvatelstvu 15+ (v %) ²⁴
Liberec I. - Staré Město	36	7 117	0,51
Liberec II. - Nové Město	14	2 735	0,51
Liberec III. - Jeřáb	23	4 552	0,51
Liberec IV. - Perštýn	14	2 691	0,52
Liberec V. - Kristiánov	24	4 760	0,50
Liberec VI. - Rochlice	79	15 716	0,50
Liberec VII. - Horní Růžodol	15	2 848	0,53
Liberec VIII. - Dolní Hanychov	10	1 992	0,50
Liberec IX. - Janův Důl	5	912	0,55
Liberec X. - Františkov	17	3 258	0,52
Liberec XI. - Růžodol I	11	2 050	0,54
Liberec XII. - Staré Pavlovice	21	4 086	0,51
Liberec XIII. - Nové Pavlovice	12	2 216	0,54
Liberec XIV. - Ruprechtice	36	7 150	0,50
Liberec XV. - Starý Harcov	33	6 598	0,50
Liberec XVI. - Nový Harcov	5	305	1,64
Liberec XVII. - Kateřinky	5	393	1,27
Liberec XVIII. - Karlínky	5	337	1,48
Liberec XIX. - Horní Hanychov	5	973	0,51
Liberec XX. - Ostašov	5	489	1,02
Liberec XXI. - Rudolfov	5	124	4,03
Liberec XXII. - Horní Suchá	5	369	1,36
Liberec XXIII. - Doubí	13	2 490	0,52
Liberec XXIV. - Pilínkov + Liberec XXVIII. Hluboká	5	642	0,78
Liberec XXV. - Vesec	20	3 976	0,50
Liberec XXIX. - Kunratice	5	113	4,42
Liberec XXXI. - Krásná Studánka	5	708	0,71
Liberec XXXII. - Radčice	5	575	0,87
Liberec XXXIII. - Machnín + Liberec XXXIV. Bedřichovka	5	954	0,52
Liberec XXXV. - Karlov pod Ještědem	5	129	3,88
Liberec XXX. - Vratislavice nad Nisou	35	6 844	0,51
Liberec	483	88 102	0,55

Zdroj: Interní databáze Katedry geografie UP, data ze SLDB 2011 za základní sídelní jednotky. Vlastní zpracování.

²⁴ Reprezentativnost veškerých výsledných vzorků respondentů je vyjádřena podílem počtu respondentů k počtu obyvatel ve věku 15+.

Z hlediska pohlaví byla snaha oslovit vyrovnaný počet žen a mužů případně o něco více žen, tak aby to odpovídalo počtu obyvatel. Nakonec na dotazník odpovědělo o šest procentních bodů více mužů a to z důvodu vyššího zájmu o sportovní tematiku. Přesto i u žen bylo dosaženo chtěného 0,5% vzorku (Viz. Tab. 2).

Tab. 2: Reprezentativnost dotazníkového šetření podle pohlaví v Liberci.

pohlaví	počet respondentů	podíl respondentů (v %)	počet obyvatel ve věku 15+	podíl respondentů na obyvatelstvu 15+ (v %)
muži	256	53,00	42 265	0,61
ženy	227	47,00	45 837	0,50
celkem	483	100,00	88 102	0,55

Zdroj: Interní databáze Katedry geografie UP: data ze SLDB 2011 za základní sídelní jednotky; ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Vše o území - Liberec. Vlastní úpravy.

U reprezentativnosti podle věkových kategorií, vzdělanosti, rodinného stavu a zaměstnání byli k jednotlivým počtům obyvatel dopočítáni nezjištění dle podílů zjištěných skupin. Věkové kategorie byly rozděleny dle diplomové práce Marka Čermáka (2012) kvůli porovnatelnosti s Olomoucí. V rámci respondentů převažuje mladší generace nad starší, kde lidé mezi 15 a 34 lety tvoří 48 %, zatímco osob ve věku 50 a více let je necelých 28 %. Kvůli převažující mladší generaci je vzorek reprezentativní v rámci možností, zejména osob v důchodovém věku je výrazně méně, než bylo zamýšleno. To je dáno především snahou o získání rovnoměrných věkových skupin v průběhu dotazníkového šetření. Přesto až do věkové kategorie 50 - 64 let je vzorek kolem 0,5 % a tedy reprezentativní (Viz. Tab. 3).

Tab. 3: Reprezentativnost dotazníkového šetření podle věkových kategorií v Liberci.

věková kategorie	počet respondentů	podíl respondentů (v %)	počet obyvatel ve věku 15+	podíl respondentů na obyvatelstvu 15+ (v %)
15 - 19	59	12,22	5 137	1,15
20 - 24	83	17,18	7 269	1,14
25 - 34	90	18,63	16 805	0,54
35 - 49	116	24,02	22 308	0,52
50 - 64	101	20,91	20 856	0,48
65 a více	34	7,04	15 727	0,22

Zdroj: Interní databáze Katedry geografie UP: data ze SLDB 2011 za základní sídelní jednotky; ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Vše o území - Liberec. Vlastní úpravy.

U vzdělanosti byly kvůli reprezentativnosti sloučeny kategorie, které nejsou obsaženy v dotazníku s těmi, které tam jsou. Jmenovitě nástavbové studium a vyšší odborné vzdělání se středoškolským s maturitou.

Nejvyšší podíl dotazovaných z vzdělanostních skupin mají osoby se středoškolským vzděláním s maturitou a to 46,5 %. Výrazně tak převyšují nad ostatními skupinami z celkového počtu obyvatel, což má za následek vyšší procento reprezentativnosti než početně podobná skupina osob se středoškolským vzděláním bez maturity. Naopak nejméně je osob se základním vzděláním, kteří nedosahují reprezentativního vzorku (Viz. Tab. 4). Tato skupina by měla být co do respondentů vyrovnaná se skupinou vysokoškolsky vzdělaných, ale právě osoby se základním vzděláním působily při vyplňování dotazníkového šetření nejvíce problémově.

Tab. 4: Reprezentativnost dotazníkového šetření podle vzdělání v Liberci.

vzdělání	počet respondentů	podíl respondentů (v %)	počet obyvatel ve věku 15+	podíl respondentů na obyvatelstvu 15+ (v %)
základní	45	9,32	14 635	0,31
střední bez maturity	136	28,16	28 239	0,48
střední s maturitou	225	46,58	31 171	0,72
vysokoškolské	77	15,94	14 057	0,55

Zdroj: Interní databáze Katedry geografie UP: data ze SLDB 2011 za základní sídelní jednotky; ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Vše o území - Liberec. Vlastní úpravy.

Údaje o respondentech podle rodinného stavu již patří k doplňujícím. Téměř polovinu tvoří svobodní muži a ženy, přestože nejvíce obyvatel z celkového počtu je ženatých/vdaných, tak ti v rámci dotazníkového šetření zaujímají jen 37 %. Právě díky vysokému počtu svobodných respondentů je reprezentativnost všech ostatních skupin pod 0,5 % (Viz. Tab. 5).

Tab. 5: Reprezentativnost dotazníkového šetření podle rodinného stavu v Liberci.

rodinný stav	počet respondentů	podíl respondentů (v %)	počet obyvatel ve věku 15+	podíl respondentů na obyvatelstvu 15+ (v %)
svobodný/ svobodná	238	49,28	27 134	0,88
ženatý/vdaná	180	37,27	41 043	0,44
rozvedený/ rozvedená	45	9,32	13 014	0,35
vdovec/vdova	20	4,14	6 911	0,29

Zdroj: Interní databáze Katedry geografie UP: data ze SLDB 2011 za základní sídelní jednotky; ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Vše o území - Liberec. Vlastní úpravy.

Tab. 6 udává reprezentativnost podle ekonomické aktivity. Z ekonomicky aktivních mají vysoký podíl nezaměstnaní a z ekonomicky neaktivních převládají studenti, což je při sběru dotazníků přirozeným jevem

Tab. 6: Reprezentativnost dotazníkového šetření podle ekonomické aktivity v Liberci.

zaměstnání	počet respondentů	podíl respondentů (v %)	počet obyvatel ve věku 15+	podíl respondentů na obyvatelstvu 15+ (v %)
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	308	63,77	54 886	0,56
zemědělství/ lesnictví	5	1,04	232	2,15
průmysl	53	10,97	13 936	0,38
stavebnictví	17	3,52	4 005	0,42
ostatní (služby)	171	35,40	31 538	0,54
nezaměstnaný	62	12,84	5 175	1,20
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	175	36,23	33 216	0,53
student	95	19,67	-	-
žena na mateřské dovolené	11	2,28	-	-
starobní důchodce	57	11,80	-	-
invalidní důchodce	12	2,48	-	-

Zdroj: Interní databáze Katedry geografie UP: data ze SLDB 2011 za základní sídelní jednotky; ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Vše o území - Liberec. Vlastní úpravy.

U skupiny respondentů podle počtu dětí v domácnosti byl spočítán pouze jejich podíl, který je znázorněn v Tab. 7. Z domácností převládaly ty bezdětné (61,5 %), čtvrtinu pak tvoří domácnosti s jedním dítětem.

Tab. 7: Podíl respondentů podle počtu dětí ve věku 0 - 14 let v domácnosti v Liberci.

počet dětí ve věku 0 - 14 let v domácnosti	počet respondentů	podíl respondentů (v %)
0	297	61,49
1	122	25,26
2	57	11,80
3 a více	7	1,45

Zdroj: Interní databáze Katedry geografie UP: data ze SLDB 2011 za základní sídelní jednotky. Vlastní úpravy.

7.4 Aktivní přístup obyvatel Liberce ke sportu

Aktivním přístupem ke sportu jsou myšleny pohybové aktivity obyvatel, kterým se během svého volného času věnují. Mezi takové aktivity se řadí všechny lidské činnosti označované obecně jako sportovní, kde při pohybu nedochází k vykonávání práce, ale k naplňování fyzických i psychických potřeb. Tento fakt splňuje i chůze respektive turistika, proto je taktéž zařazena mezi sportovní odvětví zkoumaná v dotazníkovém šetření.

Z dotazníkového šetření se zjistilo, že 353 (73 %) respondentů se sportu věnuje aktivně, což by se mohlo jevit jako vysoké číslo. Ovšem celých 130 osob uvedlo, že se sportovním aktivitám nevěnuje vůbec. Tudiž připustili, že ve svém volném čase nevykonávají žádnou pohybovou aktivitu. Toto číslo může být ovlivněno dvěma faktory. Zprvé nechuť odpovídat na dotazníkové šetření, případně si jej co možná nejvíce zkrátit. Za druhé to ovlivňuje skutečnost, že lidé si třeba ani nestačili uvědomit, že nějakou sportovní aktivitu vykonávají případně ani nevědí, že se o sportovní aktivitu jedná.

Prostorové hledisko má nejvíce vypovídající hodnoty za místní části s větším počtem dotazníků (Viz. Obr. 5). Oblasti s více než 85% a méně než 55% zastoupením aktivně sportujících jsou početně nejméně zastoupené a jejich výsledky je třeba brát s rezervou. Tedy až na dvě výjimky a těmi jsou obyvatelstvem početnější čtvrti Staré Město (86 % sportujících) a jeho severní soused Nové Pavlovice (50 % sportujících). Anomálie Nových Pavlovic je o to zajímavější, že ze 12 respondentů zde nebyl dotázán ani

jeden starší 50 let. Vysledovat zde lze i pás s nižšími sportovními aktivitami dotazovaných, který začíná v jižní části centra Liberce v Novém Městě a Perštýně a přes sídliště Rochlice pokračuje až do Pilínkova. Jedná se o méně atraktivní části Liberce s častějším výskytem sociálně slabších vrstev.

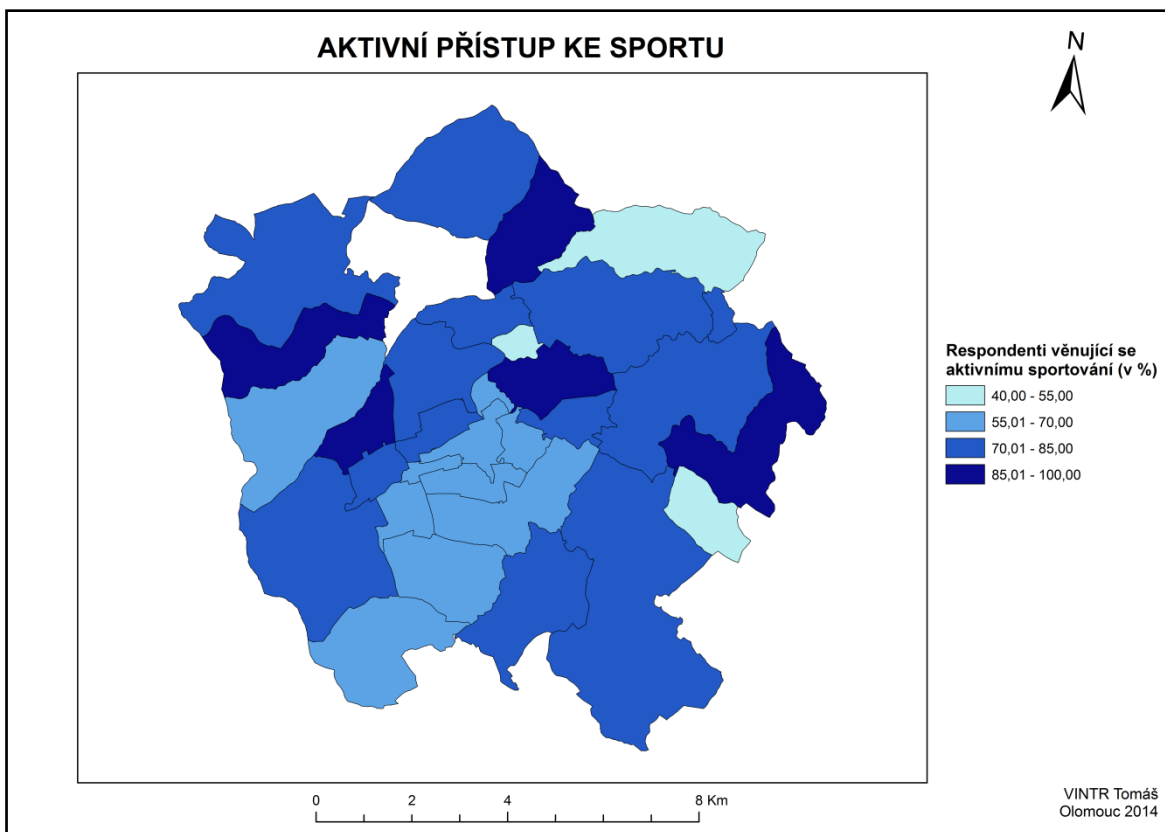
Aktivní přístup ke sportu dle pohlaví potvrzuje dvě věci. První je, že muži se aktivnímu sportu věnují přece jenom častěji. Plných 75 % (Viz. Obr. 6) odpovědělo kladně. Zároveň se potvrdilo, že sport již dávno není pouze mužskou doménou, což ukazuje přes 70 % aktivně sportujících žen.

Podle věkových kategorií převládá aktivní sportování u mladší populace jak je patrné z obrázku 7. Zejména věková skupina 25 - 34 je sportovně aktivní, kde pouhá 3 % respondentů nesportují. Naopak starší populace se ke sportovním aktivitám hlásí méně. Mezi lidmi starších 65 let sportuje méně než 30 % a to nejčastěji ze zdravotních důvodů.

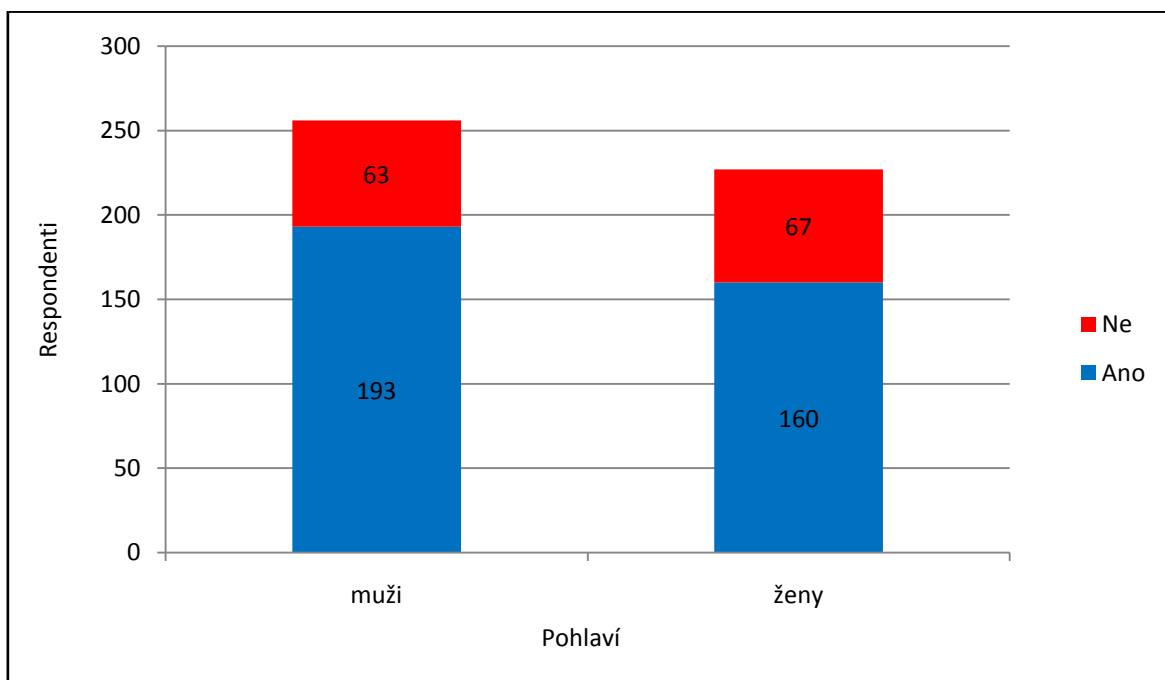
U dosaženého vzdělání sportovní aktivita roste s vyšší vzdělaností. Výjimkou jsou osoby se středoškolským vzděláním bez maturity, kterých sportuje jen 53 % (Viz. Obr. 8) oproti těm se základním vzděláním (71 %). Je to způsobeno tím, že respondenty se základním vzděláním tvoří z drtivé většiny studenti. Nejvíce se v Liberci aktivnímu sportu věnují vysokoškolsky vzdělaní lidé a to přes 88 %.

V zaměstnanosti lze vypočítat již zmíněné skutečnosti. Pracující v průmyslu, tedy často lidé s nižším vzděláním, sportují méně (58,5 %) stejně tak důchodci (necelých 48 %). Když pomineme primární sektor, kde bylo dotázáno pouze 5 osob, a všichni sportují, tak se aktivnímu sportu nejvíce věnují ženy na mateřské dovolené (91 %). Nejzastoupenější ekonomická skupina pracujících ve službách je sportovně nadprůměrná, když aktivně sportují 4/5 dotázaných podobně jako studenti (82 %).

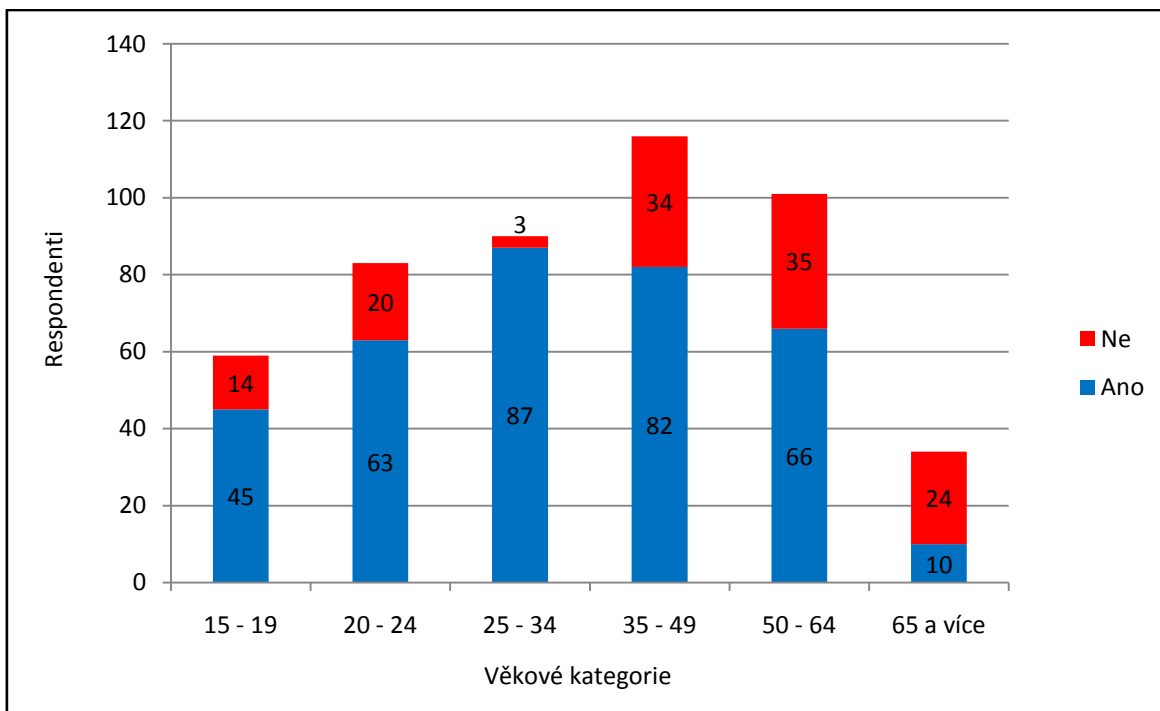
Velmi zajímavě dopadl výzkum podle rodinného stavu. Svobodných respondentů sportuje 84,5 %, kdežto rozvedených jen 49 %, což je o 35,5 procentních bodů méně. Mohlo by se to zdát velmi zvláštní, proč dvě svobodné skupiny obyvatel reagovaly tak rozdílně. Jedno vysvětlení přeci jen existuje a to, že svobodní častěji patří k věkově mladší populaci, zato rozvedení se řadí ke střední a starší populaci. Ženatých mužů a vdaných žen sportuje necelých 68 % a vdovců a vdov, kteří patří opět k věkově nejstarším skupinám 40 %.

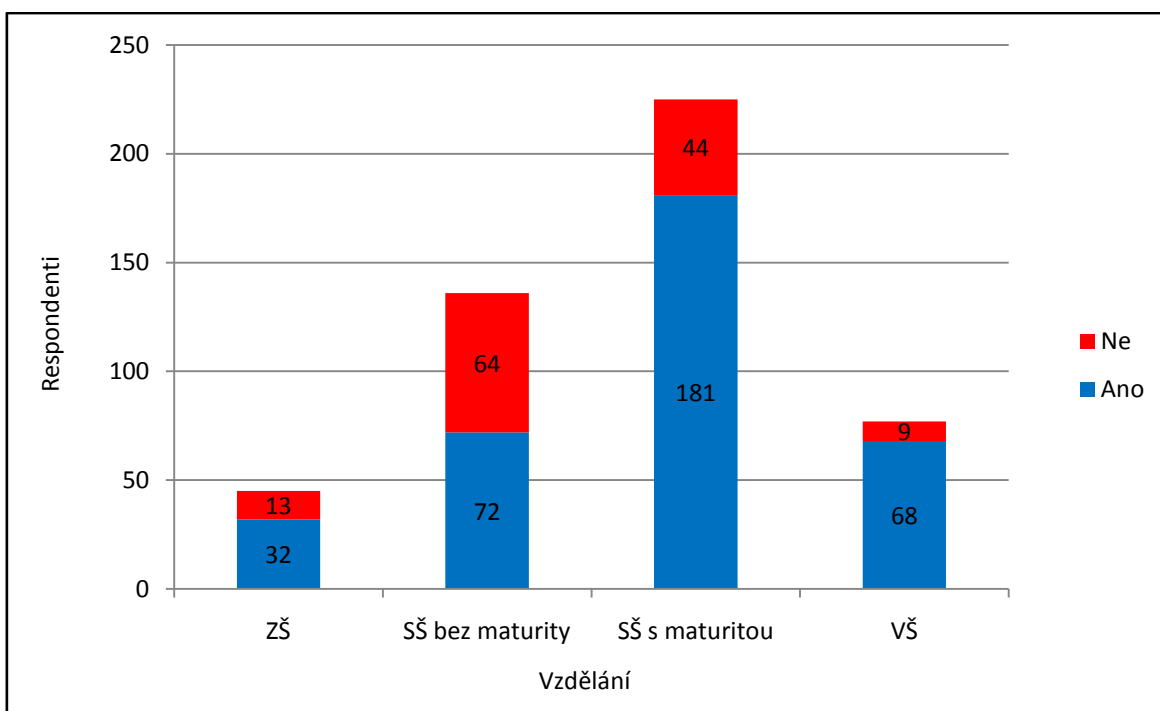
Obr. 5: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 6: Aktivní přístup ke sportu v Liberci dle pohlaví (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 7: Aktivní přístup ke sportu v Liberci dle věkových kategorií (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

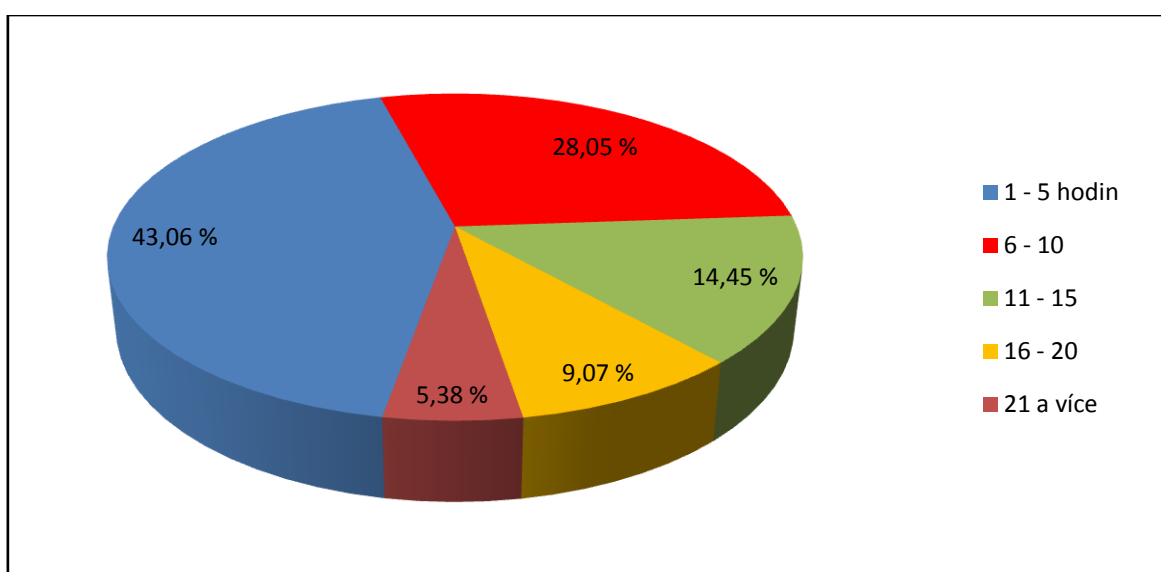

Obr. 8: Aktivní přístup ke sportu v Liberci dle vzdělání (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Z výzkumu časového hlediska vyplívá, že obyvatelé Liberce tráví nejčastěji sportovními aktivitami 1 - 5 hodin týdně (Viz. Obr. 9). Tuto možnost zvolilo 43 % respondentů ze všech aktivně sportujících (tedy z 353). Zejména pak ženy se aktivnímu pohybu věnují nejčastěji nejkratší možnou dobu, přesněji 55,5 % ze sportujících (Viz. Příloha 3). Na rozdíl od nich muži obecně sportují častěji a delší dobu. Přesto i u nich je nejčastější odpovědí 1 - 5 hodin, kterou zvolila třetina mužů.

Platí zde i trend, že mladší generace se nejen častěji věnují sportovním činnostem, ale jejich průměrná délka týdenních aktivit je vyšší. Speciálně lidé ve věku 25 - 34 let často (20,7 %) sportují více než 15 hodin týdně. Hlavní zlom snížení počtu hodin aktivního sportování nastává od padesátiletých osob. Paralelu lze vysledovat ve vzdělanosti. 57 % obyvatel se středoškolským vzděláním bez maturity sportuje nejmenší týdenní časový úsek, což je značně nadprůměrný podíl oproti celému městu. Naopak vysokoškolsky vzdělaní lidé se věnují sportu výrazně déle. Do pěti hodin týdně jsou to 2/5, ale nad 15 hodin celá 1/5 vysokoškolsky vzdělaných. V těchto skutečnostech hraje roli vyšší časová flexibilita vzdělanějších lidí a také lepší finanční situace, která jim dovoluje trávit více času ve sportovních zařízeních či možnosti vyzkoušet větší šíři sportovních aktivit.

Z dalších skupin dle identifikačních údajů o průměrné týdenní době aktivního sportování vyčnívají pouze následující. 63,5 % rozvedených a 52,5 % domácností s jedním dítětem, kteří sportují do pěti hodin. Ostatní skupiny se výrazně neodlišují od průměru Liberce.

Obr. 9: Průměrná týdenní doba aktivního sportování respondentů v Liberci (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

7.4.1 Aktivní přístup ke sportu - sportovní činnosti a návštěvy sportovních zařízení

Nejčastěji provozované sportovní činnosti se v Liberci velmi různí. Respondenti uvedli 35 druhů sportování, kterým se nejvíce věnují (Viz. Příloha 4). Na prvním místě je mezi obyvateli města turistika, kterou jako nejčastější své aktivní sportování vybrala téměř čtvrtina (23 %) respondentů. Na druhém místě je jízda na kole (14 %). Třetí fotbal a čtvrté plavání zvolilo 8,5 - 9 % osob. Kolem 5 % dotazovaných se věnuje pohybovým cvičením, tancům a zimním sportům. Turistika se jakožto nejjednodušší i nejlevnější sportovní odvětví těší značné oblibě. Mezi turistiku navíc respondenti uváděli procházky v okolí bydliště i fenomén geocaching. Kromě těchto faktů její popularitě přidává horské okolí Liberce, které je vděčným místem pro turisty, ale i pro cyklisty a lyžaře (sjezdaři a snowboardisté využívají Ještědský hřbet a běžkaři zase Jizerské hory). Také to je důvod, proč je cyklistika v popularitě sportů na druhém místě za turistikou.

S lyžováním je to složitější. Respondenti často brali v potaz, že lyžařská sezóna je kratší a proto raději volili jiný druh sportu, který provozují delší časový úsek během roku, případně vybrali kombinaci zimních a letních sportů. Taková nejčastější byla právě varianta lyžování, ať už sjezdové či klasické, s jízdou na kole. Letošní lyžařskou sezónu navíc ovlivnila velmi mírná zima, která znemožňovala plný provoz ještědských sjezdových tratí i údržbu běžeckých stop Jizerské magistrály, což část respondentů dávala s nelibostí najevo během šetření.

Z roztržitosti odpovědí na druh sportu toho z prostorového hlediska mnoho vyčíst nelze. Jsou zde patrné pouze náznaky provozování sportu podle toho, jaké sportovní zařízení se nachází v místě bydliště. Například obyvatelé Starého Města se častěji věnují plavání díky blízkosti Bazénu Liberec. Lidé bydlící v Novém Městě jsou nejčastějšími in-line bruslaři. Právě tam se nachází liberecká cyklostezka vedoucí podél Lužické Nisy. Na sídlišti Rochlice se hraje fotbal častěji než v ostatních částech města a jízda na kole dominuje ve Starém Harcově. Zimní sporty jsou rozděleny. Běžkařská základna je nejsilnější ve Starém Městě, naopak sjezdařů je nejvíce v Rochlici. Zajímavé je, že v obou čtvrtích druhý zimní sport nepreferuje ani jediný z dotázaných. Následující otázka o návštěvnosti sportovních zařízení nepřidává nová zjištění a pouze potvrzuje tyto naznačené skutečnosti. Nachází se zde pouze jedna výraznější anomálie a to zvýšená návštěvnost minigolfu u obyvatel Starého Harcova a to 10 osob (37 %).

Ostatní identifikační údaje lépe vystihují a upřesňují některé sportovní aktivity

respondentů. Z pohlaví lze jednoznačně vyčíst, že muži dávají přednost míčovým sportům, speciálně fotbalu, častěji než ženy (Viz. Příloha 4). Naopak pohybová cvičení, tanec, jóga a návštěvy fitness center jsou výhradně záležitostmi mladší generace žen. Velký rozdíl je také v jízdě na kole. Tuto činnost častěji vyhledávají muži. Roli v tom určitě hraje poměrně náročný okolní terén, proto ženy volí spíše turistiku.

Rozdíly volby sportu jsou i ve věkové struktuře. Zatímco mladší (muži) dávají přednost fotbalu, florbalu, bojovým sportům a snowboardingu, starší volí turistiku a běh na lyžích. Specifická je opět jízda na kole, které se věnuje spektrum lidí v různém věku a je patrný nárůst oblíbenosti cyklistiky směrem ke starším věkovým kategoriím. Tomu odpovídá i hodnocení podle vzdělanosti, kde osoby se základním vzděláním (středoškolští studenti) dávají přednost fotbalu respektive pohybovým cvičením u dívek. Osoby s vyšším vzděláním se více řadí mezi cyklisty nebo plavce. Naopak ani jeden z respondentů s vysokoškolským vzděláním nevedl jako svůj nejčastěji provozovaný sport fotbal.

Fotbalu se kromě středoškolských studentů věnují nezaměstnaní (muži), jako finančně nenáročnému sportu. U osob zaměstnaných ve službách převažuje nad ostatními skupinami dle ekonomické aktivity tenis, golf, plavání, jízda na kole a z lyžování to sjezdové. Ženy na mateřské dovolené se věnují plavání, józe a turistice, přesněji řečeno procházkám do těch míst, kam jim to umožní jejich děti. Důchodci jsou podle očekávání z drtivé většiny turisté.

Míčové sporty typu fotbal, florbal, volejbal stejně jako tanec, pohybová cvičení, bojové sporty, in-line bruslení a atletika jsou typičtější pro svobodné osoby. Naproti tomu tenis a turistika (té se věnuje 51 dotázaných v této kategorii) je sport respondentů žijících v manželském svazku. Rozdíl je v zimních sportech. Sjezdové lyžování a snowboarding patří k adrenalinovým sportům, kterým se více věnují svobodní obyvatelé Liberce, kteří nemají takové zábrany. Ženatí muži a vdané ženy dávají přednost běhu na lyžích.

V otázce č. 4, kde se zjišťovalo, která všechna sportovní zařízení a sportoviště obyvatelé Liberce navštívili, bylo zjištěno, že 353 aktivně sportujících respondentů za poslední rok dokázalo navštívit v souhrnu 1311 sportovišť (Viz. Příloha 5) a z toho muži navštívili téměř dvojnásobné množství sportovišť jak ženy. Pokud odečteme ty, kteří sice sportují, ale nenavštívili žádné sportovní zařízení, vyjdou na každého respondenta v průměru 4,3 sportovní zařízení. 195 (55 %) z nich využilo za poslední rok alespoň jednu cyklostezku (cyklotrasu), buď k jízdě na kole nebo k in-line bruslení. 3/5 z tohoto čísla jsou

muži jako častější cyklisté než ženy. I tak je cyklistika sportem číslo jedna pouze pro 49 respondentů. To ukazuje na fakt, že jízda na kole je mezi lidmi brána především jako doplňkový sport, případně využívají bicykl k cestě do práce, školy nebo na nákup. Z výsledků šetření dále vyplívá, že obyvatelé Liberce preferují více přírodní koupaliště (41,5 %) než plavecké haly (31 %). Přes 30% návštěvnost se ještě dostaly tělocvičny (37 %), což ovlivňují zejména studenti na středních školách (Viz. Příloha 7) a sjezdové tratě (34,5 %). Toto číslo u sjezdových tratí již lépe vystihuje jejich popularitu.

Zajímavé je srovnání mezi fotbalovými hřišti a posilovnami/fitness centry. Zatímco fotbal hrají z drtivé většiny muži a také oni výhradně navštěvují fotbalová hřiště²⁵, do posiloven chodí oboje pohlaví stejně. Rozdíl je v tom, že pro ženy je to mnohem častěji hlavní sportovní aktivita, kdežto pro muže pouze doplněk svých aktivit. Poměrně značná část respondentů navštívila alespoň jednou za uplynulý rok minigolf (19 %), ačkoliv ho téměř nikdo nevybral jako svůj hlavní sport. Jedná se tak o další doplňkovou sportovní aktivitu.

Ještě je dobré zmínit 46 osob, které uvedli, že nenavštívili během posledního roku žádné sportovní zařízení. Vysvětlení je v příloze 6, kde lze zjistit, že většina z nich jsou lidé ve vyšším věku preferující výhradně turistiku.

7.4.2 Aktivní přístup ke sportu - omezení sportovních aktivit

Obyvatelé Liberce nesportují kvůli nejrůznějším omezením. Mezi taková omezení se řadí nedostatek času, špatné sportovní zázemí, finanční stránka či zhoršený zdravotní stav. V dotazníkovém šetření však nejsou řešena omezení nesportujících, ale těch, kteří aktivně sportují.

Prvním důležitým zjišťovaným omezením bylo, jestli dotazovaným brání studium nebo zaměstnání při sportovních aktivitách a zároveň o kolik hodin jim snižuje chtěnou dobu týdenního sportování. Z 353 aktivně sportujících 145 (2/5) uvedlo, že jsou omezeni tímto způsobem. Z obrázku 10 je vidět, že přes 50 % z omezených by chtělo svou týdenní dobu sportování zvýšit jen o 1 - 5 hodin a třetina o 6 - 10 hodin. Ostatních 12,5 % si sice na sportování čas najde, ale přiznávají, že jsou zaměstnáním či studiem velmi omezeni. Seznam časově omezených respondentů za místní části je uveden v příloze 8. Výrazněji

---

²⁵ Obdobné je to u mužské atletiky, ovšem v početně menší míře.

omezení jsou obyvatelé Ruprechtic a Vesce.

Více omezení jsou muži než ženy (o 4 procentní body) nebo si alespoň více připouštějí, že jejich čas určený k pohybu jim nedostačuje (Viz. Příloha 9). Navíc by sportovními aktivitami chtěli mnohdy trávit daleko více času (14 z nich uvedlo, že více než 10 hodin), než jim zaměstnání případně studium dovoluje. Z žen pouze čtyři by chtěly sportovat o více než deset hodin déle, než v současnosti sportují.

Dle věku jsou časově nejspokojenější lidé od 50 let, které jejich práce příliš neomezuje, protože necelá polovina z nich je již v důchodu. Naopak časově nejvíce zaneprázdněná je kategorie obyvatel ve věku 35 - 49 let (56 %). Ze studentů jsou časově omezenější pro sportovní aktivity středoškoláci, kteří mají zpravidla časově náročnější školu než studenti z vysoké školy.

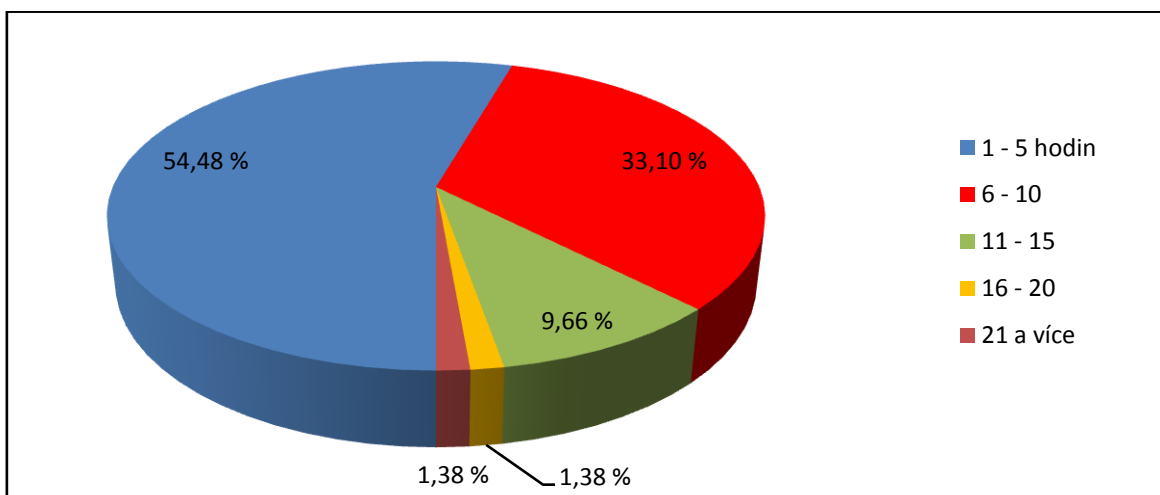
Z hlediska toho, které zaměstnání častěji omezuje sportovní aktivity, jsou to zemědělství/lesnictví (60 %) a průmysl (64,5 %), tedy zaměstnání spíše méně vzdělaných osob. Zdaleka nejvíce omezení však jsou lidé pracující ve stavebnictví (86,5 %) a to ti, kteří pracují na nižších pozicích. Respondenti pracující v terciární sféře mívají flexibilnější pracovní dobu a tak toto omezení uvedlo 46,7 % z nich. Nejméně omezení z hlediska práce a studia jsou samozřejmě důchodci, nezaměstnaní a ženy na mateřské dovolené.

Poměrně zvláště dopadlo vyhodnocení podle rodinného stavu a počtu dětí v domácnosti, kdy nejvíce omezení po stránce zaměstnanosti jsou rozvedení (54,5 %) a respondenti se třemi a více dětmi v domácnosti. Zřejmě je to ovlivněno nízkými počty těchto dotazovaných. Svobodní lidé mají méně času na sport než lidé žijící v manželství a to cca o 10 procentních bodů. Jde častěji o workoholiky a osoby zaměřené na pracovní kariéru. Ženatí muži a vdané ženy jsou zaměřeni více na budování rodiny a svůj společný volný čas využívají i ke sportovním účelům.

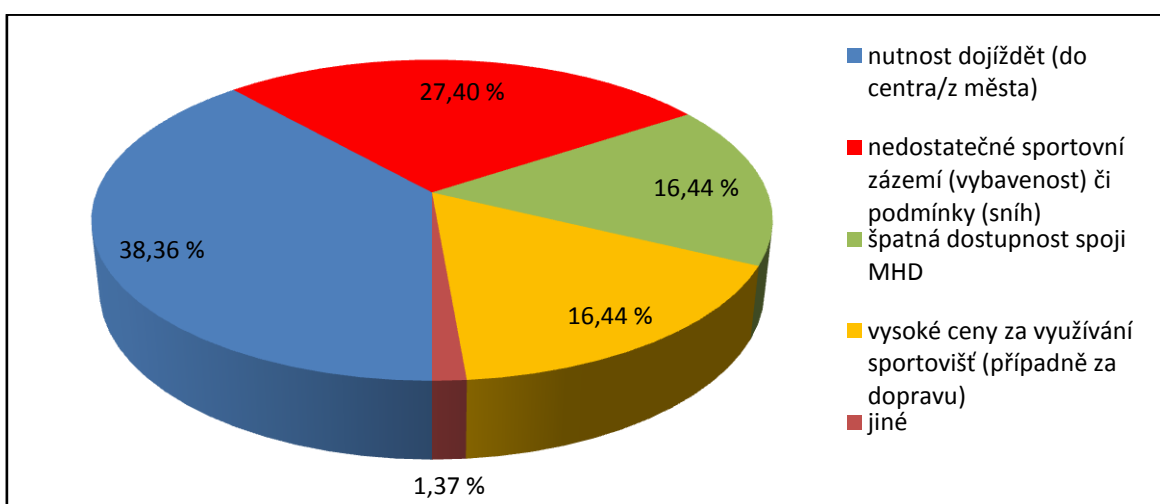
Omezení lokalitou bydliště uvedlo pouhých 73 aktivně sportujících respondentů, tedy zhruba pětina. Může to svědčit o dvou věcech. Buď jsou lidé spokojeni se sportovním zázemím, které mají v blízkosti bydliště nebo se zde projevila nechuť zdůvodňovat, jakým způsobem je bydliště omezuje. Důvody pro omezení lze sloučit do čtyř hlavních skupin (Viz. Obr. 11). 38,4 % z omezených bydlištěm uvedlo jako důvod nutnost dojíždět a to buď do centra Liberce, nebo pryč z města například do Jizerských hor. K prvnímu typu dojížděky se hlásili obyvatelé okrajových částí Liberce (Viz. Příloha 10). Dojížděku z města naopak uváděli obyvatelé centra. Druhý nejčastější případ byl, že lidem chybí v místě bydliště

dostatečné sportovní zázemí (27,4 %). Často v této souvislosti hovořili o zanedbaných hřištích v místě jejich bydliště a také o špatných sněhových podmínkách z letošní zimy. 16,5 % osob shodně uvedlo ještě dva důvody. Prvním je špatná dostupnost spoji MHD²⁶, na kterou si stěžovali opět lidé z okrajových částí města. Druhým jsou vysoké ceny za využívání sportovišť. Do této kategorie respondenti řadili drahé pronájmy sportovních sálů, ceny za využití sjezdových tratí ve Ski areálu Ještěd i drahé jízdné za dopravu ke sportovištím. V příloze 11 jsou pro přehlednost uvedena omezení lokalitou bydliště za ostatní identifikační údaje.

Obr. 10: Průměrné týdenní omezení aktivního sportování respondentů v Liberci (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 11: Typ omezení lokalitou bydliště aktivního sportování respondentů v Liberci (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

²⁶ MHD - Městská hromadná doprava.

Problematicke dojížděky za sportem byla věnována i poslední otázka o aktivním přístupu ke sportu. Z aktivně sportujících respondentů 222 (63 %) přiznalo, že pro naplnění svých aktivit dojíždí, ale jen 73 z nich to považuje za omezení lokalitou bydliště, jak je uvedeno výše.

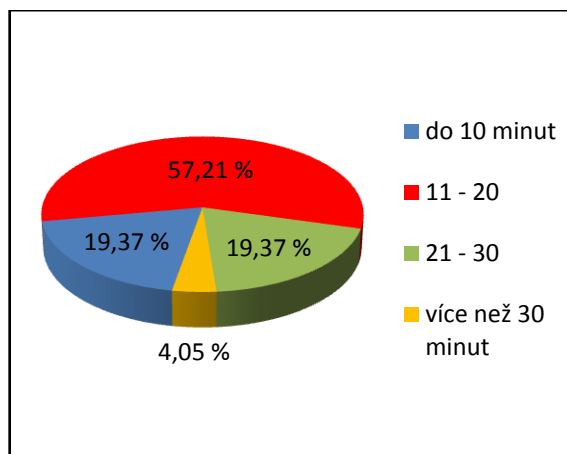
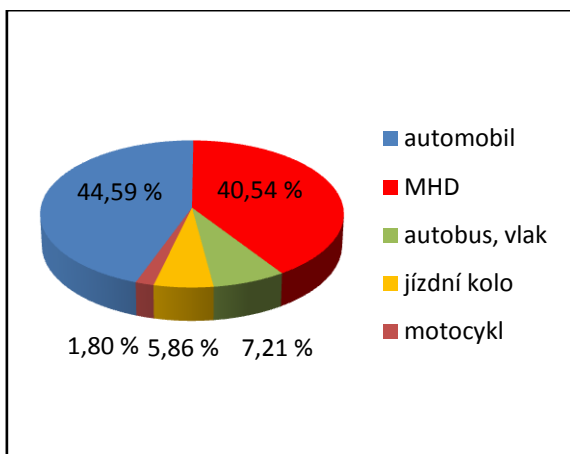
Muži dojíždí cca o 8,5 procentních bodů častěji než ženy (Viz. Příloha 14). Co se týká věkových kategorií dojížděka za sportem je poměrně konstantní, pokles je patrný u osob 50 letých a starších, kteří si často vystačí již s několikrát zmíněnou turistikou v okolí bydliště. Dále lze říci, že čím vzdělanější lidé, tím častěji dojíždějí. Nejvíce dojíždí vysokoškolsky vzdělaní lidé (69 %) a také z hlediska doby tráví dojížděkou často více času než ostatní. Nadprůměrně dojíždějíci jsou lidé v manželském svazku (71,3 %), ale i osoby s aspoň jedním dítětem v domácnosti.

Cestu za sportem respondenti nejčastěji realizují, jak je vidět na obrázku 12, automobilem (44,5 %) nebo spoji MHD (40,5 %). Přičemž muži a vzdělanější lidé volí automobil a ženy a osoby s nižším dosaženým vzděláním spíše MHD (Viz. Příloha 15). Kromě toho 7 % respondentů využívá autobusy/vlaky, 6 % jízdni kola a pouze čtyři muži zvolili motocykl. Za autobusy jsou myšleny všechny dopravci mimo autobusů MHD. Jimi nejčastěji za sportovními aktivitami cestují lidé ve věku 50 - 64 let, kteří je využívají většinou pro cestu do Jizerských hor. Jízdni kola preferují ve větší míře opět muži.

Přes 57 % sportovně aktivních respondentů uvedlo, že dojížděka jim trvá 11 - 20 minut (Viz. Obr. 13). To je zhruba čas, za který lze automobilem přejet polovinu města Liberce. Pokud by se jednalo o cestu spoji MHD, ukazovalo by to nejspíš na využití dvou spojů s přestupem, případně cestu jedním spojem z okrajové části města.

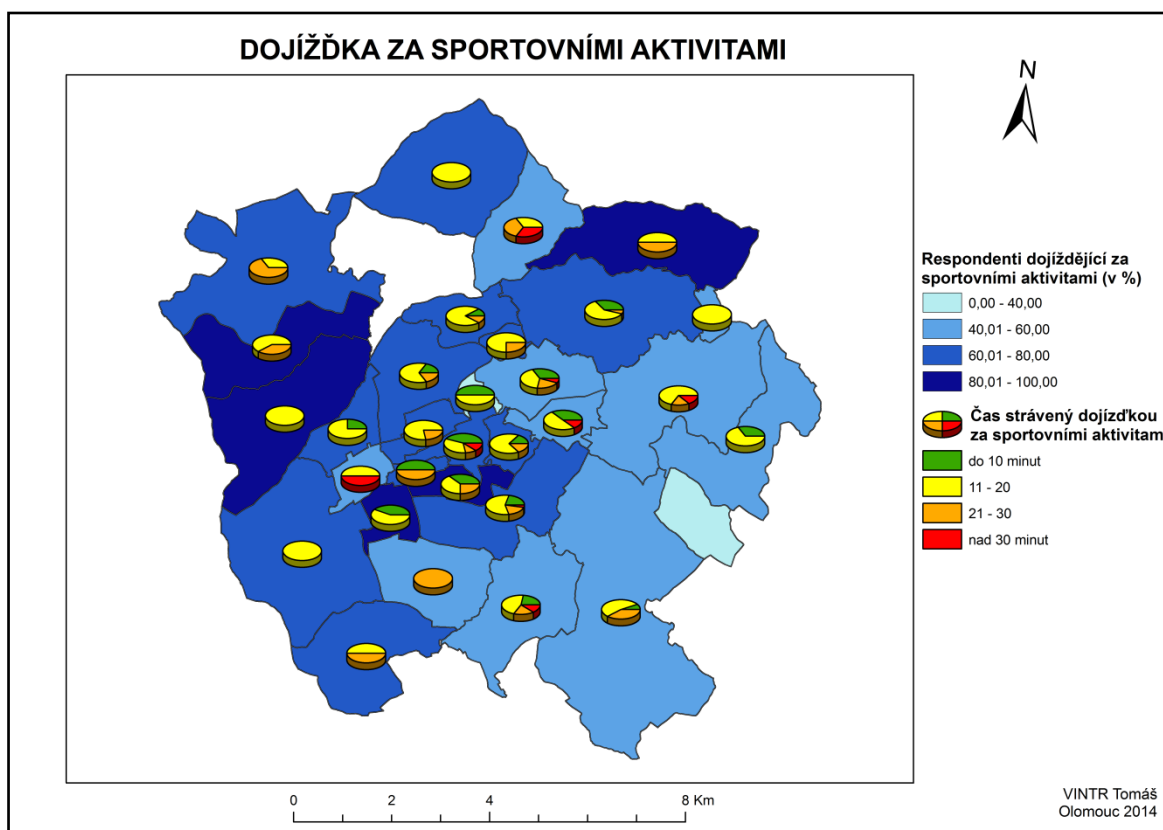
Z obrázku 14 je patrné několik informací o prostorovém rozmístění dojížděky za sportem. Předně lidé ze severozápadní poloviny Liberce dojíždějí za sportovním vyžitím častěji. Jev je poměrně lehce identifikovatelný, protože jihovýchodní část města nabízí více vhodnějších sportovních zařízení. Je zde však jedna zvláštnost a tou jsou městské čtvrti Horní Růžodol a Dolní Hanychov, jejichž obyvatelé za sportovními aktivitami dojíždí nejčastěji a přitom v Horním Růžodole se nachází rozsáhlý komplex sportovišť Sportpark Liberec. Ačkoliv by se to mělo zdát výhodou, tak za dojížděkou tamních obyvatel stojí právě tento komplex. Lidé častěji vyhledávají levnější areály a dostupné kdykoliv se jim zachce. Navíc v těchto čtvrtích se další sportoviště téměř nevyskytují, proto se nelze tamním obyvatelům divit.

Další informací z obrázku 14 je prostorové rozmístění místních částí z hlediska doby strávené dojížděním. Obyvatelé žijící v centru města a jeho blízkém okolí mnohem častěji, než ti z ostatních čtvrtí, dojíždí pouze do 10 minut. Čím dále lidé žijí od centra, tím více se vyskytuje doba dojíždějí v relaci 11- 20 minut a na okrajích města i 21 - 30 minut.

Obr. 12: Dopravní prostředek dojíždějí volený respondenty pro aktivní sport v Liberci (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 13: Doba strávená dojížděním pro aktivní sportovce v Liberci (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 14: Dojíždějí za sportovními aktivitami v místních částech Liberce (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

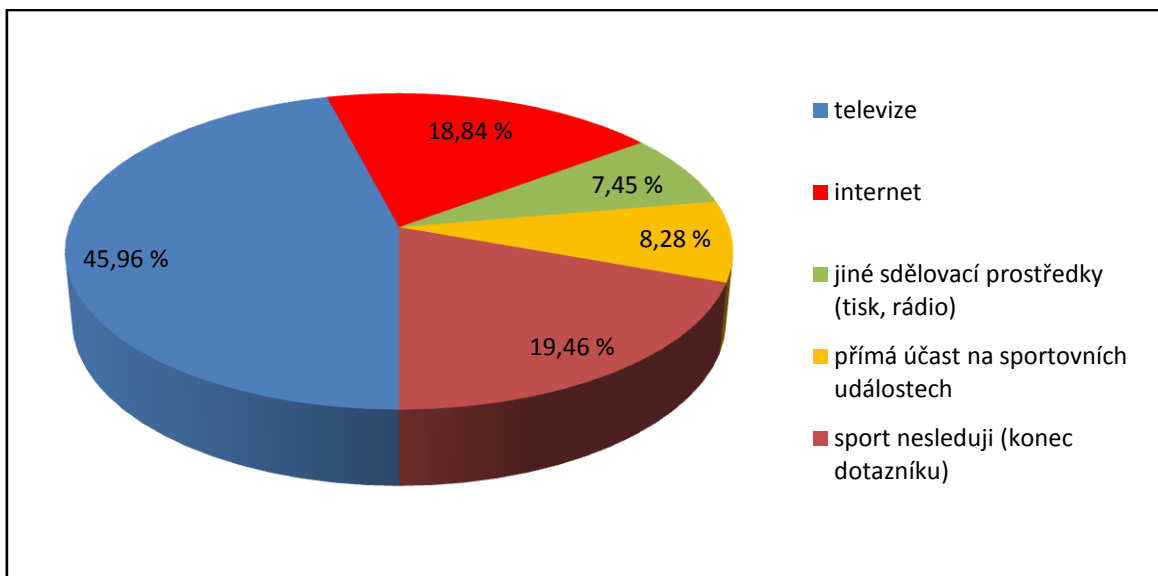
7.5 Pasivní přístup obyvatel Liberce ke sportu

V otázkách o pasivním sportu byla zjišťována sledovanost a zejména pak návštěvnost sportovních akcí, která slouží k posouzení kvality života v Liberci ze sportovního hlediska. U návštěvnosti byli respondenti dotazováni, který sport nejčastěji navštěvují, co jejich návštěvu ovlivňuje a jaké dopravní prostředky k návštěvě využívají.

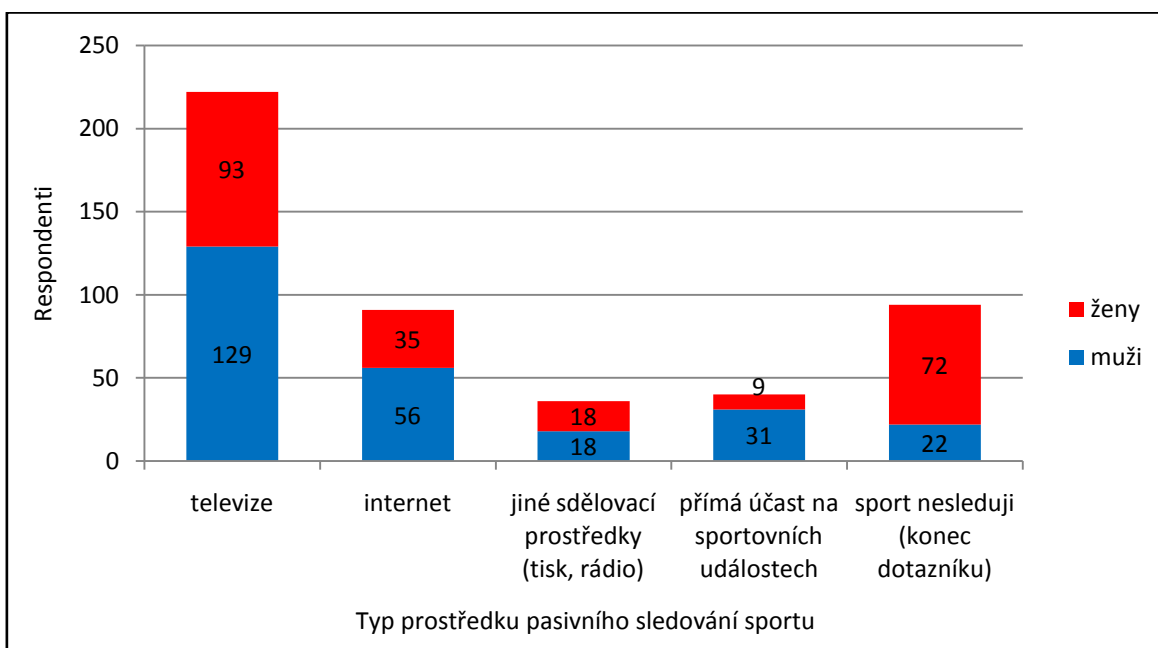
Ze všech respondentů 80,5 % (389) uvedlo, že sportovní události sledují, tedy pouze 94 (pětina) osob o sport zájem nemá. Sledování sportu je tak u obyvatel Liberce o 7,5 procentních bodů četnější než jejich aktivní sportovní vyžití.

Téměř 46 % (Viz. Obr. 15) dotazovaných sportovní události nejčastěji sleduje v televizi. K nejčastějším televizním divákům patří lidé ve věku od 25 až do 64 let (Viz. Příloha 16). Nejméně sport v televizi sledují osoby ve věku 20 - 24 let, 65+ a nezaměstnaní. U těchto skupin televizní sledovanost sportu nedosahuje 40 %. Zatímco u skupiny ve věku 65+ a nezaměstnaných je to vysokým podílem osob nesledujících sport (u skupiny 65+ dokonce 47 %). Mladí lidé ve věku 20 - 24 let (z velké části studenti vysokých škol), kteří tráví na internetu značné množství času, dávají přednost právě internetovým sportovním přenosům (38,5 %), přitom průměr liberecké sledovanosti sportovních událostí přes internet je necelých 19 %. Nadprůměrnou přímou účast na sportovních událostech oproti městskému průměru (8,3 %) mají skupiny vysokoškolsky vzdělaní a obyvatelé ve věku 35 - 49 let, oboje přes 10 %. Sdělovací prostředky jako tisk nebo rádio nejčastěji využívají lidé s nižším vzděláním, důchodci, ale také lidé rozvedení, u kterých je navíc patrný nižší zájem o sport (31 % nesleduje).

Značný rozdíl ve sledovanosti sportovních klání je mezi muži a ženami. Muži obecně sport sledují více. Téměř 91,5 % z dotázaných uvedlo, že sport nějakým způsobem sledují. U žen je mnohem méně populární. Sledovanost potvrdilo 68 % žen. Může to být způsobeno tím, že sport je v podvědomí veřejnosti chápán jako mužský prvek. V diskuzích mezi muži jsou probírána sportovní témata mnohem častěji a do jisté míry u mužů platí, že kdo chce vést plnohodnotnou diskuzi s ostatními, měl by mít alespoň základní sportovní přehled. Také jsou mnohem více v médiích prosazovány mužské závody a zápasy, což potvrzuje, že sport je více tvořen „muži pro muže“. Sledovanost sportu ženami zaostává u většiny druhů prostředků (Viz. Obr. 16). Pouze sledovanosti jinými sdělovacími prostředky jsou vyrovnané a to z důvodu, že mužům nestačí zvukový záznam nebo zprávy v novinách, proto tuto možnost volili pracovníě vytíženější muži.

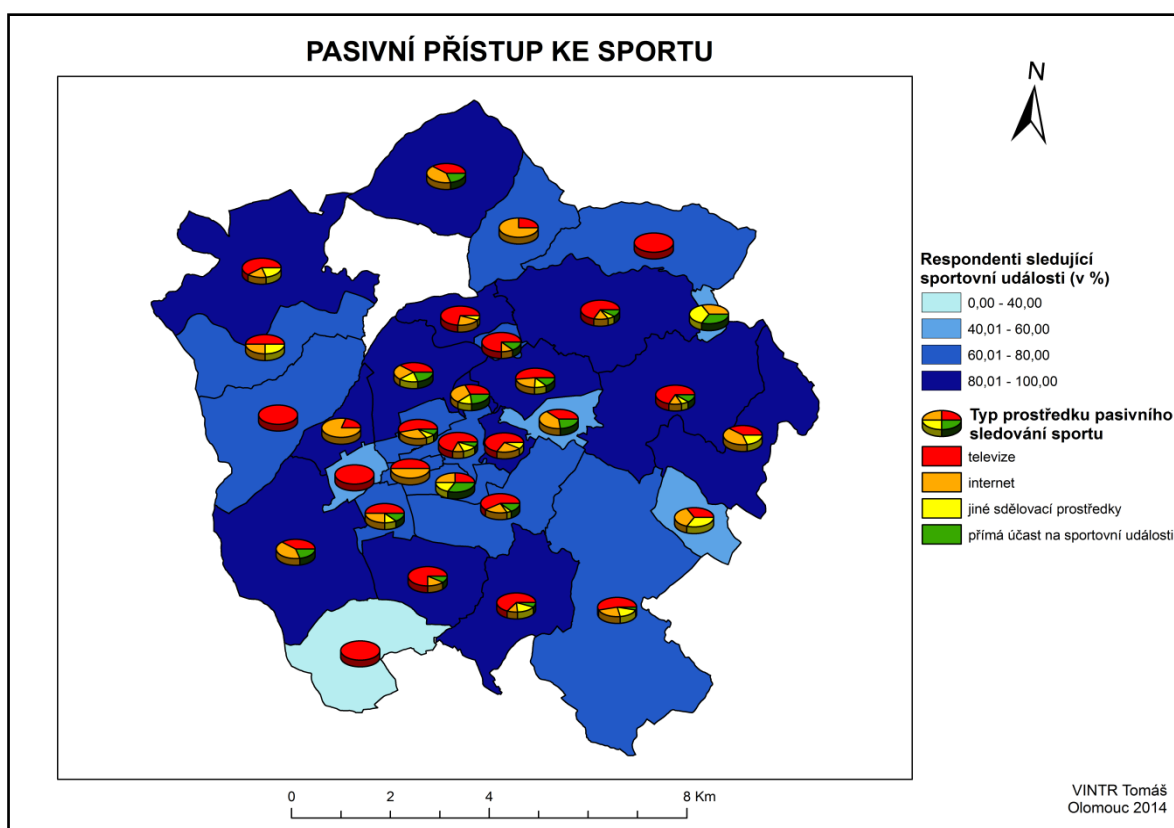
Obr. 15: Pasivní přístup ke sportu v Liberci (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 16: Pasivní přístup ke sportu v Liberci dle pohlaví (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obrázek 17 ukazuje jak je to se sledovaností sportovních událostí a druhy využívaných prostředků k této činnosti v městských částech Liberce. Je zde patrný prstenec s vyšší sportovní sledovaností, který obepíná čtvrti kolem sídliště Rochlice. V jižní části města se vyskytuje jedna čtvrt se sledovaností do 40 %. Jedná se o sloučené čtvrti Pilínkov s Hlubokou, kde bylo získáno 5 dotazníků, proto tato odchylka. Obrázek potvrzuje

ještě jednu obecnou věc a to, že velká část respondentů - studentů (myšleno vysokoškolských) jsou trvale bydlící v Liberci, tzn., spíše studenti, jejichž domovem je Liberec. Zjištění může sloužit k lepšímu zhodnocení pasivního přístupu ke sportu jako kvalitě života u této kategorie, protože místní studenti bývají zralejší domácích podmínek. Jako důkaz pro toto tvrzení poslouží čtvrť Starý Harcov, kde jsou umístěny hlavní vysokoškolské koleje s většinou přespolních studentů Technické Univerzity Liberec, avšak na zvýšené sledovanosti přes internet to nemá žádný vliv.

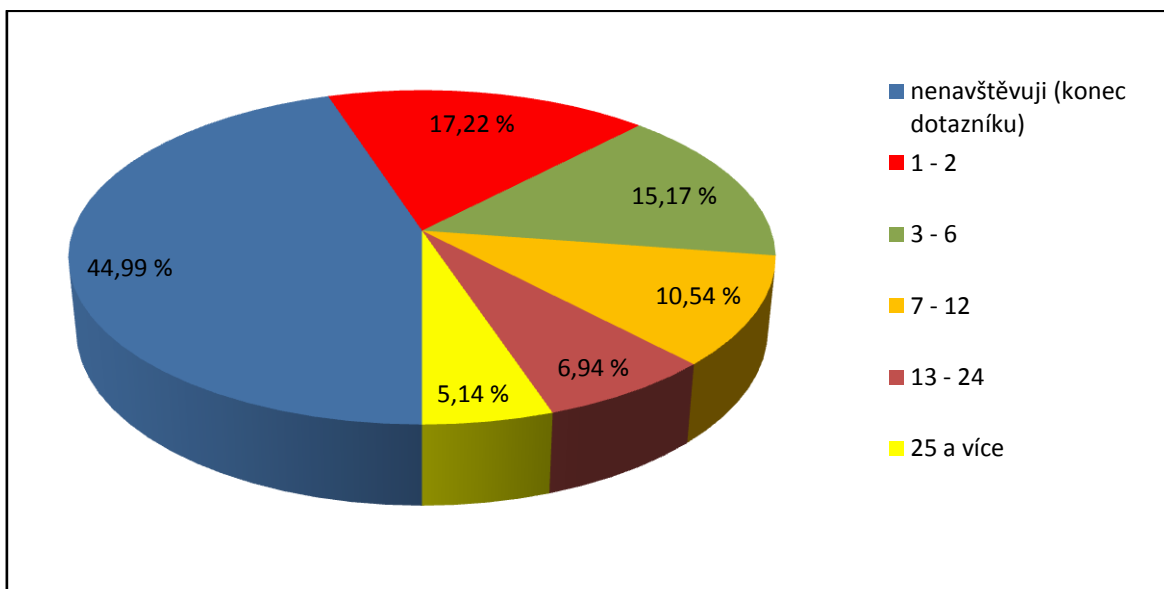

Obr. 17: Pasivní přístup ke sportu v místních částech Liberce (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

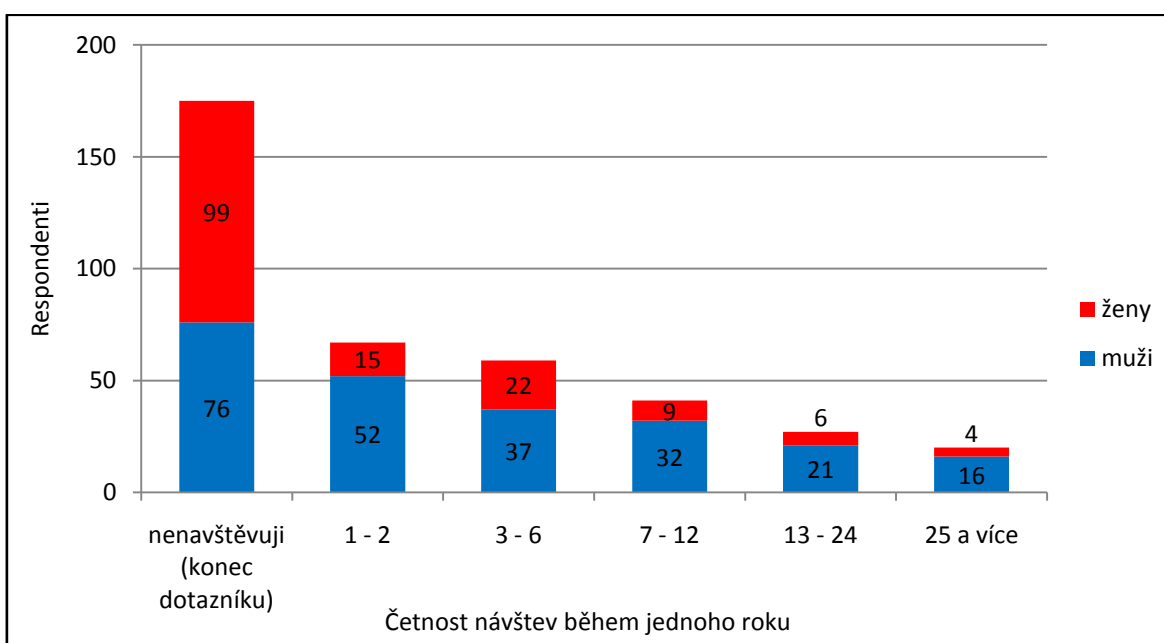
7.5.1 Pasivní přístup ke sportu - návštěvnost sportovních akcí

Zatímco sledovanost sportu je poměrně vysoká, o návštěvnosti se to říci již nedá. Sportovní klání navštěvuje jen 55 % (214) z respondentů sledujících sport, takže z celkového vzorku dotazovaných je to méně než polovina. Diváci sportovních akcí svou návštěvu konají nepravidelně, přes 17 % respondentů 1 - 2x ročně, 3 - 6x ročně 15 % a tak to jde sestupně dolů až k nejpravidelnějším návštěvníkům, kterých je 5 % (Viz. Obr. 18). Návštěvnost ovlivňuje řada faktorů jako úroveň soupeře, výše (kvalita) soutěže, cena

vstupného a další faktory popsané v kapitole 8.2.2. Obrázek 19 nastiňuje, co je příčinou 45% počtu nenavštěvujících sportovní akce. Jsou to téměř 2/3 žen, které sice sport sledují, ale aktivně jej nenavštěvují. Další rozdíl je v tom, že ženy častěji vykonají 3 - 6 návštěv (14 %) než jen 1 - 2 (9,5 %). I u mužů je nejčastějším případem žádná návštěva, ale na rozdíl od žen je to pouze 1/3 dotázaných.

Obr. 18: Pasivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska četnosti návštěvnosti (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 19: Pasivní přístup ke sportu v Liberci dle pohlaví z hlediska četnosti návštěvnosti (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Dle věkových skupin je vidět, jak se sportovní návštěvnost snižuje s rostoucím věkem od nejmladších 15 - 19 letých (68 %), přes 35 - 49 leté (51,5 %) po věkovou kategorii 65+ (28 %). I další údaje potvrzují, že nejvíc sportovních návštěv mají na svědomí studenti (76 %) a to převážně středoškolští, kteří sice aktivně sportují o něco méně než vysokoškoláci, zato jsou v Liberci více přítomni a tak je jejich návštěvnost vyšší.

Z hlediska vzdělanosti kromě středoškolských studentů (osoby se základním vzděláním) navštěvuje sportovní klání 60 % osob s vysokoškolským titulem i téměř 60 % osob s maturitou. Tady platí úměra čím nižší vzdělání, tím nižší sportovní návštěvnost.

Návštěvy za sportem dále v nadprůměrné míře konají svobodní občané (65 %) a lidé bez dětí v domácnosti (58 %).

V návštěvnosti sportovních odvětví (Viz. Tab. 8) mezi respondenty dominuje hokej a fotbal. Hokej preferuje téměř 40 % z osob, které navštěvují sportovní klání, na fotbal pak chodí 32,2 % dotázaných. Mužská návštěvnost je naprosto vyrovnaná, ale pro hokej svědčí fakt, že jej navštěvuje více žen. Ostatní sporty dohromady nepreferuje ani 30 % osob, proto je hokejové a fotbalové návštěvnosti v souvislosti s kluby Bílí Tygři Liberec a FC Slovan Liberec věnována speciální kapitola 8.2.3. Zde je pouze vyhodnocena návštěvnost dotazníkového šetření.

Mezi ostatní sporty, které někteří liberečtí respondenti preferují, patří závody světového poháru v běhu na lyžích, ve skocích na lyžích a závody sdruženářů. Na dalších místech je florbal, kde zejména ten ženský je úspěšný. Volejbal s Duklou Liberec, která patří dlouhodobě k nejlepším týmům v České republice a další sporty jako cyklistika (závody horských kol na svazích Ještědu), atletika (závody na Městském stadionu) a další.

Návštěvnost sportovních klání v prostoru místních částí ukazuje obrázek 20. Výsledky jsou velmi pestré, proto z výzkumu nebyla zjištěna žádná z předpokládaných souvislostí mezi návštěvností, místem bydliště respondentů a umístěním sportovišť. Pouze je zde patrný hlavní pás s návštěvností sportovních akcí mezi 40 - 60 %, což odpovídá průměru Liberce. Ve čtvrtích kolem Sportparku divácká návštěvnost mírně roste.

Dle dalších identifikačních údajů lze hodnotit pouze hokej a fotbal. Prvním zjištěním je, že fotbal preferují více osoby se středoškolským vzděláním bez maturity (Viz. Příloha 18), naopak hokej osoby vzdělanější. Hokejová návštěvnost dále výrazněji převažuje nad fotbalem u osob ženatých či vdaných a u domácností s dětmi. Z toho

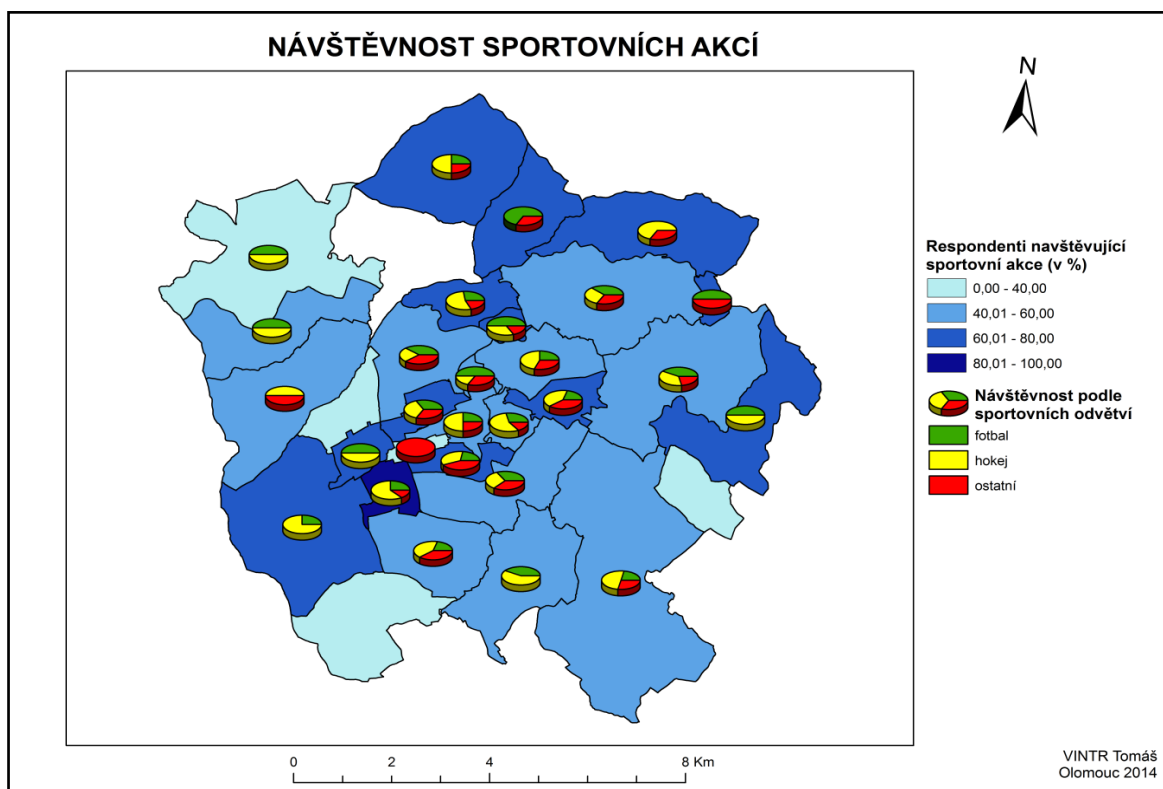

vyplývá, že občané v Liberci berou hokej jako sport méně rizikový co se týká diváckých potyček a jiných násilných excesů. Svou roli v tom určitě hraje i Tipsport Arena, která nabízí návštěvníkům větší komfort a více možností pro zabavení dětí.

Tab. 8: Návštěvnost sportovních odvětví v Liberci.

Sportovní odvětví	Liberec	Liberec (v %)	muži	ženy
hokej	85	39,72	56	29
fotbal	69	32,24	56	13
klasické lyžování/skoky na lyžích	14	6,54	12	2
florbal	10	4,67	5	5
volejbal	9	4,21	6	3
cyklistika	8	3,74	8	0
atletika	6	2,80	6	0
tenis	3	1,40	1	2
basketbal	1	0,47	1	0
gymnastika	1	0,47	1	0
jiné (jaké ²⁷)	8	3,74	6	2

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Obr. 20: Návštěvnost sportovních akcí v místních částech Liberce (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

²⁷ Za „jiné“ sportovní odvětví respondenti uvedli 4x motosport, 2x plavání a 1x orientační závod a sjezdové lyžování. V dotazníku byla na výběr ještě házená a aerobik, ale tyto možnosti nezvolil nikdo z dotazovaných.

7.5.2 Pasivní přístup ke sportu - faktory ovlivňující návštěvnost

Existuje mnoho faktorů ovlivňujících sportovní návštěvnost. Pro hodnocení kvality života v Liberci potažmo v Olomouci byly vybrány následující, ze kterých respondenti volili všechny ty, které jejich výběr ovlivňují. Nejčastější volbou byla úroveň soupeře či obsazení. Toto je důležité pro 2/3 mužů i žen z navštěvujících sportovní akce (Viz. Obr. 21). Shodně 123 odpovědí (57,5 %) dostala výše (kvalita) soutěže a cena vstupného. Zatímco cenu vstupného pokládají za stejně důležité muži i ženy, výše soutěže je o 12 procentních bodů důležitější pro muže.

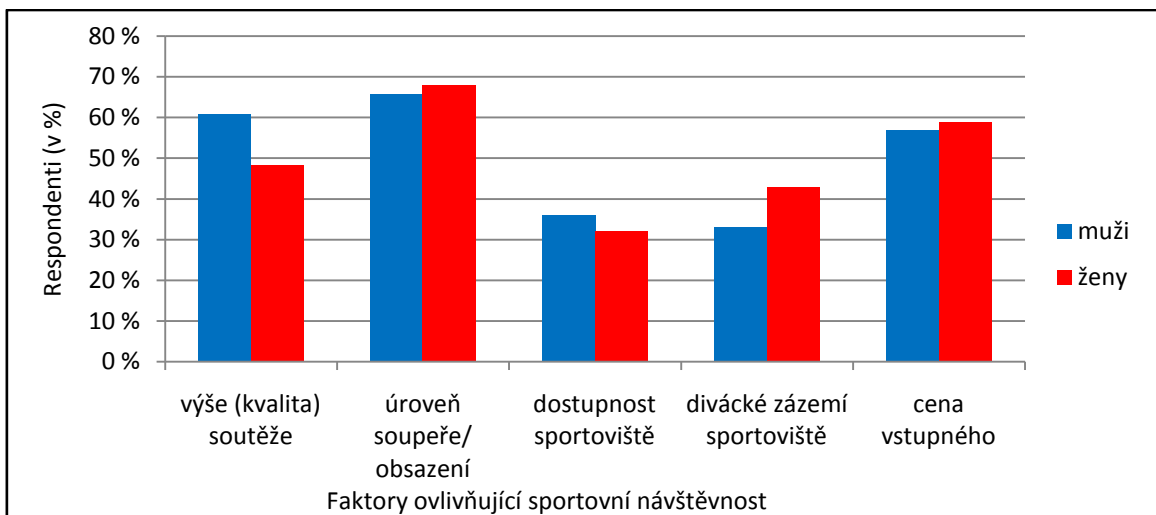
Divácké zázemí a dostupnost sportoviště je důležitá při výběru pro 35 % dotázaných. Přitom ženy upřednostňují divácké zázemí nad muži. Dokonce se jejich hodnoty příliš neliší od volby výše soutěže. Z toho plyne, že pro ženy je stejně důležitá výše soutěže jako prostředí, kde se sportovní událost odehrává. To muže zajímá především sportovní stránka věci, ale také je více než ženy ovlivňuje dostupnost sportoviště, což by mohlo ukazovat na jejich vyšší praktičnost v otázkách volby dopravního prostředku, možnost parkování u sportoviště apod.

Za úvahu by stálo zmínit podceňování faktoru výše (kvalita) soutěže respondenty. Jak pro muže, tak pro ženy je v Liberci důležitější úroveň soupeře. Je třeba si uvědomit, že úroveň soupeře například v hokeji je podmíněna výší soutěže. Jinými slovy kdyby liberečtí hokejisté hráli nižší ligu, jejich potenciální diváci by k tomu jistě přihlíželi častěji a návštěvnost by byla nižší, jak je to ostatně vidět v následující kapitole při zmínce o srovnání hokejové návštěvnosti Liberce a Olomouce. Respondenti tento fakt často opomněli zmínit asi i proto, že výši soutěže (např. v již zmíněném hokeji) berou jako standard, ke kterému by mělo být navíc něco přidáno k jejich spokojenosti.

Výši (kvalitu) soutěže si nejčastěji uvědomují lidé s vyšším vzděláním a studenti (Viz. Příloha 19). U středoškolsky vzdělaných bez maturity a nezaměstnaných výrazně převyšuje úroveň soupeře nad ostatními faktory. Zajímavostí je, že vysokoškolsky vzdělaní respondenti nejvíce ze všech vzdělanostních skupin přihlíží k ceně vstupného. Stejně tak důchodci, kteří dokonce cenu upřednostňují nad ostatními faktory návštěvnosti.

Muži a ženy v manželském svazku preferují o 15 procentních bodů méně výši soutěže než svobodní lidé, ale o stejnou hodnotu více je zajímá divácké zázemí.

Hodnotit faktory návštěvnosti dle městských částí by při různorodosti odpovědí nemělo smysl. Hodnotnější jsou výsledky podle způsobu dopravy na sportovní události.

Obr. 21: Faktory ovlivňující sportovní návštěvnost v Liberci dle pohlaví (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Dostupnost sportoviště je pro obyvatele Liberce nejméně důležitým faktorem ovlivňujícím návštěvnost. Co se kvality života týká, je způsob dopravy na sportovní události důležitým faktorem vypovídajícím o dopravním zatížení při sportovních událostech v prostoru města.

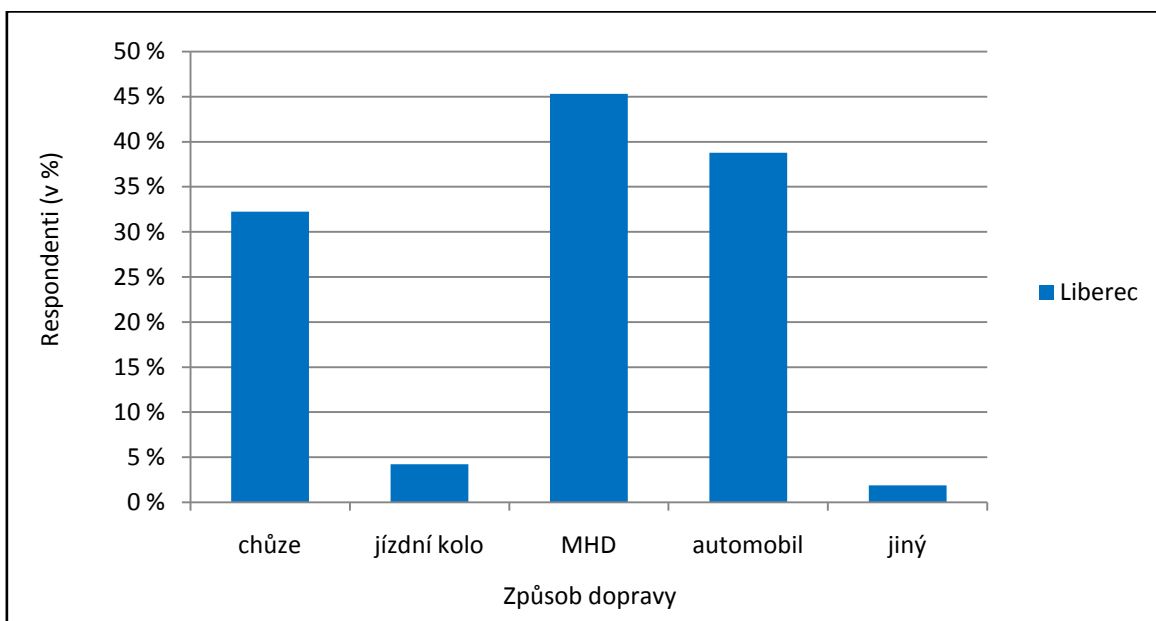
Možná trochu překvapivě je nejčastějším využívaným způsobem dopravy MHD (45 %) a automobil je s 39 % až na druhém místě (Viz. Obr. 22). Ještě zajímavěji vypadá porovnání mužů a žen. Ačkoliv využitelnost MHD je přibližně stejná, u mužů je to zároveň nejčastěji využívaný způsob dopravy na sportovní akce, kdežto u žen převládá automobil, který využívá polovina žen (Viz. Příloha 20). Mužů využívá automobil pouze třetina, což není o mnoho více než chůze. Toto zjištění je způsobeno především tím, že muži jako diváci chtějí při sportovních kláních častěji konzumovat alkoholické nápoje. Jen nepatrné procento respondentů konkrétně mužů využívá jízdní kolo nebo motocykl²⁸.

MHD nejvíce využívají nejmladší zkoumané generace (63 %), z velké části tvořené studenty. Respondenti ve věku 35 - 49 let pak volí (63 %) ke sportovní návštěvnosti automobil. Rozdíl je patrný i mezi svobodnými a ženatými/vdanými. 55,5 % svobodných využívá MHD, kdežto osoby žijící v manželství jezdí více automobilem (54,5 %).

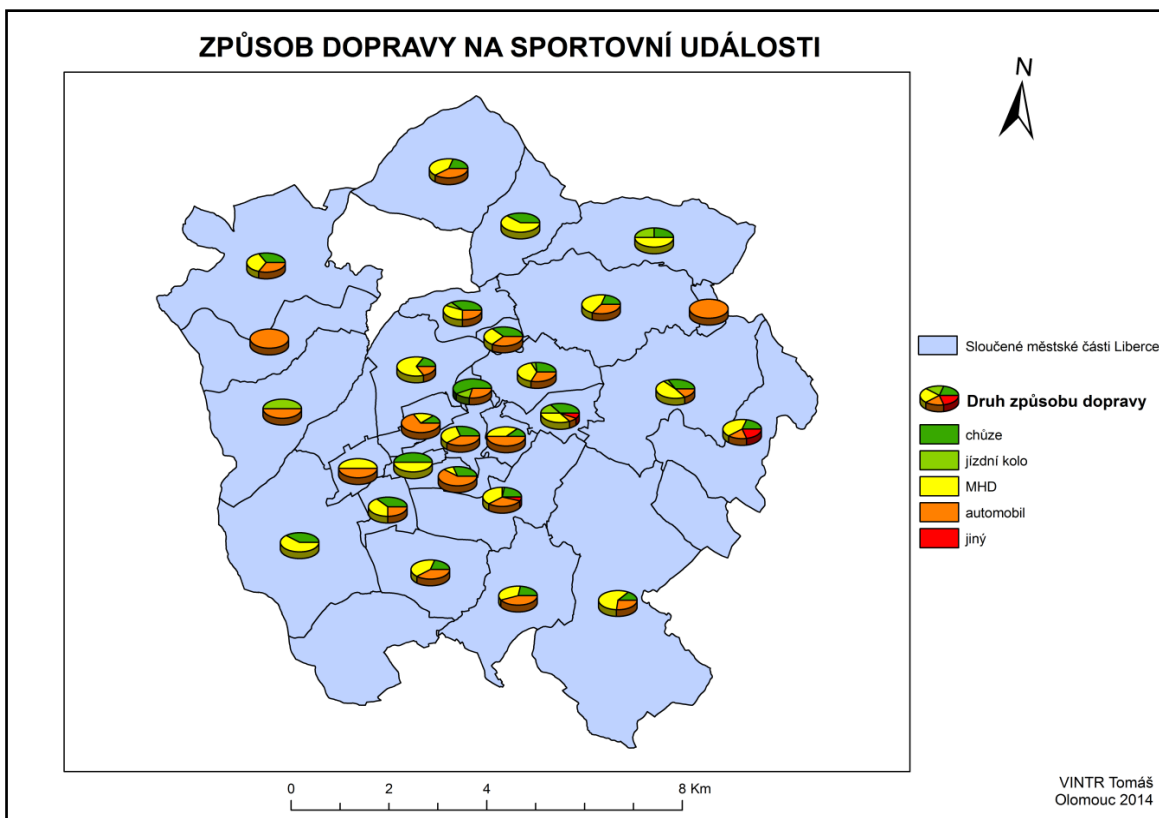
Doprava v místních částech je ovlivněna lokalitami sportovišť. Z obrázku 23 je patrný vyšší podíl využití chůze ve čtvrtích centra Liberce, kde je to blízko jak ke Stadionu

²⁸ Motocykl se v dotazníkovém šetření skrývá pod pojmem „jiný“.

U Nisy tak do Tipsport Areny. Chůze v okrajových částech města znamená, že respondenti v dotazníkovém šetření vybrali kombinaci více způsobů dopravy, nejčastěji MHD s chůzí. V zalidněnějších čtvrtích jako je Rochlice, Starý Harcov, Ruprechtice a Vratislavice nad Nisou převládá díky častým spojům doprava MHD. Naopak obyvatelé Rudolfova, Karlova pod Ještědem či Horní Suché jsou kvůli špatným spojům MHD více odkázáni na cestování automobilem.

Obr. 22: Způsob dopravy na sportovní události v Liberci (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 23: Způsob dopravy na sportovní události v místních částech Liberce (zdroj: Dotazníkové šetření, 2014). Vlastní zpracování.

7.5.3 Návštěvnost dvou nejpopulárnějších sportů v Liberci hokeje a fotbalu

Dva nejpopulárnější sporty v Liberci fotbal a hokej se těší výrazně vyššímu zájmu než ostatní sporty. Konkurovat jim mohou pouze mezinárodní akce typu MS v klasickém lyžování, závody světového poháru ve skocích na lyžích apod., ale z dlouhodobého hlediska se největší popularitě těší Bílí Tygři a FC Slovan. Oba kluby hrají nejvyšší soutěže a mají za sebou několik úspěšných ročníků. Navíc v celém Libereckém kraji funguje strategicky propracovaná reklama, která obyvatelstvo informuje o zápasech Bílých Tygrů a Slovanu všemi možnými prostředky. Speciálně v Liberci je reklama na každém kroku v rádiích, regionálních televizích, na billboardech, plakátech, někteří prodejci jí mají na svých obchodech a dokonce tramvaje a autobusy jezdí v klubových barvách a upozorňují na nejbližší akce. To vše se výrazně odráží v návštěvnosti.

Návštěvnost Bílých Tygrů Liberec v základní části extraligy (tedy posledních 12 sezón) lze rozdělit do tří etap. První etapu tvoří první tři sezóny, kdy tým hrál ještě ve staré Svijanské aréně o kapacitě 6000 míst. Poté co se Liberec probjoval do extraligy,

zažila tato aréna nebývalý zájem o hokej. První sezónu, přestože Bílí Tygři bojovali především o udržení se v extralize, se podařilo Svijanskou arénu průměrně zaplnit ze 70 % (Viz. Obr. 24). O rok později již divácké nadšení ochablo, a protože tým se opět pohyboval v zadní části tabulky, stará aréna zaznamenala přesně 50% zaplněnost. Poslední rok ve Svijanské aréně ovšem přinesl opět značný divácký nárůst, který má jednoduché vysvětlení. V NHL se kvůli výluce celý rok nehrálo a tak většina českých hráčů zaplňovala domácí stadiony. Navíc Bílí Tygři se pohybovali ve středu ligové tabulky, který jim zajistil první účast v play-off.

Po přestěhování klubu do Tipsport Areny o kapacitě 7500 míst, následovalo sedmileté období s návštěvností mezi 5000 a 6000, což řadilo tým do první pětky v extralize dle návštěvnosti. Již v první sezóně se návštěvnost vyšplhala průměrně na 5500 osob. Za tímto nárůstem stojí jednak nesrovnatelně kvalitnější divácké zázemí v nové aréně a především výkony týmu, který zde v základní části ani jednou neprohrál a vytvořil tak extraligový rekord. Ještě vyšší návštěvnosti mohlo zabránit vyšší vstupné a do jisté míry i fakt, že fotbalový Slovan taktéž prožíval skvělou sezónu. Zajímavý byl ročník 2006/2007, kdy sice hráči Bílých Tygrů opět zvítězili v základní části, ale návštěvnost klesla těsně pod 5000. Tato zvláštnost lze vysvětlit finanční stránkou. Provozovatel Tipsport Areny vyhodnotil, že náklady na provoz byly výrazně vyšší a tak došlo ke zdražení vstupenek, ale i občerstvení, což mnoho návštěvníků odmítlo akceptovat a raději zamířili na fotbalový Slovan, který jako současný mistr ligy své vstupné nezdražil a zažil tak svou nejvyšší návštěvnost.

Před sezónou 2007/2008 udělal klub řadu personálních změn, řadu inovativních novinek a radikálně investoval do reklamy, aby přilákal co nejvyšší počet návštěvníků. Hráči nezůstali pozadu a opět se pohybovali v nejvyšších patrech tabulky a návštěvnost dosáhla 6000. V inovacích se pokračovalo v následujícím roce a právě díky nejrůznějším akcím (soutěže, zlevněné vstupné, dárky zdarma a příchod Petra Nedvěda) se podařilo dosáhnout nejvyšší klubové návštěvnosti 6009 diváků (80% zaplněnost arény) a nic na tom nezměnil ani fakt, že Bílým Tygrům se příliš nedařilo.

Mezi lety 2009 až 2012 se Bílí Tygři hokejově pohybovali v přední polovině. Zájem o hokej sice mírně klesal, ale pořád se návštěvnost držela nad 5000 a řadila se tak k nadprůměru extraligy.

Třetí období vytváří poslední dvě sezóny, kdy klub z finančních důvodů oslabil svůj

tým, který se v obou sezónách potácel na dně ligové tabulky. Dále došlo k mírnému nárůstu cen vstupného a dohromady to zapříčinilo pád v návštěvnosti o cca 1000 diváků na zápas. Nicméně v Liberci si extraligový hokej za těch 12 sezón oblíbili. Do jisté míry je to vidět právě na návštěvnosti ze sezóny 2012/2013, která je přesně stejná jako ta z první extraligové sezóny. Tenkrát hokej nebyl natolik v Liberci zakořeněn a panovala euforie z postupu do extraligy, takže průměrná návštěvnost 4264 byla nevídaná. Kdežto v loňské sezóně se Liberec doslova topil na posledních místech, cena za vstupenku byla nesrovnatelně vyšší a jednalo se o jednoznačně nejhorší ročník, ale i tak přišel do Tipsport Areny v průměru stejný počet diváků jako před deseti lety, což svědčí o výrazném rozšíření divácké hokejové základny v Liberci.

Samozřejmě, že play-off a boje o umístění s sebou nesou zvýšený divácký zájem. Bílým Tygrům se podařilo hrát play-off případně s předkolem pravidelně od třetí sezóny s výjimkou té dosud předposlední. Při historicky prvním play-off, ještě ve Svijanské aréně dorazilo v průměru 5000 návštěvníků (Viz. Obr. 25). V dalším ročníku, kdy Bílí Tygři drželi domácí neporazitelnost celou základní část, navštívilo následné play-off „jen“ necelých 6000 diváků, což je z hlediska dalších let bráno dost s podivem. Bylo to způsobeno dvěma jevy navzájem spojenými. Prvním bylo rapidní zdražení vstupenek již na čtvrtfinále a s tím souviselo to, že fanoušci neočekávali, že by mohl jejich suverénní tým tak rychle z vyřazovacích bojů vypadnout.

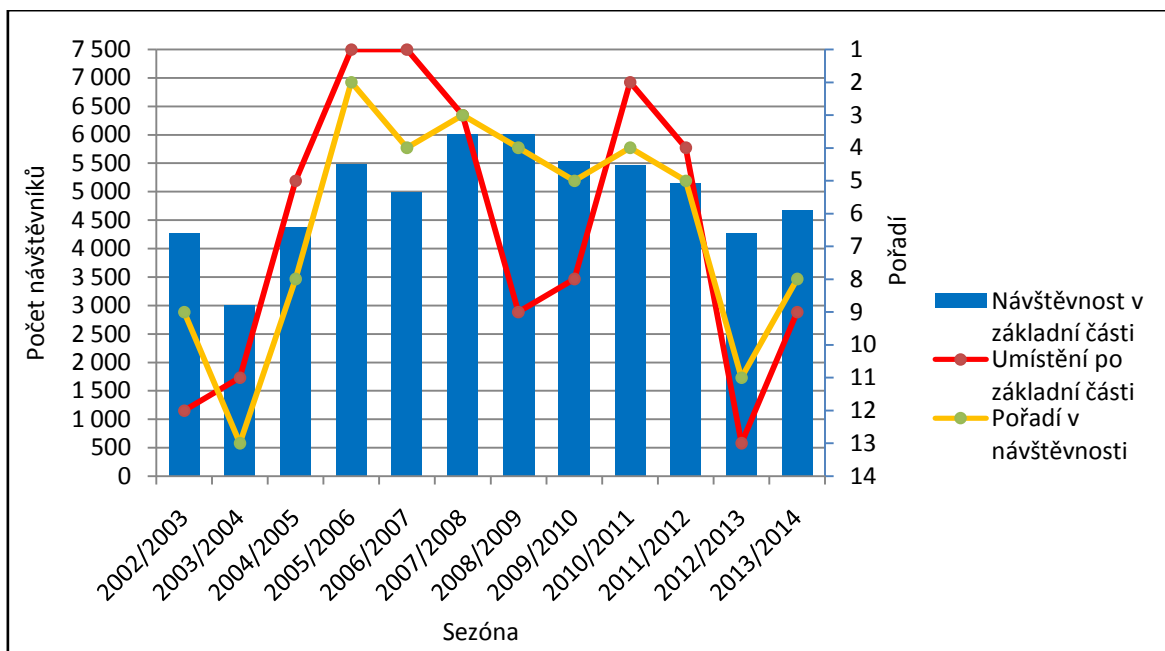
V dalších letech se v Liberci doslova naučili na play-off chodit a jen zřídka se stávalo, že by Tipsport Arena nebyla vyprodaná. Vše umocnilo zavedení akce s názvem white-out²⁹ v play-off 2008. Výrazný divácký propad je patrný pouze v ročníku 2008/2009, kdy Liberec odehrál pouze jedno domácí utkání navíc pouze předkola play-off. Následující sezóna také nedosahuje k 7500 návštěvníkům, přestože je toto play-off v Liberci považováno za jeden z diváckých vrcholů co do sledovanosti. Zde je to způsobeno tím, že hráči Bílých Tygrů se do play-off museli probojovat přes divácky málo atraktivní předkolo. V dalších dvou sezónách již bylo téměř pokaždé vyprodáno.

V roce 2013 se v Liberci nehrálo play-off, nýbrž play-out a baráž o extraligu, tedy boje zachránění klubu v nejvyšší soutěži. Tyto nepopulární souboje donutily klub k tomu, aby vstupenky radikálně zlevnil a zajistil tak týmu diváckou podporu. Návštěvnost tak

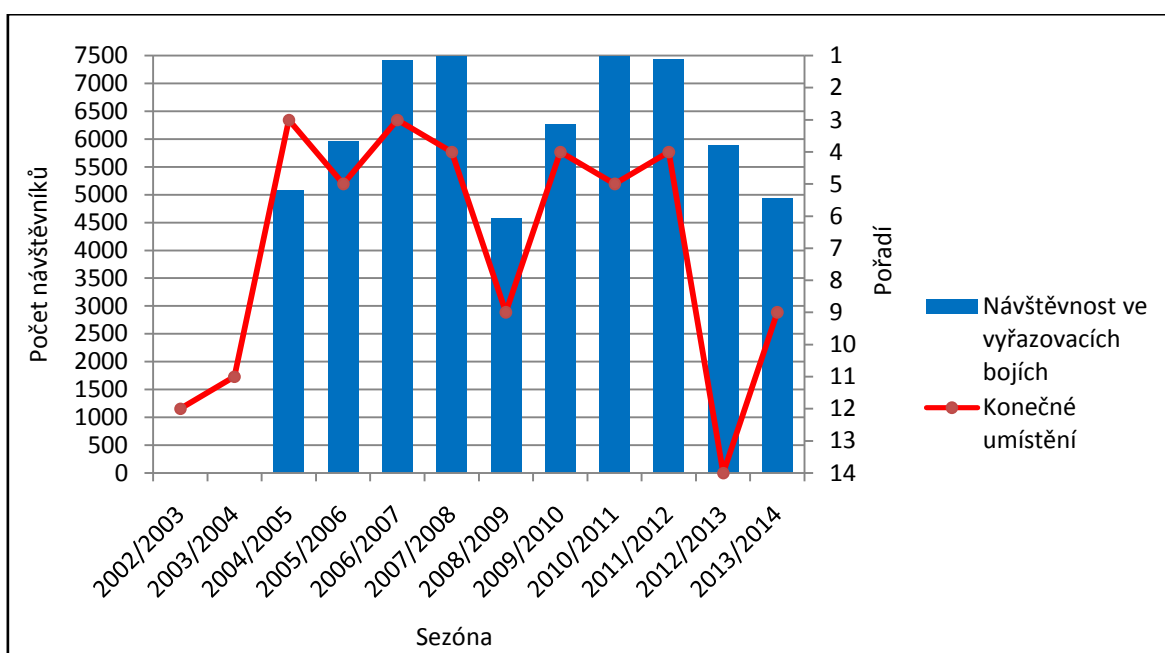
---

²⁹ Akce white-out (tedy bílé peklo) pochází z NHL, kde v roce 1987 fanoušci Winnipegu podpořili svůj tým tak, že na zápasy play-off přišli jednotně v bílém, aby vytvořili silnou až zastrašující atmosféru.

dosáhla téměř 5900 diváků. V kritických zápasech se dokonce povedlo arénu vyprodat a atmosféra připomínala klasické play-off. Dosud poslední sezóna znamenala pro Bílé Tygry opět pouze jediný domácí zápas předkola play-off a návštěvnost tomu také odpovídala.

Obr. 24: Extraligová návštěvnost Bílých Tygrů Liberec v základní části mezi sezónami 2002/2003 - 2013/2014 (zdroj: Hokej, Tipsport extraliga - návštěvnost, 2014). Vlastní zpracování.

Obr. 25: Extraligová návštěvnost Bílých Tygrů Liberec ve vyřazovacích bojích mezi sezónami 2002/2003 - 2013/2014 (zdroj: Hokej, Tipsport extraliga - návštěvnost, 2014). Vlastní zpracování.

Fotbalová návštěvnost je na první pohled jednodušší v tom, že FC Slovan Liberec se nemusel stěhovat ze Stadionu U Nisy a od sezóny 2001/2002 získal svou konečnou kapacitu 9900 míst. Fotbalová návštěvnost se od hokejové v lecčem liší. Především hokejová sezóna nabízí 26 domácích zápasů oproti 15 fotbalovým a navíc fotbalová vstupenka je v průměru o třetinu levnější. To dohromady dává vyšší šanci fotbalové návštěvnosti. K tomu je nutné zohlednit i fotbalové zápasy jako víkendové, kdy je vyšší potenciál návštěvníků na rozdíl od hokeje, který se hraje v podstatě celý týden. Je třeba si však uvědomit, že fotbalové zápasy se odehrávají pod širým nebem a jsou tak zcela závislé na počasí, které je v Liberci často velmi proměnlivé.

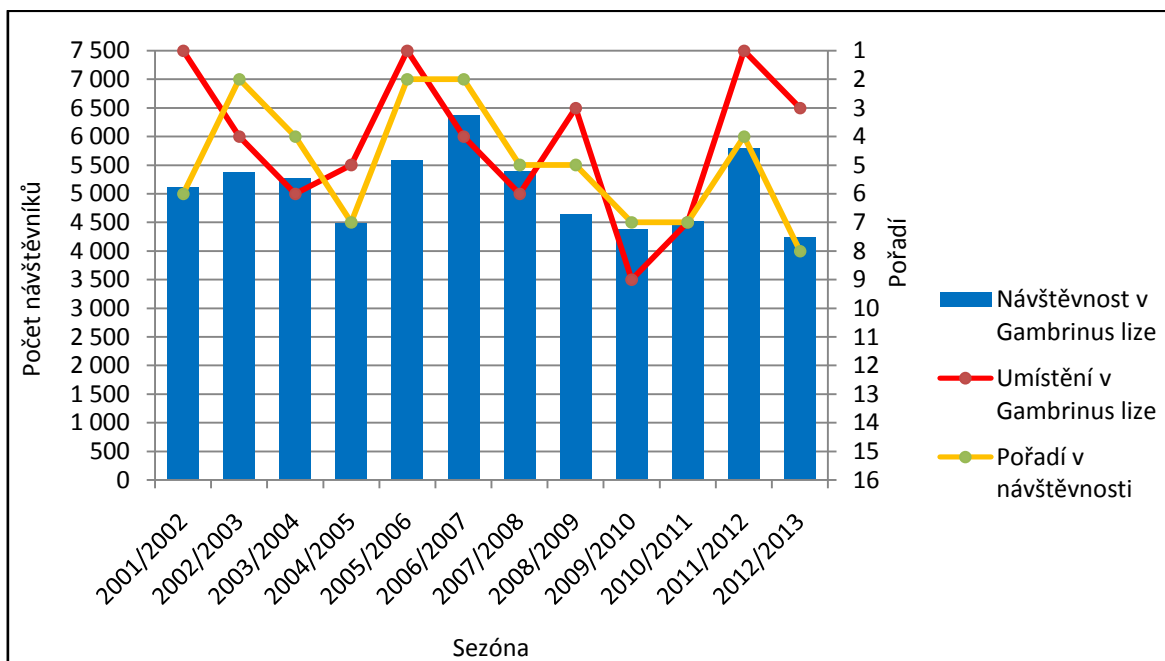
Historie Slovanu Liberec v nejvyšší domácí soutěži je o devět sezón delší než hokejová Bílých Tygrů. Navíc první titul Slovanu z roku 2002 je přeci jenom divácky vděčnější než postup Bílých Tygrů do extraligy ve stejném roce. Z počátku tedy fotbalová návštěvnost hokejovou převyšovala v řádu tisíců.

Poté co Slovan vybojoval svůj první klubový titul, se fotbalisté pohybovali pravidelně v první šestce ligy a návštěvnost čítala přes 5000 diváků (Viz. Obr. 26). Následně při výlukové sezóně v NHL a dostavbě Tipsport Areny se návštěvnosti vyrovnaly. Bílým Tygrům se dařilo v hokeji a Slovan získal svůj druhý mistrovský titul. Možná i to byl jeden z impulzů proč v dalším ročníku 2006/2007 Slovan zaznamenal nejvyšší průměrnou návštěvnost a to 6361 diváků, což znamenalo dvoutřetinovou zaplněnost Stadionu U Nisy. Druhou stranou byly finanční záležitosti, zejména razantní zdražení hokeje v Tipsport Areně (Viz. výše).

Slovan nadcházející sezóny neodehrál špatně, pravidelně se umísťoval v horní polovině tabulky, avšak divácký zájem se přesměroval díky marketingovým tahům spíše k hokeji a od sezóny 2007/2008 je hokejová návštěvnost vyšší. Přesto zůstala fotbalová návštěvnost Slovanu ligově průměrná až nadprůměrná. Výjimkou byla zatím pouze sezóna 2011/2012, kdy fotbalisté získali svůj třetí titul a průměrně na Stadion U Nisy přišlo téměř 5800 fanoušků. V ostatních sezónách se toto číslo pohybovalo okolo 4500 diváků. Zatím v poslední dokončené sezóně byla dokonce nejnižší za celé dvanáctileté období.

V současnosti se liberecký fotbal i hokej potýká s úbytkem divácké základny. Potenciální návštěvníky často odrazuje vysoké vstupné (u fotbalu i spíše počasí), možnost sledovat duely v televizi či na internetu a také celkové zevšednění marketingových strategií klubů, např. dříve tak neobvyklých reklam na dopravních prostředcích MHD.

Zejména Slovan se bude muset v nejbližších letech zamyslet jak přilákat zpět diváky na Stadion U Nisy, když k tomu úplně nepomohla ani nedávná účast v Evropské lize. Ta i přes (na evropskou soutěž) levné vstupné a atraktivní soupeře nedokázala přilákat požadované množství diváků, což bylo v Evropě, ale i v tuzemsku bráno s podivem i vzhledem k vysokému zájmu diváků o evropské soutěže v Plzni.

Obr. 26: Prvoligová návštěvnost FC Slovanu Liberec mezi sezónami 2001/2002 - 2012/2013³⁰ (zdroj: Gambrinus liga, Statistiky - diváci, 2014). Vlastní zpracování.

Srovnávat hokejovou návštěvnost Liberce a Olomouce nemá valný význam, protože olomoucký tým doposud hrál nižší soutěž a tomu odpovídá reklama ve městě, divácké zázemí a návštěvnost přesahující pouze 1000 diváků v základní části.

Zajímavější je srovnat návštěvnost fotbalových klubů SK Sigma Olomouc a FC Slovan Liberec. Předně je nutné říci, že oba stadiony jsou zmodernizovány a vhodné pro pořádání reprezentačních zápasů. Přitom stadion Sigmy je kapacitně o 2666 míst větší. Před vítězstvím Slovanu měla v roce 2001 Sigma nejvyšší návštěvnost z celé ligy a Slovan pouze poloviční. Poté se návštěvnosti obou klubů začaly vyrovnávat. Slovan měl návštěvnosti vyšší ve svých mistrovských sezónách, ale jinak se kluby ve svých návštěvnostech pravidelně střídaly a patřily k těm navštěvovanějším (Čermák, 2012).

³⁰ Dvanáctileté období 2001/2002 - 2012/2013 bylo zvoleno z důvodu zisku prvního titulu Slovanu Liberec roku 2002 a dosud nedokončené sezóny 2013/2014.

Trochu tak zanikl fakt, že liberecký Slovan se o diváky přetahuje s Bílými Tygry, kdežto fotbal je pro Olomouc bezkonkurenčně sportem číslo jedna, a přesto je návštěvnost obou týmů poměrně vyrovnaná. Je to zřejmě dáno většími úspěchy Slovanu Liberec, který si tak své fanoušky do jisté míry udrží i přes hokejovou konkurenci. Sigma zatím takový problém řešit nemusela, ale po současném postupu HC Olomouc do extraligy by mohl nastat a je otázkou jak se s tím olomoucký fotbalový klub vypořádá po stránce sportovní, realizační, finanční i divácké.

7.6 Porovnání přístupu ke sportu obyvatel Liberce s Olomoucí

Jak již bylo řečeno, tato práce poslouží ke komparaci Liberce s Olomoucí, tak aby bylo možno lépe vyhodnotit kvalitu života z hlediska sportu v Olomouci. Následující řádky naopak zhodnotí situaci obou měst ve vztahu k Liberci.

Nejprve je nutné porovnat identifikační údaje respondentů z dotazníkových šetření v Liberci a v Olomouci, kterou zpracovával ve své práci Marek Čermák (2012), jak moc a v čem se nejvíce liší. Počet dotazníků této práce odpovídá požadovaným kritériím, která stanovila cifru 483. V Olomouci bylo vyhodnoceno dokonce 637 dotazníků. Zatímco poměr žen a mužů je u obou prací obdobný, procentuální zastoupení věkových skupin je rozdílné. Obecně lze říci, že v Olomouci bylo osloveno více mladých obyvatel. Největší rozdíly jsou u věkové skupiny 20 - 24 letých, kdy v Olomouci tato skupina tvoří o 13 procentních bodů vyšší podíl než v Liberci a na druhé straně skupina 50 - 64 letých má vyšší podíl v Liberci o 11 procentních bodů. Ve vzdělanostní struktuře v Liberci převládají o 9,5 procentních bodů středoškolsky vzdělaní bez maturity. Z dalších identifikačních údajů se liší studenti, kterých se v dotazníkovém šetření Olomouce vyskytuje o 15 procentních bodů více. V poslední řadě bezdětné domácnosti, kterých je v Liberci o 19 procentních bodů více, naopak v Olomouci převládají o 14 procentních bodů domácnosti se dvěma dětmi. Ostatní identifikační údaje jsou víceméně v poměrové rovnováze.

V základní otázce o aktivním sportu se dozvídáme, že lidé v Liberci jsou sportovně aktivnější (o 11 procentních bodů). Dokonce v Liberci sportuje více žen než v Olomouci mužů (cca o 3,5 procentních bodů). U věkových kategorií je rozdíl zejména u osob od 25 do 64 let, kdy v Liberci se v tomto věku sportuje o poznání více.

Z hlediska oblíbenosti je v Liberci daleko populárnější turistika než v Olomouci.

Zřejmě je to dáno přírodními podmínkami okolí Liberce. Náročné přírodní podmínky Liberce naopak snižují jízdu na kole u žen, přesto je ve výsledku cyklistika přibližně stejně populární. U navštívených sportovních zařízení je to poměrně vyrovnané, protože obě krajská města nabízí obdobná zařízení. Nejnavštěvovanější jsou cyklostezky, tělocvičny, u mužů fotbalová hřiště a ženy z Liberce dávají přednost přírodním koupalištím, kdežto olomoucké plaveckým halám. Je zde jeden rozdíl, který Liberci výrazně rozšiřuje možnosti sportovního vyžití, a to jsou sjezdové tratě. To libereckým obyvatelům umožňuje věnovat se sportovním aktivitám i v zimě bez nutnosti dojížděky do horských oblastí České republiky či zahraničí.

I když obyvatelé Liberce více sportují, také si více stěžují na různá omezení, která jim ve sportovních činnostech brání. Pracovní omezení v Liberci uvedlo o 17 procentních bodů více respondentů, omezení lokalitou bydlištěm o 9,5 procentních bodů více a nutnost dojížděky přiznalo o 22 procentních bodů více respondentů než v Olomouci. Jako nejčastější omezení dle bydliště byla v obou městech stejná a tedy nutnost dojíždět a nedostatečné sportovní zázemí. Doba dojížděky za sportovními aktivitami se v obou velikostně podobných městech pohybuje nejčastěji do 30 minut. Rozdíl je ve druhu dopravy. Liberečtí obyvatelé preferují automobil jako nepohodlnější a nejrychlejší druh dopravy. MHD, která je v Olomouci na prvním místě, má v Liberci o 10 procentních bodů nižší využívání. Možná to v Liberci způsobuje výrazně dražší jízdné za spoje MHD.

Sportovní sledovanost je v obou městech přibližně stejná a výrazně převládají televizní přenosy. Z olomouckého šetření není jasné, jak je to s procentuální návštěvností sportovních zápasů a závodů, která se v Liberci pohybuje okolo 55 %. Co se navštěvujících týká, převládají v obou městech 1 - 2 a 3 - 6 návštěv. Rozdíl je v návštěvnosti sportovních odvětví. První dvě místa v Liberci obsazují populární sporty hokej a fotbal. V Olomouci sice taktéž, ale v opačném pořadí.

Jinak dopadlo i hodnocení podle faktorů ovlivňujících výběr sportovního klání. Olomoučtí obyvatelé považují za nejdůležitější dobrou dopravní dostupnost, výši soutěže a cenu vstupného. V Liberci dominuje výběr podle úrovně soupeře, následovaný výši soutěže a cenou vstupného, naopak dostupnost sportoviště je pro respondenty nejméně důležitá. Zde se potvrzuje domněnka, že liberečtí obyvatelé, kde hokejový i fotbalový klub hrají nejvyšší soutěže, berou tuto skutečnost jako normální a svou návštěvu častěji směřují k nadstandardu v podobě atraktivního soupeře.

8 ZÁVĚR

Popsané poznatky by měly posloužit Katedře geografie Univerzity Palackého v Olomouci k řešení grantového projektu zkoumajícího kvalitu života města Olomouce. V této práci bylo zhodnoceno jedno odvětví kvality života obyvatel Liberce a to souhrnně označené jako sport, které by mělo posloužit ke komparaci olomouckého sportu s libereckým, jakožto obdobně velkých měst počtem obyvatel i rozlohou.

Sport obecně je široký pojem, který byl v této práci rozebrán po stránce teoretické. Zde byla řešena zejména geografie sportu a její propojení s kvalitou života a autoři věnující se těmto záležitostem ve svých studiích. Další část práce se věnovala už konkrétně sportu v Liberci. Kapitoly byly roztříděny na historii sportu, vybavenost sportovními zařízeními a vlastní přístup obyvatel Liberce ke sportu.

V kapitole o sportovní historii byly popsány historické souvislosti vývoje sportu v Liberci. Počátky sportovních aktivit jsou v Liberci spojeny s německým obyvatelstvem, protože Liberec (dříve Reichenberg) patřil do Sudetské oblasti s převahou německy mluvícího obyvatelstva. Kromě turistiky se obyvatelstvo věnovalo lyžování, které patřilo k průkopnickým činnostem v 19. stol. právě Severním Čechám. Postupem času byly vedle německých spolků zakládány i spolky české zejména fotbalové a tělovýchovné jednoty, které vytvořily základ pro budoucí sportovní oddíly známé dodnes. Od druhé poloviny 20. stol. byly popsány vývoje jednotlivých sportovních odvětví, nejznámější sportovci působící v Liberci a největší úspěchy sportovních klubů. Kromě úspěšných lyžařů se Liberec může pochlubit úspěšným mužským fotbalem, mužským volejbalem a ženským florbalem.

U sportovní vybavenosti bylo nastíněno financování sportovních zařízení v Liberci, které v sobě ukrývá díky MS v klasickém lyžování z roku 2009, značné výdaje přesahující jednu mld. korun. Toto však pro Liberec znamenalo celkový dvoumiliardový dluh a tím tak značné úspory do rozvoje nejen sportovního vybavení, ale celkového rozvoje města.

Dále zde byl sepsán přehled jednotlivých sportovišť a jejich lokalizace. Ke kvalitě sportovních zařízení lze říci, že je víceméně na standardní až nadstandardní úrovni. Co se rozmanitosti týká, obyvatelé Liberce díky sjezdovým tratím mají možnost celoročního venkovního sportování bez dlouhé dojížděky. Ovšem i nabídka ostatních sportovišť od golfového hřiště přes Squash arénu, plavecký bazén, Aquapark až po moderní komplex Sportpark Liberec nabízí občanům Liberce široké možnosti sportovní seberealizace. Jediné

v čem Liberec výrazně zaostává například za Olomoucí, jsou cyklostezky vybudované uvnitř města. Na vině je především složitá dopravní situace v Liberci s minimem vhodného prostoru pro umístění cyklostezek, propojená s faktem členitého terénu. V současnosti ani stav financí nedovoluje plánovat a realizovat projekty určené k rozvoji městské cyklodopravy.

Hlavní kapitola zhodnotila na základě dotazníkového šetření aktivní a pasivní přístup ke sportu v Liberci. Důraz byl kladen na analyzování výsledků města jako celku, místních částí, pohlaví, věku a vzdělání. Hodnocení za ostatní identifikační údaje bylo bráno spíše jako rozšiřující informace.

Z výsledků aktivního přístupu plyne, že obyvatelé Liberce i přes různá omezení se sportovním aktivitám ve velké míře věnují a to nejen muži, ale i ženy. Nejčastěji provozovaným sportem je turistika s možností opravdu pestrého výběru turistických cílů. Respondenti často přiznávali, že k naplnění sportovních potřeb musí dojíždět (nejčastěji automobilem), ale v drtivé většině případů to není bráno jako nutné omezení, což ukazuje na celkovou spokojenost s lokalizací sportovišť uvnitř města.

Sledovanost sportovních událostí v rámci pasivního vztahu ke sportu je dokonce o 7,5 procentních bodů preferovanější než samotné sportovní aktivity obyvatel Liberce. To s návštěvností už to není tak slavné, když ze všech dotazovaných se sportovních klání přímo účastní 44 % dotázaných. Obyvatelé Liberce tak jasně dali najevo, že zájem o sport sice mají, ale přednost dávají vlastní seberealizaci před diváckou účastí.

Z druhů navštěvovaných sportů jasně vystupují hokej a fotbal. Tyto dva celorepublikově nejpopulárnější sporty nejsou v Liberci výjimkou. Z hlediska financí i reklamní propagace jsou jejich možnosti přilákat návštěvníky na utkání daleko před ostatními sporty ve městě a tak zřejmě zůstanou nejnavštěvovanějšími sporty i nadále.

Zajímavě dopadl výzkum dle dopravy na sportovní události. Zatímco u aktivního sportu převládla dojíždka automobilem před MHD, zde to bylo naopak. Lze to vysvětlit snadno tím, že lidé při svých vlastních aktivitách využívají automobil jako rychlejší a pohodlnější způsob přepravy. Při návštěvnosti sportovních klání upřednostňují MHD, protože přichází z důvodu relaxace a společného setkání s přáteli a s tím mají často spojenou konzumaci alkoholických nápojů.

Z dílčích hypotéz zmíněných v úvodu již byla většina zodpovězena. Pro přehlednost jsou souhrnně zopakovány i zde. Předpoklad vyšší rozmanitosti sportovních aktivit a vyšší

věnování se aktivnímu sportu v Liberci oproti Olomouci bylo v analýze dotazníkového šetření potvrzeno. Srovnání četnosti jízdy na kole je v obou městech zhruba stejné a to i přesto, že Liberec má méně cyklostezek a orograficky náročnější terén. Zde se opět potvrdila síla Ještědského hřbetu a hlavně Jizerských hor, které lákají nejen turisty a v zimě běžkaře, ale ve velké míře také cyklisty.

U následující hypotézy týkající se návštěvnosti sportovních událostí se potvrdila autorova domněnka, že hokej v Liberci, zastoupený klubem Bílí Tygři, je skutečně mírně navštěvovanější a populárnější a to i přes více úspěchů fotbalového Slovanu Liberec.

Jediná původní hypotéza, která se nepotvrdila, je ta, že olomoucký fotbal by měl mít vyšší návštěvnost než liberecký a to z důvodu rovnoměrnějšího dělení diváků mezi Bílými Tygry a Slovanem, protože oba tyto kluby hrají nejvyšší domácí soutěže na rozdíl od olomouckých klubů. Jak již bylo řečeno, návštěvnost obou fotbalových týmů je poměrně vyrovnaná a příčinou jsou větší úspěchy Slovanu Liberec, který si díky tomu diváky do jisté míry udrží i přes hokejovou konkurenci.

V této diplomové práci tak byly hodnoceny hlavní aktivní i pasivní sportovní přístupy obyvatel Liberce. Z celkového zjištění lze konstatovat, že liberecké obyvatelstvo ve většině případů sport využívá jako nedílnou součást kvality života k uspokojování svých potřeb a přes častou dojízdku si ve velké míře vystačí se sportovní vybaveností Liberce a jeho okolí.

9 SUMMARY

The main objective of this study was to analyze the active and passive approach to sport in Liberec, as a partial component the quality of life. The resulting knowledge should serve to the Department of Geography, Faculty of Science Palacký University in Olomouc for the grant project investigating the quality of life in Olomouc called Urban and suburban quality of life: a geographical perspective. This project focuses on the research of quality of life in region Olomouc. The main part of the research is a series questionnaire surveys relating to quality of life. Specifically examined is transport, culture, sport, health, social services etc. In this study was to evaluate the sports sector the quality of life inhabitants of Liberec, which should serve to for comparison Olomouc with Liberec sport, as a similarly large cities of population and area.

Part of the thesis was devoted to general geography conjunction with sports and other specific sport in Liberec. The chapters were categorized on the history of sport, sports facilities and own population's access to sport in Liberec.

Partial aims were the main chapter analyze the utilization of sports facilities and attendance sports events inhabitants of Liberec to satisfy their leisure time needs. Assessing the reasons for the choice of active and passive sports. Comparison all sports activities in terms of Liberec, districts, gender, age, education and where appropriate other identification criteria. Identified problems with sports activities in individual local areas (facilities, commuting). Confirm or refute hypotheses and comparison of the main results of the research with Olomouc. At the end was evaluated the quality of life in terms of sport in Liberec as a whole.

10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

10.1 Tištěná literatura

Andráško, Ivan.: *Dve dimenzie kvality života v kontexte percepcií obyvatel'ov miest a vidieckych obcí.*, vyd. Ostrava: Ústav geoniky Akademie věd ČR, 2005., 6 - 13 s., ISBN 80-86407-05-5.

Andreff, Wladimir.: *European Sport Management Quarterly: The correlation between economic underdevelopment and sport.*, vyd. Meyer & Meyer Sport, roč. 1/4, 2001., 251 - 279 s.

Bale, John.: *Sport, space and the city.*, 1. vyd. Londýn: Routledge, 1993., 211 s., ISBN 0-415-08098-3.

Bale, John.: *Sports Geography.*, 2. vyd. Londýn: Routledge, 2003., 196 s., ISBN 0-419-25220-7.

Bale, John; Dejonghe, Trudo.: *Editorial Sports Geography: an overview.*, vyd.: Belgeo, 2008., 10 s.

Bičík, Ivan a kol.: *Geografické rozhledy: Geografie sportu.*, vyd. Praha: Česká geografická společnost, roč. 21/4, 2012., 32 s., ISSN 1210-3004.

Burley, Terence.: *A note of the geography of sport.*, vyd.: The Professional Geographer, roč. 14/1, 1966., 55 - 56 s.

Campbell, Angus a kol.: *The quality of american life.*, 1. vyd.: Russell Sage Foundation, 1976., 591 s., ISBN 87154-194-7.

Čermák, Marek.: *Diplomová práce: Sport a město Olomouc: příspěvek ke geografii sportu.*, Olomouc: PŘF UP, 2012., 99 s.

Helburn, Nicholas.: *Geography and the quality of life.*, vyd.: Annals of the Association of American Geographers, roč. 72/4, 1982., 445 - 456 s.

Hilderbrand, J.: *The Geography of Games.*, vyd.: National Geographic Magazine, roč. 32/2, 1919., 98 - 143 s.

Ira, Vladimír; Andráško, Ivan.: *Kvalita života z pohľadu humánnej geografie.*, vyd.: Geografický časopis, roč. 59/2, 2007., 159 - 179 s.

Karpaš, Roman a kol.: *Kniha o Liberci.*, 2. vyd. Liberec: Dialog, 2004., 704 s., ISBN 80-86761-13-4.

Kolektiv autorů.: *Atlas životního prostředí Libereckého kraje.*, 1. vyd. Liberecký kraj, 2008., 44 s., ISBN 978-80-254-2872-6.

Lukeš, Josef; Vele, Vladimír a kol.: *Ještěd, hora sportů a turistiky.*, 1. vyd. Liberec: KNIHY 555, 2012., 264 s., ISBN 978-80-86660-34-9.

Novotný, Jiří.: *Ekonomika sportu.*, 1. vyd. Praha: ISV, 2000., 263 s., ISBN 978-80-85866-68-1.

Ouředníček, Martin; Temelová, Jana.: *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života.*, vyd.: Sociologický časopis, roč. 47/4, 2011., 625 - 631 s.

Pacione, Michael.: *Urban environmental quality and human wellbeing - a social geographical perspective.*, vyd.: Landscape and Urban Planning, roč. 65/1-2, 2003., 19 - 30 s.

Roosjen, T.; Van Dam, F.: *Wielrennen en city - marketing : Waarom Bahamontes de Tour maar één maal won.*, vyd.: Geografie, roč. 5/4, 1996., 20 - 23 s.

Růžička, Adolf a kol.: *Fotbalové kluby ČR: FC Slovan Liberec.*, 1. vyd. Brno: Computer Press, 2004., 96 s., ISBN 80-251-0414-1.

Růžková, Jiřina a kol.: *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005 II. díl.*, vyd. Praha: ČSÚ, 2006., 122 s., ISBN 80-250-1311-1.

Wilson, John Oliver.: *Quality of life in the United States: An excursion into the new frontier of socioeconomic indicators.*, 1. vyd.: Midwest Research Institute, 1969., 49 s.

10.2 Internetové zdroje

Aces Europe: *European Cities of Sport* [online]. 2014. [cit. 2014-03-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.aceseurope.eu/index.php/en/2012-09-01-17-17-01/european-cities-of-sport>>.

Bazén Liberec: *Bazén* [online]. 2013. [cit. 2014-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.bazen-info.cz/Bazen>>.

Bílí Tygři Liberec: *Historie* [online]. 2013. [cit. 2014-01-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.hcbilitygri.cz/zobraz.asp?t=historie>>.

Bílí Tygři Liberec: *Tipsport Arena* [online]. 2013. [cit. 2014-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.hcbilitygri.cz/zobraz.asp?t=arena>>.

Cyklotrasy: *Cyklotrasy* [online]. 2014. [cit. 2014-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://cyklotrasy.cz/encyklopedie/seznam.phtml?typ=32>>.

ČSÚ: *Krajská správa ČSÚ v Liberci: Obyvatelstvo v obcích k 31. 12. 2012* [online]. 2013. [cit. 2014-01-31]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/120531_obyvatelstvo>.

ČSÚ: *Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Vše o území - Liberec* [online]. 2014. [cit. 2014-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://zip.er.cz/SLDB>>.

FC Slovan Liberec: *Historie* [online]. 2012. [cit. 2014-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.fcslovanliberec.cz/zobraz.asp?t=historie>>.

FC Slovan Liberec: *Historie stadionu* [online]. 2011. [cit. 2014-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://fcslovanliberec.cz/zobraz.asp?t=stadion-historie>>.

Gambrinus liga: *Statistiky - Diváci* [online]. 2014. [cit. 2014-04-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.gambrinusliga.cz/statistiky-divaci/2013.html?page=1&type=2>>.

Geoportál Libereckého kraje: *Výdejní portál ke stahování dat* [online]. 2014. [cit. 2014-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://maps.kraj-lbc.cz/vydej/index.php?project=vydej&>>.

Hokej: *Tipsport extraliga - Návštěvnost* [online]. 2014. [cit. 2014-04-04]. Dostupný z WWW: <http://www.hokej.cz/cz/tipsport-extraliga/navstevnost/?season=2013&competition_id=1621>.

Mapový portál města Liberce: *Rozpracovaný územní plán Liberce - hlavní výkres* [online]. 2014. [cit. 2014-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://marushkapub.liberec.cz/>>.

Městské informační centrum Liberec: *Sport* [online]. 2014. [cit. 2014-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://infoliberec.eu/cs/sport/>>.

Mistrovství světa v klasickém lyžování Liberec 2009: *Editoriál* [online]. 2009. [cit. 2014-01-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.liberec2009.com/cz/publish/5/Editorial.html>>.

Nový územní plán Statutární město Liberec: *Textová část* [online]. 2014. [cit. 2014-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://novyup.liberec.cz/index.php/textova-cast/zavazna-cast>>.

Rozpočet obce: *Liberec* [online]. 2013. [cit. 2014-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/563889-liberec>>.

SKP Jablonec: *Biatlonový areál - tratě* [online]. 2013. [cit. 2014-04-02]. Dostupný z WWW: <http://www.skpjablonec.cz/biat_areal_trate/biat_areal_trate.html>.

Sport Jablonec: *Úvod* [online]. 2014. [cit. 2014-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.sportjablonec.cz/>>.

Sportovní centrum North Point [online]. 2013. [cit. 2014-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.sporthradek.cz/>>.

Sportpark Liberec: *Členění sportovišť* [online]. 2014. [cit. 2014-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.sportparkliberec.cz/cz/cleneni-sportovist>>.

Sportpark Liberec: *Informace o aréně* [online]. 2014. [cit. 2014-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.sportparkliberec.cz/cz/informace-o-arene>>.

Statutární město Liberec: *Statut města* [online]. 2011. [cit. 2014-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta/statut-mesta/>>.

SYNER: *Bazén Liberec* [online]. 2014. [cit. 2014-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.syner.cz/portfolio/bazen-liberec/>>.

VK Dukla Liberec: *Historie* [online]. 2013. [cit. 2014-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.vkdukla.cz/vk-dukla-liberec-o-nas/>>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník „Aktivní a pasivní přístup ke sportu“ v Liberci.

Příloha 2: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce.

Příloha 3: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska průměrné týdenní doby sportování.

Příloha 4: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska nejčastěji provozované sportovní činnosti.

Příloha 5: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska návštěvnosti sportovních zařízení dle pohlaví.

Příloha 6: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska návštěvnosti sportovních zařízení dle věkových kategorií.

Příloha 7: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska návštěvnosti sportovních zařízení dle vzdělanosti.

Příloha 8: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska pracovního omezení a průměrné týdenní doby tohoto omezení.

Příloha 9: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska pracovního omezení a průměrné týdenní doby tohoto omezení.

Příloha 10: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska omezení lokalitou bydliště.

Příloha 11: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska omezení lokalitou bydliště.

Příloha 12: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska času stráveného dojížděním.

Příloha 13: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska volby dopravního prostředku pro dojíždění.

Příloha 14: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska času stráveného dojížděním.

Příloha 15: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska volby dopravního prostředku pro dojíždění.

Příloha 16: Pasivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska typu prostředku pro sledování sportovních událostí.

Příloha 17: Návštěvnost sportovních odvětví za věkové skupiny v Liberci.

Příloha 18: Návštěvnost sportovních odvětví za vzdělanostní skupiny v Liberci.

Příloha 19: Faktory ovlivňující sportovní návštěvnost v Liberci dle identifikačních údajů.

Příloha 20: Způsob dopravy na sportovní události v Liberci dle identifikačních údajů.

Příloha 21: Extraligová návštěvnost Bílých Tygrů Liberec v základní části a ve vyřazovacích bojích mezi sezónami 2002/2003 - 2013/2014.

Příloha 22: Prvoligová návštěvnost FC Slovanu Liberec mezi sezónami 2001/2002 - 2012/2013.

Příloha 1: Dotazník³¹ „Aktivní a pasivní přístup ke sportu“ v Liberci.

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

AKTIVNÍ A PASIVNÍ PŘÍSTUP KE SPORTU

Katedra geografie Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci řeší v letech 2011 - 2014 projekt Grantové agentury ČR P404/11/1811 pod názvem *Urbánní a suburbánní kvalita života: geografický pohled*, který je zaměřen na výzkum kvality života obyvatel Olomoucka. Součástí výzkumu je řada dotazníkových šetření, z nichž jedno je zaměřeno na problematiku sportu, v tomto případě ve městě Liberci, které bude sloužit ke komparaci s Olomoucí. Dotazníkové šetření je zajišťováno prostřednictvím tazatelů - studentů Katedry geografie. Prosíme o vstřícný přístup osoby bydlící trvale i přechodně v Liberci. Za ochotu odpovědět na naše dotazy Vám předem děkujeme.

Kontaktní adresa: doc. RNDr. Václav Toušek, CSc., Katedra geografie Přírodovědecké fakulty UP, třída 17. listopadu 12 Olomouc 771 46.

Poznámka: Vybranou odpověď na otázku prosím viditelně označte křížkem. U otevřených otázek prosím vyplíšte.

1. Věnujete se sportu včetně turistiky aktivně?

- ano
 ne (pokud odpovíte **ne**, pokračujte až na otázku číslo 8)

A) Aktivní přístup:

2. Kolik hodin týdně v průměru věnujete aktivnímu sportování?

3. Jakému konkrétnímu sportu se věnujete nejčastěji?

4. Navštívil/a jste v posledním roce některé z níže uvedených sportovních zařízení z důvodu naplnění svých aktivních sportovních potřeb?

☐ plavecká hala	☐ tenisové hřiště
☐ přírodní koupaliště	☐ volejbalové hřiště
☐ hokejový stadion	☐ golfové hřiště
☐ ledová plocha určená k bruslení pro veřejnost	☐ minigolf
☐ sportovní krytá hala	☐ bowling/kuželky
☐ tělocvična	☐ cyklostezka
☐ posilovna/fitness	☐ sjezdová trať
☐ atletický stadion	☐ jiné (jaké) _____
☐ fotbalové hřiště	☐ žádné

5. Omezuje Vás vaše studium/zaměstnání ve Vašich sportovních aktivitách?

- ano
 ne

pokud „ano“ o kolik hodin toto omezení snižuje čtenou dobu týdenního sportování:

³¹ Dotazníkové šetření bylo vytvořeno na základě diplomové práce Marka Čermáka, aby tak splnilo jeden ze svých cílů a to porovnat sportovní kvalitu života Liberce s Olomoucí. Šetření proběhlo od ledna do března roku 2014.

6. Omezuje Vás lokalita Vašeho bydliště při naplňování sportovních aktivit?

- ano
 ne

pokud „ano“ jak:

---

7. Jste nuceni pro naplnění svých sportovních aktivit dojíždět?

- ano
 ne

pokud „ano“ jakým dopravním prostředkem nejčastěji dojíždíte a jak dlouho Vám to trvá:

B) Pasivní přístup:

8. Pasivní vztah ke sportu nejčastěji realizujete prostřednictvím:

- televize
 internetu
 jinými sdělovacími prostředky (tisk, rádio)
 přímou účastí na sportovních událostech
 sport nesleduji (pokud zvolíte tuto možnost, pokračujte k identifikačním údajům)

9. Jak často navštěvujete jako divák sportovní klání (uveďte zhruba počet návštěv během jednoho roku):

- nenavštěvuji (pokud zvolíte tuto možnost, pokračujte k identifikačním údajům)
 1 - 2 návštěvy
 3 - 6
 7 - 12
 13 - 24
 25 a více

10. Které sportovní odvětví při svých návštěvách nejvíce preferujete:

☐ fotbal	☐ atletika
☐ hokej	☐ tenis
☐ volejbal	☐ aerobik
☐ házená	☐ gymnastika
☐ basketbal	☐ klasické lyžování/skoky na lyžích
☐ florbal	☐ jiné (jaké) _____
☐ cyklistika	

11. Jako divák při návštěvě sportovního klání přihlížíte k (možno vybrat více odpovědí):

- výši (kvalitě) soutěže
 úrovni soupeře/obsazení
 dostupnosti sportoviště
 diváckému zázemí sportoviště
 ceně vstupného

12. Pro návštěvu sportovního klání nejčastěji volíte (v případě kombinace více možností zaškrtněte všechny):

- chůzi
- kolo
- MHD
- automobil
- jiné (jaké) _____

C) Identifikační údaje:

I. Věková kategorie:

- 15 - 19
- 20 - 24
- 25 - 34
- 35 - 49
- 50 - 64
- 65+

II. Vzdělání:

- základní
- střední bez maturity
- střední s maturitou
- vysokoškolské

III. Zaměstnání:

- zemědělství/lesnictví
- průmysl
- stavebnictví
- ostatní
- nezaměstnaný
- žena na mateřské dovolené
- student
- starobní důchodce
- invalidní důchodce

IV. Rodinný stav:

- svobodný/svobodná
- ženatý/vdaná
- rozvedený/rozvedená
- vdovec/vdova

V. Počet dětí ve věku 0 - 14 let v domácnosti: VI. Pohlaví:

- 0
- 1
- 2
- 3 a více

- muž
- žena

VII. Bydliště:

Městská část (čtvrť) _____

Ulice a číslo popisné _____

Děkujeme za Váš čas strávený nad dotazníkem a přejeme příjemný den

Příloha 2: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce.

Místní část	Ano	%	Ne	%
Liberec I. - Staré Město	31	86,11	5	13,89
Liberec II. - Nové Město	9	64,29	5	35,71
Liberec III. - Jeřáb	14	60,87	9	39,13
Liberec IV. - Perštýn	9	64,29	5	35,71
Liberec V. - Kristiánov	19	79,17	5	20,83
Liberec VI. - Rochlice	53	67,09	26	32,91
Liberec VII. - Horní Růžodol	9	60,00	6	40,00
Liberec VIII. - Dolní Hanychov	7	70,00	3	30,00
Liberec IX. - Janův Důl	3	60,00	2	40,00
Liberec X. - Františkov	13	76,47	4	23,53
Liberec XI. - Růžodol I	9	81,82	2	18,18
Liberec XII. - Staré Pavlovice	15	71,43	6	28,57
Liberec XIII. - Nové Pavlovice	6	50,00	6	50,00
Liberec XIV. - Ruprechtice	29	80,56	7	19,44
Liberec XV. - Starý Harcov	27	81,82	6	18,18
Liberec XVI. - Nový Harcov	5	100,00	0	0,00
Liberec XVII. - Kateřinky	2	40,00	3	60,00
Liberec XVIII. - Karlinky	4	80,00	1	20,00
Liberec XIX. - Horní Hanychov	4	80,00	1	20,00
Liberec XX. - Ostašov	5	100,00	0	0,00
Liberec XXI. - Rudolfovo	4	80,00	1	20,00
Liberec XXII. - Horní Suchá	3	60,00	2	40,00
Liberec XXIII. - Doubí	8	61,54	5	38,46
Liberec XXIV. - Pilínkov + Liberec XXVIII. Hluboká	3	60,00	2	40,00
Liberec XXV. - Vesec	16	80,00	4	20,00
Liberec XXIX. - Kunratice	2	40,00	3	60,00
Liberec XXXI. - Krásná Studánka	4	80,00	1	20,00
Liberec XXXII. - Radčice	5	100,00	0	0,00
Liberec XXXIII. - Machnín + Liberec XXXIV. Bedřichovka	4	80,00	1	20,00
Liberec XXXV. - Karlov pod Ještědem	5	100,00	0	0,00
Liberec XXX. - Vratislavice nad Nisou	26	74,29	9	25,71

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 3: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska průměrné týdenní doby sportování.

	1 - 5 h	%	6 - 10	%	11 - 15	%	16 - 20	%	21 a více	%
Liberec	152	43,06	99	28,05	51	14,45	32	9,07	19	5,38
muži	63	32,64	59	30,57	35	18,13	24	12,44	12	6,22
ženy	89	55,63	40	25,00	16	10,00	8	5,00	7	4,38
15 - 19	21	46,67	14	31,11	7	15,56	3	6,67	0	0,00
20 - 24	25	39,68	22	34,92	7	11,11	5	7,94	4	6,35
25 - 34	31	35,63	23	26,44	15	17,24	8	9,20	10	11,49
35 - 49	35	42,68	23	28,05	11	13,41	11	13,41	2	2,44
50 - 64	38	57,58	11	16,67	10	15,15	5	7,58	2	3,03
65 a více	2	20,00	6	60,00	1	10,00	0	0,00	1	10,00
ZŠ	13	40,63	11	34,38	5	15,63	3	9,38	0	0,00
SŠ bez maturity	41	56,94	19	26,39	8	11,11	3	4,17	1	1,39
SŠ s maturitou	70	38,67	51	28,18	30	16,57	17	9,39	13	7,18
VŠ	28	41,18	18	26,47	8	11,76	9	13,24	5	7,35
zemědělství/ lesnictví	2	40,00	2	40,00	0	0,00	1	20,00	0	0,00
průmysl	14	45,16	10	32,26	3	9,68	3	9,68	1	3,23
stavebnictví	6	40,00	6	40,00	2	13,33	1	6,67	0	0,00
ostatní (služby)	65	47,45	29	21,17	19	13,87	14	10,22	10	7,30
nezaměstnaný	17	38,64	13	29,55	8	18,18	4	9,09	2	4,55
student	33	42,31	26	33,33	9	11,54	6	7,69	4	5,13
žena na mat. dovolené	3	30,00	4	40,00	2	20,00	1	10,00	0	0,00
starobní důchodce	11	42,31	9	34,62	4	15,38	1	3,85	1	3,85
invalidní důchodce	1	14,29	0	0,00	4	57,14	1	14,29	1	14,29
svobodný/ svobodná	81	40,30	60	29,85	27	13,43	20	9,95	13	6,47
ženatý/vdaná	54	44,26	33	27,05	18	14,75	12	9,84	5	4,10
rozvedený/ rozvedená	14	63,64	3	13,64	4	18,18	0	0,00	1	4,55
vdovec/vdova	3	37,50	3	37,50	2	25,00	0	0,00	0	0,00
0	83	39,71	64	30,62	29	13,88	20	9,57	13	6,22
1	53	52,48	23	22,77	13	12,87	8	7,92	4	3,96
2	13	34,21	11	28,95	9	23,68	3	7,89	2	5,26
3 a více dětí	3	60,00	1	20,00	0	0,00	1	20,00	0	0,00

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 4: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska nejčastěji provozované sportovní činnosti.

Sportovní odvětví	Liberec	Liberec (v %)	muži	ženy
turistika	81	22,95	36	45
jízda na kole	49	13,88	36	13
fotbal	31	8,78	30	1
plavání	30	8,50	14	16
pohybová cvičení (aerobik, zumba)	19	5,38	0	19
běh na lyžích (+biatlon, skoky na lyžích)	19	5,38	13	6
sjezdové lyžování	18	5,10	12	6
tanec (sportovní tanec, balet...)	15	4,25	0	15
tenis	13	3,68	6	7
in-line bruslení	12	3,40	4	8
běhání	12	3,40	6	6
florbal	11	3,12	10	1
atletika	11	3,12	9	2
snowboarding	11	3,12	6	5
volejbal	9	2,55	3	6
posilování/fitness	9	2,55	1	8
stolní tenis	8	2,27	6	2
squash	7	1,98	6	1
bojové sporty (judo, karate)	7	1,98	5	2
spinning	6	1,70	1	5
golf	6	1,70	5	1
jízda na koni	5	1,42	1	4
jóga	4	1,13	0	4
skoky na trampolíně	4	1,13	0	4
horolezectví	4	1,13	4	0
hokej	3	0,85	3	0
basketbal	3	0,85	3	0
nohejbal	3	0,85	3	0
vodní polo	2	0,57	2	0
gymnastika	2	0,57	2	0
sportovní létání (paragliding, rogalo, balon)	2	0,57	2	0
bowling	2	0,57	1	1
minigolf	2	0,57	1	1
kulečník, šipky	2	0,57	2	0
jízda na lodi (rafting, vodáctví)	1	0,28	0	1

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 5: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska návštěvnosti sportovních zařízení dle pohlaví.

Sportovní zařízení	Liberec	Liberec (v %)	muži	ženy
cyklostezka	195	55,24	120	75
přírodní koupaliště	147	41,64	74	73
tělocvična	130	36,83	78	52
sjezdová trať	122	34,56	77	45
plavecká hala	110	31,16	64	46
fotbalové hřiště	96	27,20	89	7
posilovna/fitness	93	26,35	46	47
minigolf	67	18,98	35	32
tenisové hřiště	59	16,71	42	17
bowling/kuželky	57	16,15	38	19
sportovní hala krytá	53	15,01	33	20
ledová plocha k bruslení pro veřejnost	51	14,45	37	14
atletický stadion	51	14,45	45	6
volejbalové hřiště	39	11,05	27	12
golfové hřiště	21	5,95	13	8
hokejový stadion	14	3,97	12	2
jiné (jaké)	6 ³²	1,70	6	0
žádné	46	13,03	18	28

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 6: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska návštěvnosti sportovních zařízení dle věkových kategorií.

Sportovní zařízení	15 - 19	20 - 24	25 - 34	35 - 49	50 - 64	65 a více
plavecká hala	16	22	39	26	7	0
přírodní koupaliště	19	36	50	29	13	0
hokejový stadion	2	7	5	0	0	0
ledová plocha k bruslení pro veřejnost	7	12	16	14	2	0
sportovní hala krytá	11	19	19	4	0	0
tělocvična	36	40	36	17	1	0
posilovna/fitness	15	27	35	16	0	0
atletický stadion	11	11	17	9	3	0
fotbalové hřiště	19	25	28	20	4	0
tenisové hřiště	6	10	17	21	5	0
volejbalové hřiště	3	13	18	4	1	0
golfové hřiště	2	2	10	5	2	0
minigolf	4	11	22	13	11	4
bowling/kuželky	6	16	21	8	6	0
cyklostezka	26	34	61	49	24	1
sjezdová trať	15	34	34	30	9	0
jiné (jaké)	2	1	2	1	0	0
žádné	2	2	1	8	28	5

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

³² K jiným sportům respondenti uvedli 4x horolezeckou stěnu, bikepark a skokanský můstek.

Příloha 7: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska návštěvnosti sportovních zařízení dle vzdělanosti.

Sportovní zařízení	ZŠ	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	VŠ
plavecká hala	9	13	63	25
přírodní koupaliště	14	24	81	28
hokejový stadion	0	0	8	6
ledová plocha k bruslení pro veřejnost	3	7	28	13
sportovní hala krytá	8	4	28	13
tělocvična	25	18	66	21
posilovna/fitness	11	8	50	24
atletický stadion	7	8	28	8
fotbalové hřiště	14	14	53	15
tenisové hřiště	4	7	32	16
volejbalové hřiště	2	7	21	9
golfové hřiště	1	2	12	6
minigolf	3	8	33	23
bowling/kuželky	3	9	32	13
cyklostezka	19	25	107	44
sjezdová trať	11	22	64	25
jiné (jaké)	2	0	1	3
žádné	2	21	16	7

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 8: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska pracovního omezení a průměrné týdenní doby tohoto omezení.

Místní část	Ano	%	Ne	%	1 - 5 h	6 - 10	11 - 15	16 - 20	21 a více
Liberec I. - Staré Město	9	29,03	22	70,97	5	3	0	0	1
Liberec II. - Nové Město	4	44,44	5	55,56	1	2	0	0	1
Liberec III. - Jeřáb	7	50,00	7	50,00	5	2	0	0	0
Liberec IV. - Perštýn	5	55,56	4	44,44	3	2	0	0	0
Liberec V. - Kristiánov	7	36,84	12	63,16	2	3	1	1	0
Liberec VI. - Rochlice	22	41,51	31	58,49	16	2	4	0	0
Liberec VII. - Horní Růžodol	5	55,56	4	44,44	3	1	1	0	0
Liberec VIII. - Dolní Hanychov	1	14,29	6	85,71	0	1	0	0	0
Liberec IX. - Janův Důl	2	66,67	1	33,33	2	0	0	0	0
Liberec X. - Františkov	5	38,46	8	61,54	1	4	0	0	0
Liberec XI. - Růžodol I	4	44,44	5	55,56	2	2	0	0	0
Liberec XII. - Staré Pavlovice	6	40,00	9	60,00	2	4	0	0	0
Liberec XIII. - Nové Pavlovice	4	66,67	2	33,33	3	0	1	0	0
Liberec XIV. - Ruprechtice	16	55,17	13	44,83	8	7	1	0	0
Liberec XV. - Starý Harcov	12	44,44	15	55,56	8	2	2	0	0
Liberec XVI. - Nový Harcov	2	40,00	3	60,00	1	0	1	0	0
Liberec XVII. - Kateřinky	0	0,00	2	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XVIII. - Karlínky	1	25,00	3	75,00	0	1	0	0	0
Liberec XIX. - Horní Hanychov	2	50,00	2	50,00	1	1	0	0	0
Liberec XX. - Ostašov	2	40,00	3	60,00	1	0	1	0	0
Liberec XXI. - Rudolfov	1	25,00	3	75,00	0	1	0	0	0
Liberec XXII. - Horní Suchá	0	0,00	3	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XXIII. - Doubí	3	37,50	5	62,50	2	1	0	0	0
Liberec XXIV. - Pilínkov + Liberec XXVIII. Hluboká	0	0,00	3	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XXV. - Vesec	11	68,75	5	31,25	5	3	2	1	0
Liberec XXIX. - Kunratice	0	0,00	2	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XXXI. - Krásná Studánka	3	75,00	1	25,00	2	1	0	0	0
Liberec XXXII. - Radčice	1	20,00	4	80,00	1	0	0	0	0
Liberec XXXIII. - Machnín + Liberec XXXIV. Bedřichovka	1	25,00	3	75,00	1	0	0	0	0
Liberec XXXV. - Karlov pod Ještědem	2	40,00	3	60,00	2	0	0	0	0
Liberec XXX. - Vratislavice nad Nisou	7	26,92	19	73,08	3	4	0	0	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 9: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska pracovního omezení a průměrné týdenní doby tohoto omezení.

	Ano	%	Ne	%	1 - 5	6 - 10	11 - 15	16 - 20	21 a více
Liberec	145	41,08	208	58,92	79	48	14	2	2
muži	83	43,01	110	56,99	36	33	10	2	2
ženy	62	38,75	98	61,25	43	15	4	0	0
15 - 19	23	51,11	22	48,89	16	7	0	0	0
20 - 24	27	42,86	36	57,14	17	7	3	0	0
25 - 34	33	37,93	54	62,07	19	10	2	1	1
35 - 49	46	56,10	36	43,90	18	17	9	1	1
50 - 64	16	24,24	50	75,76	9	7	0	0	0
65 a více	0	0,00	10	100,00	0	0	0	0	0
ZŠ	16	50,00	16	50,00	10	6	0	0	0
SŠ bez maturity	30	41,67	42	58,33	17	11	2	0	0
SŠ s maturitou	69	38,12	112	61,88	37	20	9	2	1
VŠ	30	44,12	38	55,88	15	11	3	0	1
zemědělství/ lesnictví	3	60,00	2	40,00	1	2	0	0	0
průmysl	20	64,52	11	35,48	6	10	2	1	1
stavebnictví	13	86,67	2	13,33	5	3	4	1	0
ostatní (služby)	64	46,72	73	53,28	39	18	6	0	1
nezaměstnaný	7	15,91	37	84,09	5	2	0	0	0
student	36	46,15	42	53,85	22	12	2	0	0
žena na mat. dovolené	1	10,00	9	90,00	1	0	0	0	0
starobní důchodce	0	0,00	26	100,00	0	0	0	0	0
invalidní důchodce	1	14,29	6	85,71	0	1	0	0	0
svobodný/ svobodná	90	44,78	111	55,22	49	27	11	2	1
ženatý/vdaná	42	34,43	80	65,57	23	16	2	0	1
rozvedený/ rozvedená	12	54,55	10	45,45	6	5	1	0	0
vdovec/vdova	1	12,50	7	87,50	1	0	0	0	0
0	73	34,93	136	65,07	36	25	9	2	1
1	54	53,47	47	46,53	33	15	5	0	1
2	14	36,84	24	63,16	8	6	0	0	0
3 a více dětí	4	80,00	1	20,00	2	2	0	0	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 10: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska omezení lokalitou bydliště.

Místní část	Ano	%	Ne	%	A ³³	B	C	D	E
Liberec I. - Staré Město	6	19,35	25	80,65	3	1	0	2	0
Liberec II. - Nové Město	1	11,11	8	88,89	0	1	0	0	0
Liberec III. - Jeřáb	2	14,29	12	85,71	0	1	0	1	0
Liberec IV. - Perštýn	1	11,11	8	88,89	1	0	0	0	0
Liberec V. - Kristiánov	4	21,05	15	78,95	1	1	1	1	0
Liberec VI. - Rochlice	10	18,87	43	81,13	4	4	0	2	0
Liberec VII. - Horní Růžodol	2	22,22	7	77,78	0	1	0	1	0
Liberec VIII. - Dolní Hanychov	0	0,00	7	100,00	0	0	0	0	0
Liberec IX. - Janův Důl	0	0,00	3	100,00	0	0	0	0	0
Liberec X. - Františkov	4	30,77	9	69,23	0	0	0	3	1
Liberec XI. - Růžodol I	1	11,11	8	88,89	0	0	1	0	0
Liberec XII. - Staré Pavlovice	4	26,67	11	73,33	0	3	1	0	0
Liberec XIII. - Nové Pavlovice	1	16,67	5	83,33	1	0	0	0	0
Liberec XIV. - Ruprechtice	6	20,69	23	79,31	1	3	2	0	0
Liberec XV. - Starý Harcov	3	11,11	24	88,89	0	3	0	0	0
Liberec XVI. - Nový Harcov	1	20,00	4	80,00	1	0	0	0	0
Liberec XVII. - Kateřinky	0	0,00	2	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XVIII. - Karlínky	0	0,00	4	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XIX. - Horní Hanychov	1	25,00	3	75,00	0	0	1	0	0
Liberec XX. - Ostašov	1	20,00	4	80,00	1	0	0	0	0
Liberec XXI. - Rudolfov	2	50,00	2	50,00	2	0	0	0	0
Liberec XXII. - Horní Suchá	2	66,67	1	33,33	2	0	0	0	0
Liberec XXIII. - Doubí	2	25,00	6	75,00	1	1	0	0	0
Liberec XXIV. - Pilínkov + Liberec XXVIII. Hluboká	3	100,00	0	0,00	1	0	1	1	0
Liberec XXV. - Vesec	2	12,50	14	87,50	1	0	1	0	0
Liberec XXIX. - Kunratice	0	0,00	2	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XXXI. - Krásná Studánka	0	0,00	4	100,00	0	0	0	0	0
Liberec XXXII. - Radčice	3	60,00	2	40,00	2	0	1	0	0
Liberec XXXIII. - Machnín + Liberec XXXIV. Bedřichovka	2	50,00	2	50,00	1	1	0	0	0
Liberec XXXV. - Karlov pod Ještědem	3	60,00	2	40,00	2	0	1	0	0
Liberec XXX. - Vratislavice nad Nisou	6	23,08	20	76,92	3	0	2	1	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

³³ A = nutnost dojíždět (do centra/z města), B = nedostatečné sportovní zázemí (vybavenost) či podmínky (sníh), C = špatná dostupnost spoji MHD, D = vysoké ceny za využívání sportovišť (případně za dopravu), E = jiné. Odpověď v kategorii jiné se vyskytuje pouze jednou a to nedostatek zeleně (parků).

Příloha 11: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska omezení lokalitou bydliště.

	Ano	%	Ne	%	A ³⁴	B	C	D	E
Liberec	73	20,68	280	79,32	28	20	12	12	1
muži	40	20,73	153	79,27	16	10	7	6	1
ženy	33	20,63	127	79,38	12	10	5	6	0
15 - 19	9	20,00	36	80,00	2	5	2	0	0
20 - 24	14	22,22	49	77,78	5	4	3	2	0
25 - 34	14	16,09	73	83,91	11	1	0	2	0
35 - 49	24	29,27	58	70,73	8	7	5	4	0
50 - 64	12	18,18	54	81,82	2	3	2	4	1
65 a více	0	0,00	10	100,00	0	0	0	0	0
ZŠ	4	12,50	28	87,50	0	2	2	0	0
SŠ bez maturity	19	26,39	53	73,61	9	4	2	4	0
SŠ s maturitou	36	19,89	145	80,11	14	8	6	7	1
VŠ	14	20,59	54	79,41	5	6	2	1	0
zemědělství/ lesnictví	1	20,00	4	80,00	0	0	1	0	0
průmysl	8	25,81	23	74,19	2	2	0	4	0
stavebnictví	4	26,67	11	73,33	2	1	0	1	0
ostatní (služby)	32	23,36	105	76,64	14	10	5	3	0
nezaměstnaný	8	18,18	36	81,82	3	1	1	3	0
student	15	19,23	63	80,77	6	5	4	0	0
žena na mat. dovolené	3	30,00	7	70,00	1	0	1	1	0
starobní důchodce	0	0,00	26	100,00	0	0	0	0	0
invalidní důchodce	2	28,57	5	71,43	0	1	0	0	1
svobodný/ svobodná	42	20,90	159	79,10	7	12	7	6	0
žentý/vdaná	24	19,67	98	80,33	10	5	4	4	1
rozvedený/ rozvedená	6	27,27	16	72,73	1	2	1	2	0
vdovec/vdova	1	12,50	7	87,50	0	1	0	0	0
0	41	19,62	168	80,38	16	10	9	6	0
1	19	18,81	82	81,19	6	5	2	5	1
2	9	23,68	29	76,32	4	3	1	1	0
3 a více dětí	4	80,00	1	20,00	2	2	0	0	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

³⁴ A - E stejně jako v předešlé příloze.

Příloha 12: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska času stráveného dojížděnkou.

Místní část	Ano	%	Ne	%	do 10 minut	11 - 20	21 - 30	více než 30 minut
Liberec I. - Staré Město	18	58,06	13	41,94	6	7	4	1
Liberec II. - Nové Město	2	22,22	7	77,78	1	1	0	0
Liberec III. - Jeřáb	9	64,29	5	35,71	4	3	1	1
Liberec IV. - Perštýn	7	77,78	2	22,22	1	5	1	0
Liberec V. - Kristiánov	8	42,11	11	57,89	3	4	0	1
Liberec VI. - Rochlice	34	64,15	19	35,85	7	20	6	1
Liberec VII. - Horní Růžodol	8	88,89	1	11,11	3	3	2	0
Liberec VIII. - Dolní Hanychov	7	100,00	0	0,00	3	4	0	0
Liberec IX. - Janův Důl	2	66,67	1	33,33	1	0	1	0
Liberec X. - Františkov	9	69,23	4	30,77	0	7	2	0
Liberec XI. - Růžodol I	6	66,67	3	33,33	1	4	1	0
Liberec XII. - Staré Pavlovice	10	66,67	5	33,33	1	8	1	0
Liberec XIII. - Nové Pavlovice	4	66,67	2	33,33	0	3	1	0
Liberec XIV. - Ruprechtice	20	68,97	9	31,03	7	12	1	0
Liberec XV. - Starý Harcov	15	55,56	12	44,44	0	10	3	2
Liberec XVI. - Nový Harcov	3	60,00	2	40,00	1	2	0	0
Liberec XVII. - Kateřinky	2	100,00	0	0,00	0	1	1	0
Liberec XVIII. - Karlínky	2	50,00	2	50,00	0	1	0	1
Liberec XIX. - Horní Hanychov	3	75,00	1	25,00	0	3	0	0
Liberec XX. - Ostašov	4	80,00	1	20,00	1	3	0	0
Liberec XXI. - Rudolfovo	2	50,00	2	50,00	0	2	0	0
Liberec XXII. - Horní Suchá	3	100,00	0	0,00	0	3	0	0
Liberec XXIII. - Doubí	4	50,00	4	50,00	0	0	4	0
Liberec XXIV. - Pilínkov + Liberec XXVIII. Hluboká	2	66,67	1	33,33	0	1	1	0
Liberec XXV. - Vesec	9	56,25	7	43,75	2	4	2	1
Liberec XXIX. - Kunratice	0	0,00	2	100,00	0	0	0	0
Liberec XXXI. - Krásná Studánka	3	75,00	1	25,00	0	3	0	0
Liberec XXXII. - Radčice	3	60,00	2	40,00	0	1	1	1
Liberec XXXIII. - Machnín + Liberec XXXIV. Bedřichovka	3	75,00	1	25,00	0	1	2	0
Liberec XXXV. - Karlov pod Ještědem	5	100,00	0	0,00	0	3	2	0
Liberec XXX. - Vratislavice nad Nisou	15	57,69	11	42,31	1	8	6	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 13: Aktivní přístup ke sportu v místních částech Liberce z hlediska volby dopravního prostředku pro dojížděku.

Místní část	automobil	MHD	jízdní kolo	autobus, vlak	motocykl
Liberec I. - Staré Město	8	6	0	4	0
Liberec II. - Nové Město	1	1	0	0	0
Liberec III. - Jeřáb	3	3	2	1	0
Liberec IV. - Perštýn	3	3	1	0	0
Liberec V. - Kristiánov	1	4	1	1	1
Liberec VI. - Rochlice	17	14	1	0	2
Liberec VII. - Horní Růžodol	6	1	0	1	0
Liberec VIII. - Dolní Hanychov	3	3	1	0	0
Liberec IX. - Janův Důl	1	1	0	0	0
Liberec X. - Františkov	4	3	0	2	0
Liberec XI. - Růžodol I	2	4	0	0	0
Liberec XII. - Staré Pavlovice	5	4	0	1	0
Liberec XIII. - Nové Pavlovice	0	4	0	0	0
Liberec XIV. - Ruprechtice	9	8	1	1	1
Liberec XV. - Starý Harcov	6	6	1	2	0
Liberec XVI. - Nový Harcov	0	2	1	0	0
Liberec XVII. - Kateřinky	0	1	1	0	0
Liberec XVIII. - Karlínky	1	0	0	1	0
Liberec XIX. - Horní Hanychov	0	3	0	0	0
Liberec XX. - Ostašov	3	1	0	0	0
Liberec XXI. - Rudolfovo	2	0	0	0	0
Liberec XXII. - Horní Suchá	2	0	1	0	0
Liberec XXIII. - Doubí	2	2	0	0	0
Liberec XXIV. - Pilínkov + Liberec XXVIII. Hluboká	0	2	0	0	0
Liberec XXV. - Vesec	6	3	0	0	0
Liberec XXIX. - Kunratice	0	0	0	0	0
Liberec XXXI. - Krásná Studánka	2	1	0	0	0
Liberec XXXII. - Radčice	1	2	0	0	0
Liberec XXXIII. - Machnín + Liberec XXXIV. Bedřichovka	1	1	0	1	0
Liberec XXXV. - Karlov pod Ještědem	3	0	1	1	0
Liberec XXX. - Vratislavice nad Nisou	7	7	1	0	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 14: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska času stráveného dojížděním.

	Ano	%	Ne	%	do 10 minut	11 - 20	21 - 30	více než 30 minut
Liberec	222	62,89	131	37,11	43	127	43	9
muži	129	66,84	64	33,16	24	73	25	7
ženy	93	58,13	67	41,88	19	54	18	2
15 - 19	29	64,44	16	35,56	8	19	2	0
20 - 24	41	65,08	22	34,92	9	23	7	2
25 - 34	57	65,52	30	34,48	11	41	3	2
35 - 49	57	69,51	25	30,49	10	30	16	1
50 - 64	37	56,06	29	43,94	5	13	15	4
65 a více	1	10,00	9	90,00	0	1	0	0
ZŠ	20	62,50	12	37,50	4	14	2	0
SŠ bez maturity	40	55,56	32	44,44	8	20	10	2
SŠ s maturitou	115	63,54	66	36,46	25	65	19	6
VŠ	47	69,12	21	30,88	6	28	12	1
zemědělství/ lesnictví	4	80,00	1	20,00	0	2	2	0
průmysl	21	67,74	10	32,26	3	14	3	1
stavebnictví	11	73,33	4	26,67	4	7	0	0
ostatní (služby)	88	64,23	49	35,77	16	51	16	5
nezaměstnaný	29	65,91	15	34,09	7	16	5	1
žena na mat. dovolené	8	80,00	2	20,00	2	2	4	0
student	48	61,54	30	38,46	11	29	6	2
starobní důchodce	8	30,77	18	69,23	0	4	4	0
invalidní důchodce	5	71,43	2	28,57	0	2	3	0
svobodný/ svobodná	124	61,69	77	38,31	26	80	15	3
ženatý/vdaná	87	71,31	35	28,69	14	42	26	5
rozvedený/ rozvedená	11	50,00	11	50,00	3	5	2	1
vdovec/vdova	0	0,00	8	100,00	0	0	0	0
0	115	55,02	115	55,02	17	66	25	7
1	77	76,24	77	76,24	22	41	12	2
2	26	68,42	26	68,42	4	17	5	0
3 a více dětí	4	80,00	4	80,00	0	3	1	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 15: Aktivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska volby dopravního prostředku pro dojížděku.

	automobil	MHD	jízdní kolo	autobus, vlak	motocykl
Liberec	99	90	16	13	4
muži	61	47	11	6	4
ženy	38	43	2	10	0
15 - 19	4	23	1	0	1
20 - 24	10	28	0	2	1
25 - 34	27	23	4	2	1
35 - 49	37	12	5	2	1
50 - 64	20	4	3	10	0
65 a více	1	0	0	0	0
ZŠ	2	16	1	0	1
SŠ bez maturity	14	16	2	6	2
SŠ s maturitou	55	47	6	6	1
VŠ	28	11	4	4	0
zemědělství/lesnictví	3	1	0	0	0
průmysl	15	3	1	1	1
stavebnictví	6	3	1	0	1
ostatní (služby)	46	27	7	7	1
nezaměstnaný	9	17	2	1	0
žena na mat. dovolené	7	1	0	0	0
student	8	37	1	1	1
starobní důchodce	4	0	0	4	0
invalidní důchodce	1	1	1	2	0
svobodný/svobodná	37	74	6	4	3
ženatý/vdaná	56	13	6	12	0
rozvedený/rozvedená	6	3	1	0	1
vdovec/vdova	0	0	0	0	0
0	49	47	6	11	2
1	29	36	7	3	2
2	18	6	0	2	0
3 a více dětí	3	1	0	0	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 16: Pasivní přístup ke sportu v Liberci z hlediska typu prostředku pro sledování sportovních událostí.

	A ³⁵	%	B	%	C	%	D	%	E	%
Liberec	222	45,96	91	18,84	36	7,45	40	8,28	94	19,46
muži	129	50,39	56	21,88	18	7,03	31	12,11	22	8,59
ženy	93	40,97	35	15,42	18	7,93	9	3,96	72	31,72
15 - 19 let	26	44,07	15	25,42	1	1,69	5	8,47	12	20,34
20 - 24	30	36,14	32	38,55	2	2,41	5	6,02	14	16,87
25 - 34	44	48,89	23	25,56	5	5,56	8	8,89	10	11,11
35 - 49	56	48,28	16	13,79	15	12,93	12	10,34	17	14,66
50 - 64	55	54,46	5	4,95	9	8,91	7	6,93	25	24,75
65 a více	11	32,35	0	0,00	4	11,76	3	8,82	16	47,06
ZŠ	19	42,22	11	24,44	1	2,22	4	8,89	10	22,22
SŠ bez maturity	56	41,18	13	9,56	16	11,76	12	8,82	39	28,68
SŠ s maturitou	109	48,44	53	23,56	13	5,78	16	7,11	34	15,11
VŠ	38	49,35	14	18,18	6	7,79	8	10,39	11	14,29
zemědělství/ lesnictví	4	80,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	20,00
průmysl	24	45,28	9	16,98	7	13,21	4	7,55	9	16,98
stavebnictví	10	58,82	2	11,76	3	17,65	1	5,88	1	5,88
ostatní (služby)	79	46,20	32	18,71	13	7,60	15	8,77	32	18,71
nezaměstnaný	23	37,10	12	19,35	3	4,84	5	8,06	19	30,65
student	41	43,16	34	35,79	1	1,05	7	7,37	12	12,63
žena na mat. dovolené	6	54,55	2	18,18	3	27,27	0	0,00	0	0,00
starobní důchodce	28	49,12	0	0,00	6	10,53	5	8,77	18	31,58
invalidní důchodce	7	58,33	0	0,00	0	0,00	3	25,00	2	16,67
svobodný/ svobodná	101	42,44	71	29,83	9	3,78	20	8,40	37	15,55
žatý/vdaná	96	53,33	17	9,44	16	8,89	17	9,44	34	18,89
rozvedený/ rozvedená	19	42,22	2	4,44	8	17,78	2	4,44	14	31,11
vdovec/vdova	6	30,00	1	5,00	3	15,00	1	5,00	9	45,00
0	131	44,11	54	18,18	18	6,06	24	8,08	70	23,57
1	61	50,00	25	20,49	11	9,02	11	9,02	14	11,48
2	28	49,12	9	15,79	7	12,28	5	8,77	8	14,04
3 a více dětí	2	28,57	3	42,86	0	0,00	0	0,00	2	28,57

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

³⁵ A = televize, B = internet, C = jiné sdělovací prostředky (tisk, rádio), D = přímá účast na sportovních událostech, E = sport nesleduji (konec dotazníku).

Příloha 17: Návštěvnost sportovních odvětví za věkové skupiny v Liberci.

Sportovní odvětví	15 - 19	20 - 24	25 - 34	35 - 49	50 - 64	65 a více
fotbal	12	18	15	12	11	1
hokej	12	22	18	19	12	2
volejbal	1	0	3	3	2	0
basketbal	0	0	0	1	0	0
florbal	3	1	2	3	0	1
cyklistika	0	1	2	3	2	0
atletika	1	0	2	0	3	0
tenis	0	0	1	1	1	0
gymnastika	0	0	1	0	0	0
klasické lyžování/skoky na lyžích	3	1	3	5	1	1
jiné (jaké)	0	1	3	4	0	0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 18: Návštěvnost sportovních odvětví za vzdělanostní skupiny v Liberci.

Sportovní odvětví	ZŠ	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	VŠ
fotbal	7	16	38	8
hokej	7	10	44	24
volejbal	1	4	3	1
basketbal	0	0	1	0
florbal	3	3	3	1
cyklistika	0	2	4	2
atletika	1	3	2	0
tenis	0	0	2	1
gymnastika	0	0	1	0
klasické lyžování/ skoky na lyžích	3	1	9	1
jiné (jaké)	0	3	3	2

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 19: Faktory ovlivňující sportovní návštěvnost v Liberci dle identifikačních údajů.

	A ³⁶	%	B	%	C	%	D	%	E	%
Liberec	123	57,48	142	66,36	75	35,05	76	35,51	123	57,48
muži	96	60,76	104	65,82	57	36,08	52	32,91	90	56,96
ženy	27	48,21	38	67,86	18	32,14	24	42,86	33	58,93
15 - 19 let	19	59,38	19	59,38	11	34,38	8	25,00	16	50,00
20 - 24	28	63,64	29	65,91	11	25,00	10	22,73	28	63,64
25 - 34	32	64,00	35	70,00	22	44,00	18	36,00	31	62,00
35 - 49	27	52,94	36	70,59	16	31,37	21	41,18	23	45,10
50 - 64	14	43,75	22	68,75	13	40,63	17	53,13	22	68,75
65 a více	3	60,00	1	20,00	2	40,00	2	40,00	3	60,00
ZŠ	12	54,55	11	50,00	9	40,91	6	27,27	12	54,55
SŠ bez maturity	18	42,86	30	71,43	19	45,24	16	38,10	24	57,14
SŠ s maturitou	64	58,18	70	63,64	36	32,73	35	31,82	61	55,45
VŠ	29	72,50	31	77,50	11	27,50	19	47,50	26	65,00
zemědělství/ lesnictví	0	0,00	1	100,0	0	0,00	0	0,00	1	100,0
průmysl	17	58,62	21	72,41	12	41,38	11	37,93	19	65,52
stavebnictví	6	66,67	7	77,78	2	22,22	3	33,33	4	44,44
ostatní (služby)	38	57,58	39	59,09	24	36,36	33	50,00	37	56,06
nezaměstnaný	14	60,87	19	82,61	8	34,78	6	26,09	13	56,52
student	40	63,49	43	68,25	20	31,75	14	22,22	34	53,97
žena na mat. dovolené	0	0,00	1	33,33	2	66,67	0	0,00	3	100,0
starobní důchodce	6	46,15	7	53,85	5	38,46	4	30,77	8	61,54
invalidní důchodce	2	28,57	4	57,14	2	28,57	5	71,43	4	57,14
svobodný/ svobodná	83	63,36	90	68,70	44	33,59	38	29,01	77	58,78
ženatý/vdaná	32	48,48	40	60,61	24	36,36	29	43,94	36	54,55
rozvedený/ rozvedená	7	50,00	10	71,43	6	42,86	8	57,14	9	64,29
vdovec/vdova	1	33,33	2	66,67	1	33,33	1	33,33	1	33,33
0	79	59,85	90	68,18	49	37,12	43	32,58	77	58,33
1	26	50,98	35	68,63	16	31,37	22	43,14	32	62,75
2	16	61,54	15	57,69	7	26,92	10	38,46	11	42,31
3 a více dětí	2	40,00	2	40,00	3	60,00	1	20,00	3	60,00

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

³⁶ A = výše (kvalita) soutěže, B = úroveň soupeře/obsazení, C = dostupnost sportoviště, D = divácké zázemí sportoviště, E = cena vstupného.

Příloha 20: Způsob dopravy na sportovní události v Liberci dle identifikačních údajů.

	chůze	%	jízdní kolo	%	MHD	%	auto mobil	%	jiný	%
Liberec	69	32,24	9	4,21	97	45,33	83	38,79	4	1,87
muži	49	31,01	9	5,70	72	45,57	55	34,81	4	2,53
ženy	20	35,71	0	0,00	25	44,64	28	50,00	0	0,00
15 - 19 let	12	37,50	0	0,00	20	62,50	9	28,13	0	0,00
20 - 24	23	52,27	1	2,27	28	63,64	9	20,45	1	2,27
25 - 34	11	22,00	4	8,00	21	42,00	20	40,00	2	4,00
35 - 49	8	15,69	2	3,92	13	25,49	32	62,75	1	1,96
50 - 64	12	37,50	2	6,25	12	37,50	13	40,63	0	0,00
65 a více	3	60,00	0	0,00	3	60,00	0	0,00	0	0,00
ZŠ	8	36,36	0	0,00	14	63,64	6	27,27	0	0,00
SŠ bez maturity	12	28,57	2	4,76	16	38,10	15	35,71	3	7,14
SŠ s maturitou	36	32,73	6	5,45	50	45,45	45	40,91	0	0,00
VŠ	13	32,50	1	2,50	17	42,50	17	42,50	1	2,50
zemědělství/ lesnictví	0	0,00	0	0,00	1	100,00	0	0,00	0	0,00
průmysl	9	31,03	3	10,34	9	31,03	13	44,83	2	6,90
stavebnictví	1	11,11	1	11,11	4	44,44	4	44,44	0	0,00
ostatní (služby)	12	18,18	2	3,03	25	37,88	33	50,00	1	1,52
nezaměstnaný	9	39,13	1	4,35	11	47,83	8	34,78	0	0,00
student	28	44,44	1	1,59	37	58,73	17	26,98	1	1,59
žena na mat. dovolené	2	66,67	0	0,00	0	0,00	2	66,67	0	0,00
starobní důchodce	6	46,15	0	0,00	7	53,85	4	30,77	0	0,00
invalidní důchodce	2	28,57	1	14,29	3	42,86	2	28,57	0	0,00
svobodný/ svobodná	46	35,11	5	3,82	73	55,73	39	29,77	3	2,29
ženatý/vdaná	16	24,24	3	4,55	20	30,30	36	54,55	0	0,00
rozvedený/ rozvedená	5	35,71	1	7,14	3	21,43	7	50,00	1	7,14
vdovec/vdova	2	66,67	0	0,00	1	33,33	1	33,33	0	0,00
0	51	38,64	7	5,30	62	46,97	45	34,09	3	2,27
1	10	19,61	2	3,92	24	47,06	21	41,18	1	1,96
2	7	26,92	0	0,00	9	34,62	14	53,85	0	0,00
3 a více dětí	1	20,00	0	0,00	2	40,00	3	60,00	0	0,00

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha 21: Extraligová návštěvnost Bílých Tygrů Liberec v základní části a ve vyřazovacích bojích mezi sezónami 2002/2003 - 2013/2014.

Sezóna	Návštěvnost v základní části	Umístění po základní části	Pořadí v návštěvnosti	Návštěvnost ve vyřazovacích bojích	Konečné umístění
2002/2003	4 264	12	9	-	12
2003/2004	2 999	11	13	-	11
2004/2005	4 372	5	8	5 080	3
2005/2006	5 485	1	2	5 953	5
2006/2007	4 988	1	4	7 417	3
2007/2008	6 001	3	3	7 477	4
2008/2009	6 009	9	4	4 578	9
2009/2010	5 527	8	5	6 271	4
2010/2011	5 467	2	4	7 478	5
2011/2012	5 140	4	5	7 436	4
2012/2013	4 264	13	11	5 884	14
2013/2014	4 681	9	8	4 936	9

Zdroj: Hokej, Tipsport extraliga - návštěvnost, 2014). Vlastní zpracování.

Příloha 22: Prvoligová návštěvnost FC Slovanu Liberec mezi sezónami 2001/2002 - 2012/2013.

Sezóna	Návštěvnost v Gambrinus lize	Umístění v Gambrinus lize	Pořadí v návštěvnosti
2001/2002	5 117	1	6
2002/2003	5 361	4	2
2003/2004	5 271	6	4
2004/2005	4 470	5	7
2005/2006	5 582	1	2
2006/2007	6 361	4	2
2007/2008	5 385	6	5
2008/2009	4 633	3	5
2009/2010	4 384	9	7
2010/2011	4 521	7	7
2011/2012	5 787	1	4
2012/2013	4 238	3	8

Zdroj: Gambrinus liga, Statistika - diváci, 2014). Vlastní zpracování.